MERIPUOLUSTUKSEN AMMATTI- JA JÄSENLEHTI • 1/2006

RANNIKON PUOLUSTAJA

RANNIKKOJOUKKO TAISTELEE

- Koivisto ja Viipurinlahti
- Laatokka
- Ääninen
- Suursaari

ESITTELYSSÄ

Tämän päivän
RANNIKKOJÄÄKÄRIT

RANNIKON PUOLUSTAJA

MERIPUOLUSTUKSEN AMMATTI- JA JÄSENLEHTI

Päätoimittaja
Kai Masalin
puh 09-351 040
fax 09-351 04400
gsm 040-511 1851
e-mail kai.masalin@plusterveys.fi

Toimituksen osoite (postitettavat aineistot)
Kai Masalin
Jollaksentie 30
00850 Helsinki

Toimitusneuvosto
Timo Kaukoranta, kommodori, pj.
Tapio Maijala, kommodori
Jaakko Savisaari, kommodori
Pentti Villanen, komentaja
Reijo Telaranta, majuri res
Viljo Lehtonen, majuri res
Eero Sivunen, majuri res
Kimmo Kinos, yliluutnantti res
Tatu Vartiainen, luutnantti
Tapio Riikonen, Sininen Reservi ry

Toimituskunta (kirjeenvaihtajat)
Tiedotussiht. Johanna Lahtinen, MerivE
Tiedottaja Marika Terä, KotRa
Komkapt Juha Torkkeli, KotRa
Tiedottaja Lotta Wirmaneva, MeriSK
Kom Ove Enqvist, MerivTL
Avoin, MerivV
Ylil Seppo Järvinen, SmMepa
Kaptl Pasi Leskinen, SlMepa
Tiedottaja Sari Salmi, SlMepa
Ltn Leo Puhakka, UudPr
Tiedottaja Mika Kuutti, Sininen Reservi ry

Tilaushinnat vuodelle 2005
Yksittäiset kestotilaajat 18 euroa/vuosikerta. Yleishyödyllisten yhteisöjen jäsentilaukset 8 euroa/vuosikerta.

Osoitteenmuutokset ja tilaukset
Maanpuolustuskiltojen liitto ry
Henry Siikander
Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki
puh 09-477 89621
GSM 040-554 8862 (työ)
e-mail toimisto@mpkl.fi

Lehden kotisivut
www.rannikonpuolustaja.fi

Kirjapaino
Priimus Paino Oy, Loimaa
Taitto Kari Merilä

Ilmoitusmyynti
Ilpo Pitkänen Oy
puh 09-586 8300
fax 09-586 83099

Julkaisija
Rannikkotykistön Upseeriyhdistys ry
Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien

Aikakauslehtien liiton jäsen

ISSN 1239-0445

Kansi
Ruotsalaisia rannikkojääkäreitä Siiri-harjoituksessa (UudPr), tilanne Viipurinlahdella 1939 joulukuussa.

49. VUOSIKERTA • 1/2006

RANNIKON PUOLUSTAJA 2/2006

... ilmestyy viikolla 23.
Pääteemana on Suojautuminen ja salaaminen – alus piilossa? – omasuoja – ohjuspatteri piilossa.
Lehden aineistopäivä on **10.4.2006** mennessä. Tekstit sähköisessä muodossa mieluiten rtf-tekstitiedostoina (muutkin formaatit käyvät) levykkeellä tai sähköpostilla. Kuva-aineisto paperi-, dia-, tai digikuvina (digikuvat tiff-, eps- tai jpg). Digikuvien minimiresoluutio on 300 dpi käytettävässä koossaan. Paperikuvia ei palauteta. Muusta menettelystä on sovittava erikseen päätoimittajan kanssa.

RANNIKON PUOLUSTAJA 2006
2/2006 AINEISTOPÄIVÄ 10.4. ILMESTYY VKOLLA 23
3/2006 AINEISTOPÄIVÄ 14.8. ILMESTYY VKOLLA 40
4/2006 AINEISTOPÄIVÄ 16.10. ILMESTYY VKOLLA 50

Rannikkopuolustus kesti kuuman ja kylmän sodan – entä nyt ?

Taipale, Järisevä, Mantsi, Koivisto, Viipurinlahti, Ääninen, Suursaari, Teikari. Nämä Talvi- ja Jatkosotien rannikkojoukkojen taistelut palautuivat elävinä mieliimme RtUY:n viime marraskuussa järjestämän historiallisen päivän aikana. Merisotakoulun luentosali oli täynnä innokkaita kuulijoita ja keskustelijoita. Ilmassa oli yhteenkuuluvuuden ja veljeyden henkeä ja kiinnostuneisuutta rannikkotykistön osuuteen ja merkitykseen viime sodissamme. Tämä Rannikon Puolustajan sotahistoriallinen numero sisältää viisi päivän esitelmiin perustuvaa artikkelia, jotka muistuttavat meitä menneiden polvien uhrauksista.

Nykysodan strategioiden, sodankäyntitaidon ja -menetelmien tunteminen on tietenkin välttämätöntä, mutta sotahistorian tuntemuksen kautta voimme edelleen syventää tietämystämme ja perehtyä sodan ja taistelujen syvälliseen olemukseen, siihen miten sodat ja taistelut syttyvät, miten sodat vaikuttavat ihmisen moraaliin ja kulttuuriin, miten johtajat ovat käyttäytyneet kriisitilanteissa, miten moraaliset ja materiaaliset tekijät ovat vaikuttaneet taisteluihin, mitkä olivat operatiiviset ja taktiset ratkaisut jne. Mitä laajempi yleissivistys ja sotahistorian tuntemus upseerilla on, sitä paremmin hän voi hoitaa tehtäväänsä. Sekä upseerien että muiden meripuolustuksen piirissä työskentelevien ja toimivien tulee tuntea rannikkopuolustuksen tärkeimmät sota- ja taistelutapahtumat – niiden syyt ja seuraukset. Tämä antaa taustaa ja näkemystä nykyisiin ja tuleviin tehtäviin – ja toisaalta opettaa arvostamaan sotiemme veteraaneja.

Menestyminen viime sotien sotatoimissa ei olisi ollut mahdollista ilman aselajimme johtajiston ja miehistön ammattitaitoa ja rohkeutta. Sodan ankarassa koulussa punnittiin paitsi ammattitaito niin myös se arvo- ja aatepohja, johon sotilaskasvatus oli perustunut. Tahdonvoima eli suomalainen sisu. Tuon ominaisuuden pohjalta versoavat kyky ottaa ja antaa vastuuta, johtaa muita ihmisiä, kestää paineita, tehdä päätöksiä ja kantaa niistä vastuu kriisitilanteissa – siinä meille henkisiä eväitä!

Koko itsenäisen historiamme aikana Venäjältä peritty ja vuosien saatossa modernisoitu Pietari Suuren merilinnoitus kauaskantoisine tykistöineen on muodostanut strategisen rungon meripuolustuksessamme. Yhdessä miina-aseen ja laivastoyksiköiden kanssa on pystytty kiistämään vihollisvoimien merenherruus Suomenlahdella. Näin kävi Talvi- ja Jatkosodissamme. Rannikkopuolustus turvasi olemassaololollaan Suomen ydinalueen. Elintärkeät meriyhteydet kyettiin turvaamaan. Maavoimien yhtymät voitiin keskittää ratkaisutaisteluihin Karjalan Kannakselle ja kriittisellä hetkellä rannikkopuolustuksesta kyettiin irrottamaan varareservi Viipurinlahden taisteluihin. Saksalaisten maihinnousun torjunta elokuun 15. päivänä 1944 Suursaaressa oli sotilaspoliittisestikin merkittävä.

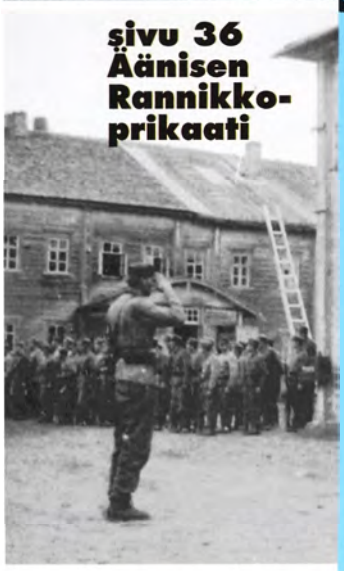
Kylmän sodan aikana Neuvostoliiton hallitessa Itämerta tämä sama peruselementti, jota vahvennettiin voimakkaalla moottoroidulla tykistöllä ja meritorjuntayksiköillä sekä merivalvontajärjestelmällä, oli alansa huippua. Se oli merkittävä osoitus uskottavasta puolustuskyvystämme.

Turvallisuuspoliittisten muutosten ja ase-

Jatkuu sivulla 6

sivu 10
"Suomi on menetetty kolme kertaa mitättömässä merikahakassa Hankoniemen edustalla."

sivu 36
Äänisen Rannikko-prikaati

sivu 42
Suursaaren taistelu

TÄSSÄ NUMEROSSA

- **3** Pääkirjoitus
  Juhani Haapala
- **7** Merivoimat tiedottaa
- **8** Päätoimittaja

RtUY:n sotahistoriallinen päivä 18.11.2005

- **10** Rannikkotykistön ja rannikko-joukkojen merkitys sodissamme sekä sotiemme jälkeen
  Asko Kilpinen
- **20** Koivisto jaViipurinlahti Kannaksen puolustusjärjestelyissä talvisodassa
  Uolevi Tirronen
- **28** Taistelut Laatokalla talvisodassa
  Erkki Marttila
- **36** Äänisen Rannikkoprikaati
  Teuvo Rönkkönen
- **42** Suursaaren taistelu 1944
  Urho Myllyniemi
- **54** Äänisen Rannikkoprikaatin raskaat rannikkotykistöpatterit
  Teuvo Rönkkönen
- **56** Rannikkojääkärit osana rannikko-puolustusta
  Juha Vauhkonen ja Tommy Högström
- **65** Rt-tykit 43: Nortti
  Ove Enqvist
- **66** Menneitä aikoja muistellen
  Ants Vaadre
- **72** Kirjallisuutta
- **74** Palautetta
- **75** Sami Sorri toistamiseen vuoden sotilasurheilijaksi
- **76** Jorma Haapkylä in memoriam

FOTO REIJO TELARANTA, MANIPULAATIO KARI MERILÄ

sivu 66
Menneitä aikoja muistellen

sivu 56
ESITTELYSSÄ rannikkojääkärit

Järjestöt toimivat: Kuvassa Turun Laivastokillan hallituksen kasvoja

Kuulumisia

- **77** Meriupseeriyhdistys ry
- **79** RtOU: Kesän viimeinen hellepäivä
- **82** Pohjanlahden Laivastokilta ry
- **84** Turun Laivastokilta ry
- **87** Rannikkojääkärikilta ry
- **96** Laivaston kilta ry
- **96** Helsingin Miinanraivaajakilta ry
- **97** Sininen Reservi ry
- **100** Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ry
- **102** Yhteystietoja
- **103** Tapahtumakalenteri

teknologiassa tapahtuneen kehityksen myötä kiinteän rannikkopuolustuksen merkitys strategisena puolustusjärjestelmänä on selonteossa asetettu kyseenalaiseksi ja sitä ollaan ajamassa alas. Alasajoon liittyvät päätökset ja toimenpiteet on käynnistetty liiankin nopeasti.

Meripuolustuksen kehittämisen painopiste on tällä hetkellä taistelualusyksiköissä. Rannikkojoukkojen osalta painotetaan ohjusaseistusta ja liikkuvuutta. Alusyksiköiden kehittäminen tulivoimaisiksi ja taistelukestäviksi nykyaikaista vihollista vastaan tulee syömään leijonanosan käytettävissä olevista varoista. Kun tähän liitetään jatkuvasti kallistuvat käyttömenot, ei jatkossa enää ole mahdollista säilyttää alusten iskukykyä edes nykytasolla. Mm. edellä mainituista syistä nähtävissä oleva vaatimaton panostus rannikkojoukkoihin, niiden kustannustehokkuudesta huolimatta, merkitsee sitä, että myös rannikkojoukkojen torjuntavoima tulee jäämään huolestuttavassa määrin alle nyt alasajettavan moottoroidun rannikkotykistön ja kiinteän järjestelmän tason.

Ajatus, että rakennemuutoksesta saadaan lisävoimavaroja kehittämiseen, ei näytä toteutuvan. Julkisuudessa esitetyn tiedon mukaan säästöjä ei juuri ollenkaan tulla kohdentamaan meripuolustukselle, ei edes puolustusvoimille. Koko eteläarannikon kattavaa rannikkopuolustusjärjestelmää ei kohta enää ole – on vain muutamia yksittäisiä, joskin tulivoimaisia yksiköitä ja yhä harvemmat alusyksiköt keskittyvät selonteon mukaisesti merivoimien päätehtävään, kauppamerenliikenteen suojaamiseen.

Nyt on meripuolustuksessa pohdinnan paikka. On etsittävä kustannustehokkaita ratkaisuja ja tarkistettava doktriinia vastaamaan väheneviä voimavaroja. Vain näin voidaan muuttuneissa oloissa luoda tasapainoinen kokonaisuus, jossa myös kyky uskottavaan torjuntaan säilytetään.

Juhani Haapala
eversti evp

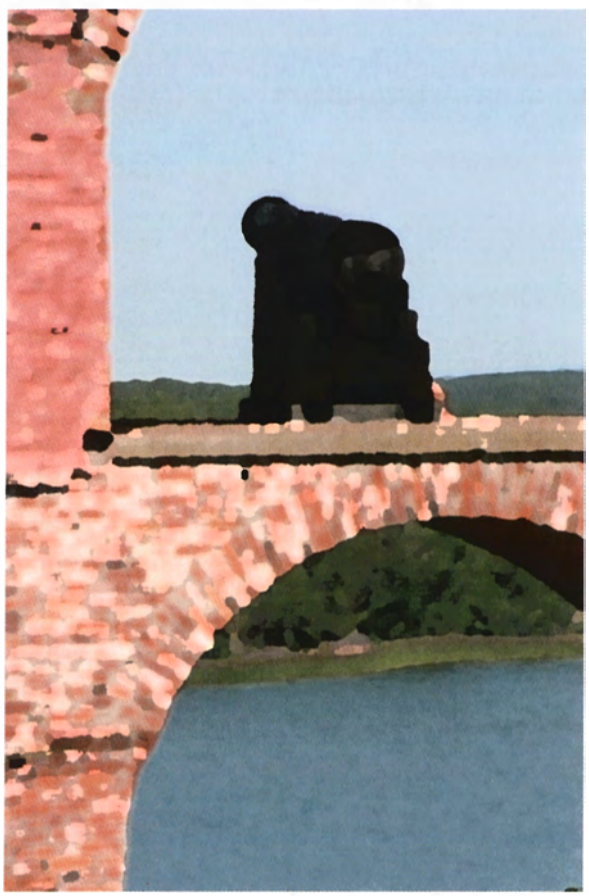

FOTO MAURI VÄÄNÄNEN
MANIPULAATIO KARI MERILÄ

Henkilömuutoksia Merivoimien viestinnässä 20.1.

■ Merivoimien Esikunnan tiedotuspäällikkö **Ulla Parviainen** siirtyy uusiin tehtäviin. Merivoimien viestinnässä teitä palvelevat 20.1. alkaen komentaja **Pentti Villanen** ja tiedotussihteeri **Johanna Lahtinen**.

Henkilöstömuutoksia 1.4.2006

■ Kommodori **Kimmo Kotilainen** siirtyy Pääesikunnasta Merisotakoulun johtajaksi. Koulun nykyinen johtaja kommodori **Kai Varsio** siirtyy erityistehtäviin.

Merivoimat tukee Jukolan viestiä 2006

■ Merivoimat on yksi Jukolan viestin tämän vuoden yhteistyökumppaneista. Jukolan viesti järjestetään Salossa 17.–18. kesäkuuta.

Merivoimien ja Salo–Jukolan välinen yhteistyösopimus allekirjoitettiin Merivoimien Esikunnassa Helsingissä 18.1.2006. Merivoimat tukee Jukolan viestiä mm. pystyttämällä 300 puolijoukkuetelttaa sekä toimittamalla tietoliikenneyhteydet kilpailumaastoon. Lähes yksitoista kilometriä valokaapelia metsään asennettuna mahdollistaa esimerkiksi suoran televisiolähetyksen alueelta.

Jukolan viesti on maailman suurimpia suunnistustapahtumia, johon odotetaan noin 30 000 ihmistä. Heistä kilpailijoita on noin 12 000. Kilpailujoukkueita tullee yli 20 maasta.

Vuonna 2005 puolustusvoimista osallistui 25 miesjoukkuetta Jukolan Viestiin sekä yksi naisjoukkue samaan aikaan juostavaan Venlojen Viestiin.

Johanna Lahtinen
tiedotussihteeri
Merivoimien Esikunta

Kommodori Kimmo Kotilainen

Kommodori Kai Varsio

Yhteistyösopimusta allekirjoittamassa Merivoimien komentaja vara-amiraali Hans Holmström. Kuvassa myös Merivoimien Esikunnan esikuntapäällikkö, lippueamiraali Veli-Jukka Pennala sekä Salo-Jukolan kilpailunjohtaja Raimo Honkanen.

FORCIT

HANKO – VIHTAVUORI
☎ 0207 440 400 www.forcit.fi

Kansan armeija – voimavara ?

Asevelvollisuuteemme perustuva puolustusjärjestelmämme on kustannustehokas, korkeatasoinen, mahdollistaa koko maan puolustamisen, on maanpuolustustahtoa ylläpitävä ja pitää kulut kurissa. Sillä on hyvä "output" kuten amiraali Juhani Kaskeala kiteytti Meriupseeriyhdistyksen ja Rannikkotykistön Upseeriyhdistyksen yhteisessä kokouksessa viime marraskuussa. Puolustuksemme perusta on koulutettu reservi, sen keskeinen kärki reservin johtaja, hiukkaakaan reservin kokonaisuutta vähättelemättä. Viime sodissamme reservin upseerit kantoivat suhteellisesti ottaen suurimman taakan, josta sankaritaulut kertovat oman sanomansa. Ylipäällikkömme, marsalkka Mannerheim, antoi tunnustuksena reservin upseereille oikeuden vakinaisen väen arvomerkkeihin, asia, jota eivät aivan kaikki hyväksyneet. Asia, joka ei ole yleinen monessakaan maassa.

Suomi on tunnetusti yhdistysten maa. Meripuolustuksenkin piirissä toimii ainakin yli kolmekymmentä yhdistystä, "vakinaisenkin väen" puitteissa lukuisia. Kaikilla on toki oma tehtävänsä, omat perinteensä, olemassaolon oikeutuksensa. Kun yhdistyksilläkin usein vielä on omat yhteistyö- ja kattojärjestönsä, näyttää organisaatiolaatikoista paperille piirrettynä syntyvä kuvio "monipolviselta feodaaliselta ameebalta", kuten eräs ystäväni, korkea työmarkkinajohtaja sanoi. Tosin luonnehtiessaan suomalaista neuvottelujärjestelmää. Ei siitä ota pirukaan selvää. Mutta puheenjohtaja- ja johtokuntapaikkoja riittää. Tosin ei aina niihin uusia tekijöitä. Monessa yhdistyksessä jäsenkatokin on arkipäivää.

Maailman muuttuessa myös yhdistysten jäsenpohja muuttuu. Jatkossa palkattuja rannikkotykistöupseereita valmistuu vain muutama joka toinen vuosi. Reservissä tilanne on tietysti samanlainen. Samaan aikaan varsinkin reserviläisjärjestöissä jäsenistö ukkoutuu ja nuortenkaan jäsenten aktiivisuus ei välttämättä ole massiivista. Vielä vaikeampaa näyttää olevan työn tekijöiden löytäminen. Töihin ei ole tunkua.

Meriupseeriyhdistys ja Rannikkotykistön Upseeriyhdistys ovat käynnistäneet hallitustensa yhteiskokouksella keskustelut nykyisen hyvän yhteistyön kehittämisestä. Molempien yhdistysten reserviläisjäsenenä uskon ja toivon, että keskustelut johtavat konkreettisiin toimintoihin mahdollisimman pian. Yhteiset säännölliset kuukausikokoukset vuorottaisella vetovastuulla, yhteiset vuotuiset seminaaripäivät, yhteinen vuosijulkaisu voisivat olla kiinteyttäviä tekijöitä saman puolustushaaran sisällä. Alkuaskeleena vapaa osanotto-oikeus veljesjärjestön tilaisuuksiin. Vaikka eihän kenellekään liene ovea osoitettu.

Molempien edellä mainittujen yhdistysten säännöt mahdollistavat myös reservin upseerien jäsenyyden. Seikka, joka historian saatossa on ollut ehkä eräs parhaiten pidettyjä salaisuuksia. Tai ei sitä aivan hirveästi ole markkinoitu. Molemmissa yhdistyksissä on kuitenkin reserviläisjäseniä, ei vallan paljon, enkä usko mitään ryntäystä tulevankaan, vaikka asiasta enemmän tiedettäisiinkin. Uskon kuitenkin, että tiiviimpi yhteydenpito reservin upseereihin voisi lisätä yhteenkuuluvuutta kansamme armeijassa. Olla jopa voimavara työn tekijöitä tarvittaessa.

*

Tammikuun 28. päivänä sain vastaanottaa suuren joukon hyviä ystäviä ja aseveljiä sekä onnitteluja täyttäessäni 60 vuotta. Kiitän lämpimästi teitä kaikkia! Päivä oli mitä ikimuistoisin. Teidän kanssanne on hienoa vielä hetki jatkaa. Yhteisen isänmaamme puolesta !

KIITOS!!!

Kai

Kuvassa mukana myös ystävämme Raimo "Höyry" Häyrinen

Rannikkotykistön ja rannikkojoukkojen merkitys sodissamme sekä sotiemme jälkeen

ASKO KILPINEN

Merivoimien strategisen tason vaikutusta viime sotiemme eri vaiheisiin on virallisessa historiankirjoituksessa analysoitu niukasti. Rannikkopuolustuksen strategisesta merkityksestä löytyy vielä vähemmän mainintoja. Pyrin tuomaan esille rannikkopuolustuksen, rannikkotykistöaselajin merkitystä viime sodissamme strategisella tasolla korostavat kokonaisuudet. Tarkastelen lopuksi lyhyesti rannikkopuolustusta ja rannikkotykistöaselajia yhtenä osana sotien jälkeisen YYA-ajan puolustusvoimia. Lopuksi jätän pohdittavaksi historian opetukset harkittaessa rannikkopuolustuksen tulevaa kehittämistä merivoimien oleellisena osana.

Asko Kilpinen on prikaatikenraali evp, joka on palvellut monien rannikkotykistötehtävien lisäksi pääesikunnassa ja Vaasan sotilaslääninn komentajana.

Motto:
Suomi on menetetty kolme kertaa mitättömässä merikahakassa Hankoniemen edustalla.
1. 1714–21 sota
2. 1741–43 sota
3. 1808–09 sota

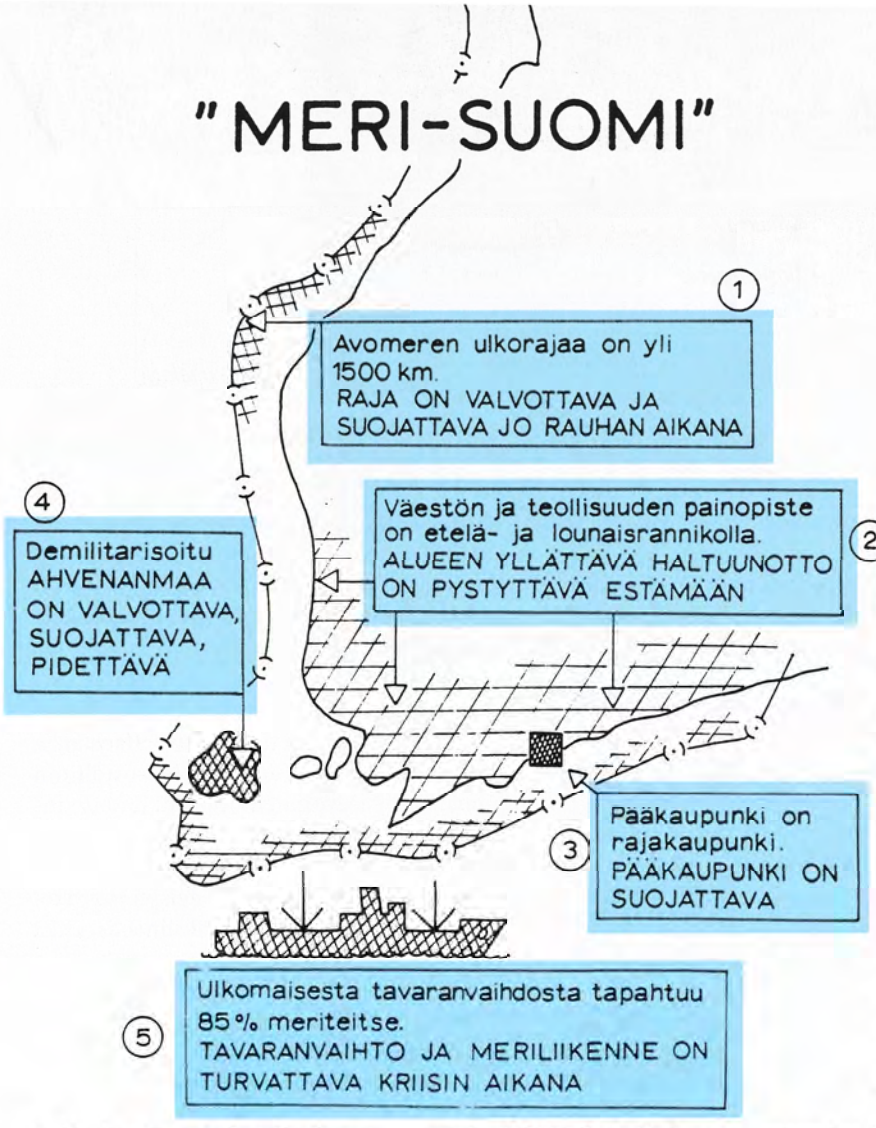
"Jälkipolvi – seiso omalla pohjallasi – älä luota vieraan apuun"

Kumpujen yöstä – maantiedettä ja historiaa

Suomen merellisen rantaviivan pituus on noin 1500 km. Merenkulullinen ja kaupallinen painopiste on aina ollut ja tulee sijaitsemaan Itämeren pohjoisosan ja Suomenlahden alueella, Pohjanlahden jäädessä taustalle.

1700-luvun alusta lähtien Venäjä hallitsi Baltian satamia I maailmansodan alkuun saakka. Suomenlahden rannikon linnoittaminen alkoi 1740-luvulla Carl Augustin Ehrensvärdin johdolla. Merialueen ja rannikon hallinnan kannalta ratkaisevat kohteet Loviisan alue, Helsingin edusta ja Hankoniemen kärki linnoitettiin. Ehrensvärd näki rannikkolinnoitukset osana Suomen puolustuksen strategista kokonaisuutta. Kolmensadan vuoden takainen näkemys Suomenlahtea hallitsevista alueista on edelleen ajankohtainen.

Ruotsin sotilasjohto unohti Ehrensvärdin kuoleman jälkeen Pohjansodan ja Pikkuvihan aikaiset karvaat sotakokemukset, jolloin Suomi oli kahdesti menetetty mitättömässä merikahakas-

"Meri-Suomi" on maamme elinkeinoelämän sekä hallinnon maantieteellistä keskittymistä etelärannikolle kuvaava nimitys, joka on ollut ajankohtainen satoja vuosia ja tulee edelleen olemaan. Kuva on piirretty PE:n operatiivisen osaston meripuolustustoimistossa 1977. (RtUy:n 50-vuotisjuhlajulkaisu "Tuhantein rantain partahilta" 1983).

sa Hankoniemen edustalla. Sama toistui Suomen sodassa 1808–09. Venäjän kaleerilaivasto tunkeutui Hankoniemen ohi Ahvenanmaalle ja edelleen Pohjanlahdelle.

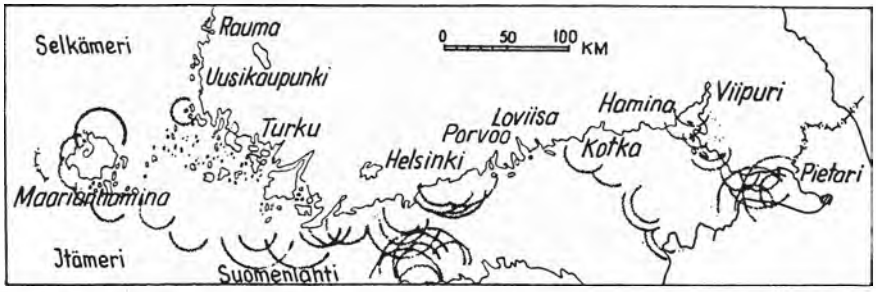
Suomenlahden rannikon linnoitusten merkityksen aliarviointi sekä yhteistoiminnan puute laivaston ja maavoimien johdon välillä johtivat Ruotsille kohtalokkaisiin tappioihin. Venäläisten komentajien ennakkoluulottomuus ja kaleerilaivaston liikkuvuuden sekä maihinnousukapasiteetin häikäilemätön hyväksikäyttö toivat hyökkääjälle ratkaisevaa menestystä Suomenlahden rannikon ja Ahvenanmaan hallinnasta käydyissä taisteluissa.

Krimin sodan aikana englantilaiset ja ranskalaiset tuhosivat rappeutuneet Suomenlahden linnoitukset. Merimiinoitusten suojaama Viapori säilyi tuoden tietoisuuteen viime sodissamme strategiseen merkitykseen nousseen miina-aseen. Ahvenanmaan merkitys tunnustettiin kieltämällä alueen linnoittaminen. "Oolannin Sodan" kokemukset heijastuivat 50 vuotta myöhemmin Pietari Suuren merilinnoituksen maantieteellisessä sijoittelussa ja tämän kautta itsenäisen Suomen rannikkopuolustuksen perusrakenteessa itsenäisyytemme alusta nykypäiviin saakka.

Uhka lännestä – rannikkopuolustuksemme ryhmityksen perustana

Saksan, mahdollisesti yhdessä Ruotsin kanssa Suomen rannikolle suorittama maihinnousu ja eteneminen kohti Pietaria, oli 1900-luvun alussa Venäjän näkemä uhkakuva Pietari Suuren merilinnoituksen taustalla. I maailmansodan aattona lähes valmiin linnoituksen strategisena pää-

Suomenlahden merilinnoitukset ensimmäisen maailmansodan lopulla

Pietari Suuren Merilinnoituksen pohjoinen osa jäi suomalaisten haltuun keväällä 1918. Linnoituksen strateginen perusryhmitys on vaikuttanut rannikkotykistöaselajin linnakkeiden sijoitukseen ja kiinteän tykistön ryhmitykseen aina nykypäivään saakka. Kuvasta sekä vuoden 1917 miinakenttiä esittävästä kuvasta näkee selvästi kolmion Porkkala–Helsinki–Tallinna merkityksen Suomenlahden sulkuna molempiin suuntiin. ("Suomen Rannikkotykistö 1918–1958", RtUY 1959)

määränä oli tykistö- ja miinasuluilla estää hyökkääjän tunkeutuminen Suomenlahdelle ja edelleen Pietariin. Sulkujen painopisteet olivat Porkkala–Naissaari ja Helsinki–Tallinna alueella. Saaristoasemien keskittymät rakennettiin Hangon ja Kotkan edustalle. Ahvenanmaa linnoitettiin vasta I maailmansodan alettua.

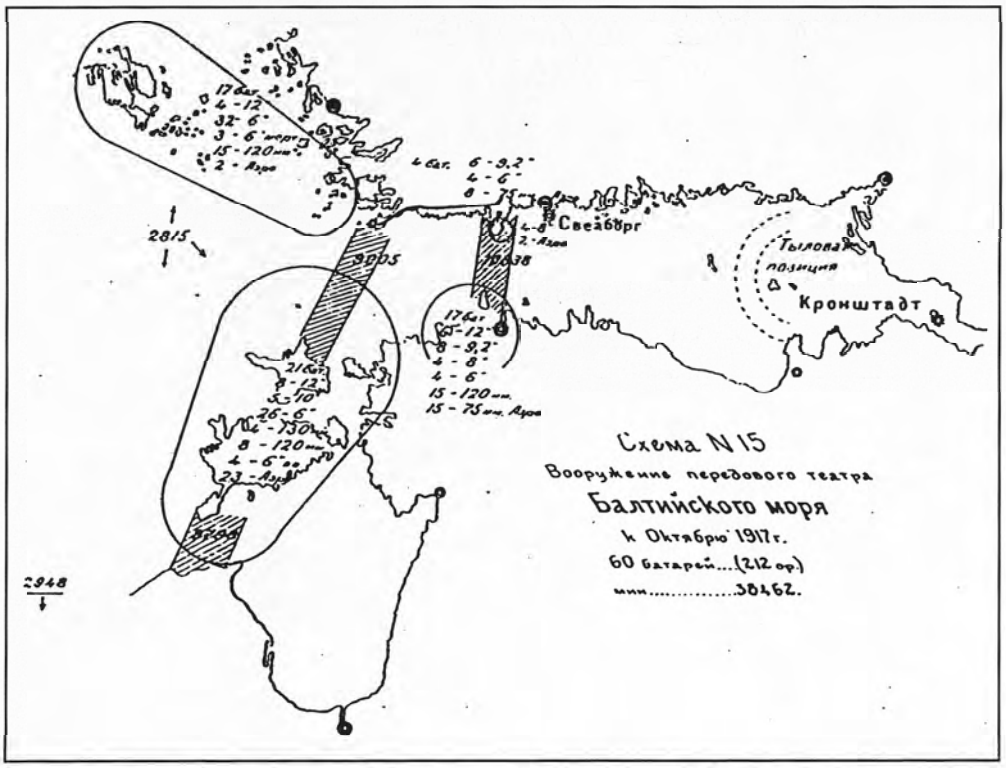
Rannikkolinnakkeet ja miinasulut estivät I maailmansodan aikana Saksan merivoimien tunkeutumisen kohti Pietaria. Saksalaiset ja ruotsalaiset laskivat joukkoja maihin Ahvenanmaalla talvella 1918. Ahvenanmaan operaatio sekä saksalaisten maihinnousut Hankoon ja Loviisaan sekä taistelualusten tulo Helsinkiin keväällä 1918 toteutettiin vasta, kun neuvotteluteitse oli taattu alusten turvallisuus. Kiinteä linnoitusjärjestelmä, "Fleet in Being," oli lähes laukausta ampumatta täyttänyt tehtävänsä!

Merilinnoituksen pohjoinen osa jäi vuonna 1918 suomalaisten haltuun. Kantalinnoitteet ja linnakkeiden tykistöaseistus olivat perustana rakennettaessa itsenäisen Suomen rannikkopuolustusta ennen II:n maailmansodan alkua.

Venäjän perintö turvana Neuvostoliittoa vastaan

Jääkärikenraali Väinö Valveen johtamat merivoimat käsitti 1930-luvulla rannikkotykistöaselajiin kuuluneet rannikkojoukot ja laivaston. Meripuolustuksen tehtävät sisällytettiin vuosina 1927–1930 voimassa olleeseen operaatiosuunnitelmaan "Venäjän keskitys". Meripuolustuksen ensimmäisenä tehtävänä oli sulkea miinakentillä Koiviston salmeen, Viipuriin, Kotkaan sekä Uudenmaan lohkolle johtavat väylät. Vasta kolmastoista tehtävä oli kauppamerenkulun suojaaminen. Ahvenanmaata ei mainittu ollenkaan. Laatokan rannikkopuolustuksen rakentaminen oli aloitettu jo vuonna 1918. "Venäjän keskityksen" taustalla näkyy merellisen uhan aliarviointi Neuvostoliiton menetettyä Baltian tukikohdat ja yleensäkin silloinen Puna-armeijan suorituskyvyn aliarviointi. Itsenäisyyden alkuajan tilannearvion taustan ja sitä seuranneen Neuvostoliiton asevoimien nopean, noin kymmenen vuoden aikaisen kehityksen vertailu tämän päivän tulevaisuuden ennusteisiin ja strategisiin johtopäätöksiin olisi ehkä paikallaan?

1930-luvun alussa yleisesikunta laati operatiiviset suunnitelmat realistiselle pohjalle. Käsitys Neuvostoliiton voimavaroista oli ratkaisevasti muuttunut. Samanaikaisesti tarkistettiin merivoimien tehtävät. Keskeiselle sijalle nousivat kauppamerenkulun ja etelärannikkomme turvaaminen sekä Ahvenanmaan puolustus. Huomiota kiinnitettiin maihinnousujen torjuntaan Koiviston saarilla ja Kotkan alueella. Vuonna 1932 järjestetyssä sotapelissä tapahtui "keltaisten" maihinnousu Hanko–Lappohja alueelle. Maavoimien tukeminen Karjalan kannaksella ja Laatokalla korostuivat. Strategisena uhkakuvana oli Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen painopisteen ollessa Karjalan kannaksella. Hyökkäykseen liittyivät mai-

Venäjän meripuolustuksen miina-tykistöasemat Pohjois-Itämerellä 1917: miinoja yhteensä 38462, rannikkopattereita 60, yhteensä 212 tykkiä. M. Petrovin teoksesta Morskaja Oborona beregov b obyitje poslednih voijn Rossii (Venäjän rannikkopuolustus viimeaikaisten sotien kokemusten mukaan, Leningrad. ("Uhka lännestä. Suomen meripuolustus autonomian aikana" Tapani Mattila ja Olavi Vitikka)

hinnousun uhka Ahvenanmaalle ja Hanko–Lappohja alueelle sekä Kannaksella eteneviä joukkoja tukevat maihinnousut Koiviston, Haminan tai Kotkan rannikkoalueille. Uhkakuvaan sisältyi neuvostojoukkojen samanaikainen hyökkäys Baltian maihin tavoitteena alueen satamat ja lentokentät.

Suomen laivaston päätehtävä oli Ruotsiin suuntautuvien meriyhteyksien suojaaminen. Laivaston painopiste oli Suomenlahden suun länsipuoleisilla alueilla. Rannikkopuolustuksen alueelliset painopisteet muodostuivat Hanko, Porkkala, Helsinki, Kotka alueille sekä maavoimien tukitehtävät mukaan luettuina Karjalan kannakselle ja Laatokalle. Ahvenanmaalle suunniteltujen joukkojen nopeaan siirtoon saariryhmän alueelle varauduttiin. Pohjanlahti jäi linnoittamattomaksi selusta-alueeksi.

Turvallisuuspoliittiset ja strategiset mittasuhteet meripuolustuksen suunnittelu sai 1930-luvulla aloitetun tiiviin Suomi–Viro yhteistyön myötä sekä aloitettaessa neuvottelut Ruotsin kanssa koskien Ahvenanmaan puolustusta. Vuonna 1932 kenraali Valve oli suomalaisen osapuolen johtajana sotapelissä Tallinnassa. Pelissä tarkasteltiin Suomenlahden sulkemista Porkkala–Naissaaren kapeikossa. Kenraali Valve pohjusti realistisella tavalla yhteistoiminnan strategista päämäärää kirjeessään sotaväen päällikölle toukokuussa 1931:

"Laajoja alueita hallitseva raskas kiinteä tykistö yhdessä laivaston offensiivisen käytön kanssa tekee vihollisvoimien meriherruuden Suomenlahdella hyvinkin kyseenalaiseksi ja vaikuttaa siten määrätyissä tapauksissa Suomen sotilaspoliittiseen asemaan. Vähäiseksi ei ole myöskään arvioitava tämän suojan ja tuen merkitystä sotatoimien kulkuun taistelussa Karjalan kannaksella ja siinäkin tapauksessa, että armeijamme olisi jätettävä Karjalan kannas tai että koko Suomenlahden etelärannikko

Neuvostoliiton hyökkäyssuunnitelma 1930-luvulla. Suunnitelma sisältää tekstiosassaan kohteina sekä Hangon että Ahvenanmaan ja maitse eteneviä joukkoja tukevat merikoukkaukset. Finnish Defense Studies 16, Ohto Manninen, 2004)

joutuu viholliselle".

Meripuolustuksen strateginen uhkakuva toteutui sodan alkaessa lähes sellaisenaan. Neuvostoliitto miehitti Baltian maat ja käytti miehittämiään alueita tukikohtanaan hyökätessään Suomeen marraskuussa 1939. Viron miehitys vei pohjan Suomenlahden yli ulottuvalta yhteistyöltä. Ruotsi vetäytyi Neuvostoliiton ja Saksan painostuksen takia yhteistoiminnasta Ahvenanmaan alueella. Suomen meripuolustus joutui turvautumaan vain omiin voimiinsa ja ratkaisuihinsa.

Turvattu Suomen ydinalue oli rannikkopuolustuksen strateginen tuotto

Suomen hallinnollinen, taloudellinen ja väestöllinen ydinalue oli vuonna 1939 linjan Pori–Lappeenranta eteläpuolella. Näin on myös tänään! Suorin ja lyhyin tie Suomen sydämeen on kulkenut ja kulkee edelleen meren kautta. Suomen kansallinen ja valtiollinen olemassaolo on riippuvainen tämän alueen hallussapidosta, teollisuuden tuotantokyvystä ja kauppamerenkulun häiriöttömyydestä.

Rannikkopuolustus oli sodan alkaessa valmistautunut sille käskettyihin tehtäviin. Merivoimat saatettiin Tsekkoslovakian kriisin ajaksi vuonna 1938 puolueettomuuden vartiointiin liittyen lähes sodanajan vahvuuteen. Perusteena oli Punalippuisen Itämeren laivaston uhkaava liikehdintä Suomenlahden suun alueella. YH:n toimeenpano lokakuussa 1939 oli edellisen vuoden kertausta. Siirtyminen puolueettomuusvartiointiin vuonna 1938 oli strateginen valmiuden näyttö, joka ei jäänyt Neuvostoliitolta huomaamatta.

Talvisodan alkaessa rannikkojoukoissa oli 21.000 ja laivastossa 4000 miestä. Jalkaväkijoukkoja oli alistettu merivoimille lähes 9000 miestä. Neuvostoliiton suunnitelmiin sisältyi hyökkäys meritse Hankoon maavoimien Suomenlahden rannikon suunnassa etenevän hyökkäyksen edellä. Neuvotteluissa Ranskan ja Englannin kanssa kesällä 1939 Neuvostoliitto toi esille aikomuksensa hankkia tukikohtia Suomenlahden suulta ja Ahvenanmaalta. Marraskuussa 1939 Neuvostoliitto ei omannut riittävästi voimia Ahvenanmaan haltuunottoon. Suomen siirrettyä rannikkopuolustuksen joukkoja Ahvenanmaalle ei hyökkäys saariryhmän alueelle ollut enää realistinen vaihtoehto.

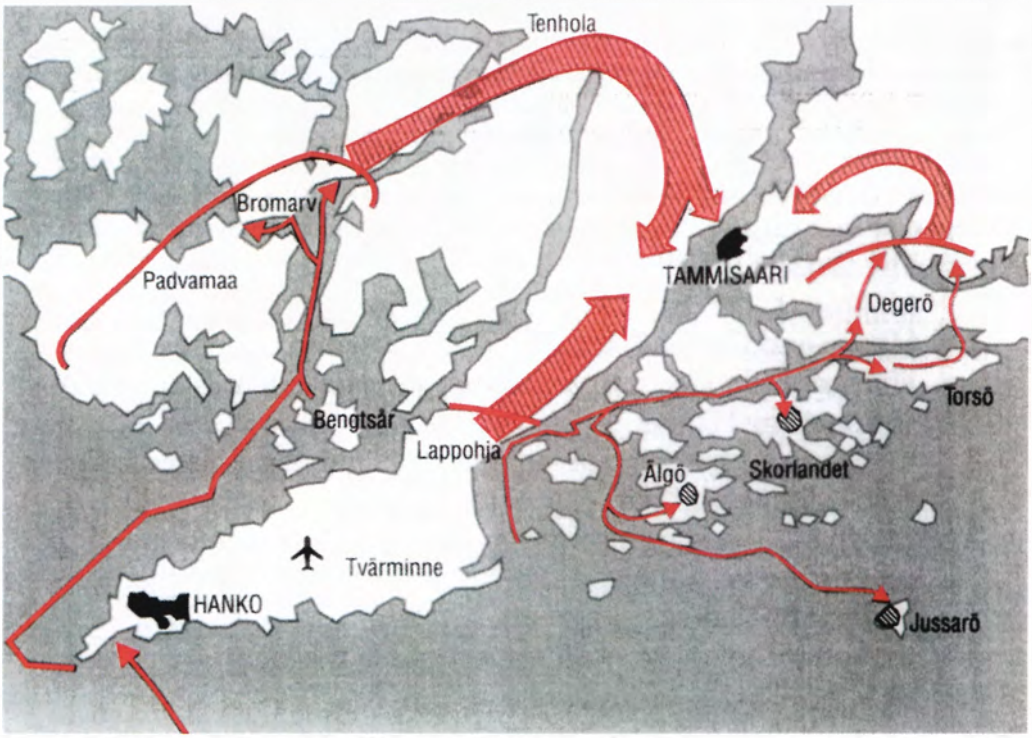
Punalippuisen Itämeren Laivaston tykistösyöksyt Suomen rannikolle Utön, Hangon ja Kannaksen linnakkeiden edustalla johtivat tappioihin ja nopeaan vetäytymiseen omiin tukikohtiin. Meren jäätyminen esti pinta-alusten operatiivisen toiminnan. Suomen rannikkopuolustuksen painopiste siirtyi Itäiselle Suomenlahdelle ja Laatokalle. Painopisteen siirto tapahtui ryhmittämällä irrotettavissa olevat joukot ja materiaali niille alueilla, joilla ratkaistiin Suomen kohtalo. Samanaikaisesti meriliikenteen suojaaminen vakiintui Ahvenanmaan pohjoispuolelle ja Pohjanlahdelle. Lännestä siirrettyjen rannikkojoukkojen osuus oli merkittävä sodan loppuvaiheen torjuntataisteluissa Viipurinlahden sekä Haminan ja Kotkan edustan jääkentillä.

Tarkasteltaessa rannikkopuolustuksen strategista merkitystä talvisodassa on lähdettävä Neuvostoliiton Suomea koskevista hyökkäyssuunnitelmista. Venäläisten vuosisatainen Suomenlahden ja Baltian rannikon tuntemus mahdollisti hyökkäyssotatoimen päämäärien tarkan asettamisen. Tavoitteisiin sisältyivät hyökkäyksen eri vaiheissa seuraavassa järjestyksessä Viipurinlahti–Kotkan alue, Hankoniemi ja Ahvenanmaa. Laatokan rannikko nähtiin osana omien maavoimien operaatioita. Helsinki merellisen hyökkäyksen kohteena ei esiinny suunnitelmissa. Baltian maiden miehityksen jälkeen merellinen painopiste siirtyi Itämeren rannikolle.

Merivoimien esikunta oli osunut uhka-analyysissaan kohdalleen. Baltian maiden miehitys ja Ruotsin vetäytyminen Ahvenanmaan neuvotteluista veivät kuitenkin pohjan strategiselta yhteistyöltä naapureiden kanssa pohjoisen Itämeren strategisessa kolmiossa Hanko–Ahvenanmaa–Viron rannikko. Varhain alkanut ankara jäätalvi tasasi Viron avoimeksi jättämän eteläisen sivustan uhkaa. Joukkojen nopea siirto Ahvenanmaalle poisti akuutin hyökkäyksen uhan linnoittamattoman saariryhmän alueelle.

Rannikkopuolustuksen strateginen merkitys talvisodassa voidaan pelkistää seuraavasti:

Rannikkopuolustus turvasi olemassaolollaan Suomen ydinalueen, maamme pääkaupungin ja maavoimien merisivustan. Elintärkeä meriliikenne Ruotsiin saattoi jatkua. Ankara jäätalvi antoi strategista luokkaa olevan tuen Suomen meripuolustukselle. Maavoimien yhtymiä tai rannikkojoukoille

Suunnitelma hyökkäykseksi ulos Hangon tukikohdasta. Hyökkäyssuunnitelma oli kolmivaiheinen. Murtautuminen ulos tukikohdassa olevin joukoin ja Baltiasta kuljetetuin vahvennuksin. Toisen ja kolmannen portaan joukkojen merikuljetukset oli suunniteltu Baltian satamista Hankoon. Operaatioon oli suunniteltu noin kolme divisioonaa vahvennuksineen sekä ilmavoimien ja merivoimien yksiköitä. Finnish Defense Studies 16, Ohto Manninen, 2004)

alistettuja jalkaväki- ja kenttätykistöyksiköitä ei tarvinnut sitoa etelärannikkomme ja pääkaupunkimme puolustukseen. Ne voitiin suunnata ratkaisutaisteluihin Karjalan kannakselle. Irti saadulla linnakkeiden sekä huoltoyksiköiden henkilöstöllä ja materiaalilla vahvennettiin kriittisellä hetkellä Viipurinlahden puolustusta. "Fleet in Being" oli jälleen täyttänyt tehtävänsä!

"Pietari Suuren rajat" ja Hankoniemi vuokralla – synkkä uhkakuva!

Moskovan rauha, "Välirauha" pakotti siirtämään Laatokan ja vuokratun Hankoniemen – "Suomen strategisen nurkan" – rannikkojoukot uusille ryhmitysalueille. Ahvenanmaan patterit piti purkaa. Neuvostoliitto hallitsi pääsyä Suomenlahdelle. Pääosa Suomen merivoimien raskaista pintayksiköistä oli Hankoniemen länsipuolella. Neuvostoliiton Hangon tukikohta oli keihäänkärki kohti Suomen ydinaluetta. Alueen eristäminen sitoi runsaasti voimia. Rannikkojoukkojen torjuntakyky parani kuitenkin uusien linnakkeiden rakentamisen myötä.

Neuvostoliiton merivoimien Suomea koskeva hyökkäyssuunnitelma vuoden 1940 lopulla oli aggressiivisempi kuin ennen talvisotaa. Vihollisina nähtiin Suomi ja Ruotsi, Saksa ja Suomi taikka kaikki kolme yhdessä. Punalippuisen Itämeren laivaston tuli hyökätä Ahvenanmaalle noin 20.000 miehen voimin. Lähtösatamat ja lentokentät olisivat Virossa ja Latviassa. Suunnitelma sisälsi myös jatkohyökkäyksen Pohjanlahden rannikolle. Hyökkäys ulos Hangon sillanpäästä sisältyi suunnitelmaan. Maavoimien hyökkäyksen painopisteet olisivat Suomen etelärannikolla sekä Imatra – Kouvola–Lahti suunnassa.

Suomen ja Ruotsin suunnitelmat koskien Ahvenanmaan puolustusta kariutuivat jälleen Neuvostoliiton ja Saksan poliittiseen vastustukseen. Liittyen Saksan toteuttamaan Tanskan ja Norjan valtaukseen huhtikuussa 1940

varauduttiin Päämajassa myös Saksan mahdolliseen hyökkäykseen Ahvenanmaalle. Talvisodan kokemukset ja Ahvenanmaan pattereiden hävittäminen johtivat välirauhan aikana Pohjanlahden meripuolustuksen vahventamiseen Selkämeren alueella ja Merenkurkussa.

Kenraali Valve laati Päämajalle seuraavan strategisen tilannearvion:

"Vihollisen uusien tukikohtien, ulkosaarien ja omien maavoimien puolustusrintaman pituuden takia ovat rannikollemme suuntautuvat vihollisen sotatoimet entisestään helpottuneet ja tulleet maarintamalle vaarallisemmaksi samalla, kun niiden torjuntaan maavoimien itsensä avulla on entistä vähemmän edellytyksiä. Laivastovoimia voidaan entistä rajoitetummin käyttää Suomenlahdella".

Tässä tilanteessa Saksan avaus Suomen suuntaan vuoden 1941 alussa otettiin merivoimissa vastaan helpotuksen tuntein. Sodan alkaessa kesäkuussa 1941 Suomen aluevesillä oli noin 40 saksalaista lähinnä miinasotatoimiin tarkoitettua sota-alusta. Merivoimiemme vahvuus sodan alussa oli 53.000 miestä, joista Hangon ryhmän joukkoja oli 18.000. Laivastossa oli 4800 ja rannikkojoukoissa, Hanko poisluettuna, noin 30.000 miestä. Tehtävänä oli edelleen kauppamerenkulun suojaaminen, pääkaupunkiseudun turvaaminen, Ahvenanmaan puolustus sekä maavoimien taistelun tukeminen. Hangon tukikohdan eristäminen oli muuttanut rannikkopuolustuksen maantieteellistä painopistettä.

Joukkojen nopea siirto Ahvenanmaalle, Suomenlahden massiivinen miinoittaminen, saksalaisten nopea eteneminen Baltiassa sekä suomalaisten joukkojen tavoitteiden saavuttaminen Itä-Karjalassa ja Karjalan kannaksella muuttivat nopeasti strategisen tilanteen merialueillamme Suomelle edulliseksi. Hangon vuokra-alueen haltuunotto joulukuussa 1941 palautti 1920-luvun asetelman. Punalippuinen Itämeren laivasto oli jälleen tungettu Suomenlahden pohjukkaan. Maavoimien joukkojen alistukset purettiin ja rannikkojoukkojen siirrot Laatokalle ja Äänisen rannikolle aloitettiin jo syksyllä -41. Merivoimien vahvuus talvella 1942 oli vain 17.000 miestä, mukaan luettuina muille alistetut rannikkojoukot. Vahvuudet kasvoivat kesään 1944 mennessä uudelleen lähes 30.000 mieheen.

Vuoden 1944 talvella ja keväällä tapahtuneet muutokset maarintamilla Suomenlahden eteläpuolella sekä Neuvostoliiton hyökkäys Kannaksella ja Itä-Karjalassa muuttivat kesällä 1944 nopeasti Suomen meripuolustuksen strategisen asetelman selkeästi merivoimillemme epäedulliseen suuntaan. Suomalaisten talvella 1942 valtaaman Suursaaren hallitseva asema Suomenlahden itäosassa korostui. Ahvenanmaan avainasema nousi jällen ajankohtaiseksi. Uhkana nähtiin sekä neuvostojoukkojen että saksalaisten mahdollinen hyökkäys. Rannikkojoukkojen painopiste oli edelleen Viipurinlahdella ja Laatokalla. Rannikkopuolustuksen vetäytyminen Äänisen rannoilta ja Laatokalta ja uudelleenryhmitys pääosin Viipurinlahdelle oli alkanut. Rannikkojoukkojen ja laivaston osuus rajuissa torjuntataisteluissa Viipurinlahdella muodostui jälleen merkittäväksi. Talvisodan loppuviikoista poiketen oli nyt samanaikaisesti varauduttava myös Ahvenanmaan puolustukseen sekä pääkaupunkiseudun turvaamiseen.

Rannikkopuolustuksen strateginen merkitys pääkaupunkiseudun ja Suomen ydinalueen sekä Ahvenanmaan suojana ei ollut jatkosodan alkuvaiheen kulminoitumisen jälkeen yhtä ratkaiseva kuin talvisodan päivinä. Suomenlahden voimakkaat miinoitteet ja saksalaisten hallitsema Suomenlahden eteläosa rannikko vähensivät voimakkaan rannikkopuolustuksen tarvetta. Hangon vuokra-alueen haltuunotto joulukuussa 1941 mahdollisti vapautuneiden joukkojen siirtämisen maarintamalle. Samanaikaisesti siirrettiin rannikkopuolustuksen henkilöstöä ja materiaalia Äänisen rannikkopuolustukseen. Tämä vapautti maavoimien joukkoja käytettäväksi Itä-Karjalan muilla rintamasuunnilla. Sodan loppuvaihe ja rannikkopuolustuksen nopea vahvuuden nostaminen nostivat jälleen rannikkopuolustuksen avainasemaan Ahvenanmaan sekä etelärannikkomme ja Helsingin turvana. Kansakunnalle elintärkeä meriliikenne länteen pystyttiin ylläpitämään koko sodan ja sodanjälkeisen miinanraivauksen vaatinen ajan. Merivoimat oli täyttänyt sille asetetut niin sodan aikaiset kuin sodan jälkeiseen miinanraivaukseen liittyneet tehtävät.

Aselevon solmimisen jälkeen syyskuussa 1944 tapahtunut saksalaisten joukkojen maihinnousun torjuminen Suursaaressa on yksi sodan loppuvaiheen merkittävimpiä Suomen tulevaan kohta-

loon vaikuttaneita taisteluja. Rannikkojoukkojen päättäväisellä vastarinnalla ratkaistiin aselevon ja sen jälkiseurausten kohtalo. Myöntyminen saksalaisten vaatimuksiin olisi merkinnyt Neuvostoliiton välitöntä voimakasta painostusta ja mahdollisesti joukkojen lähettämistä Suomeen valvomaan aselevon ehtojen täyttämistä.

Hitaasti toipuen, kehityksen huipulle edeten!

Aselepoa välittömästi seurannut Suomenlahden ja Pohjois-Itämeren alueen miinanraivaus kantahenkilökunnan ja varusmiesten voimin oli myöhemmin valitettavan vähän huomiota osakseen saanut Suomen merivoimien "sotatoimi", johon rannikkotykistöaselajin henkilökunnan pääosa sitoutui lähes kolmeksi vuodeksi. Aseleposopimuksessa määritetyn tehtävän tunnollinen loppuun saattaminen loi Suomen ulkomaankaupalle elpymisen mahdollisuudet ja esti Neuvostoliiton puuttumisen sovittujen rauhanehtojen täyttämiseen.

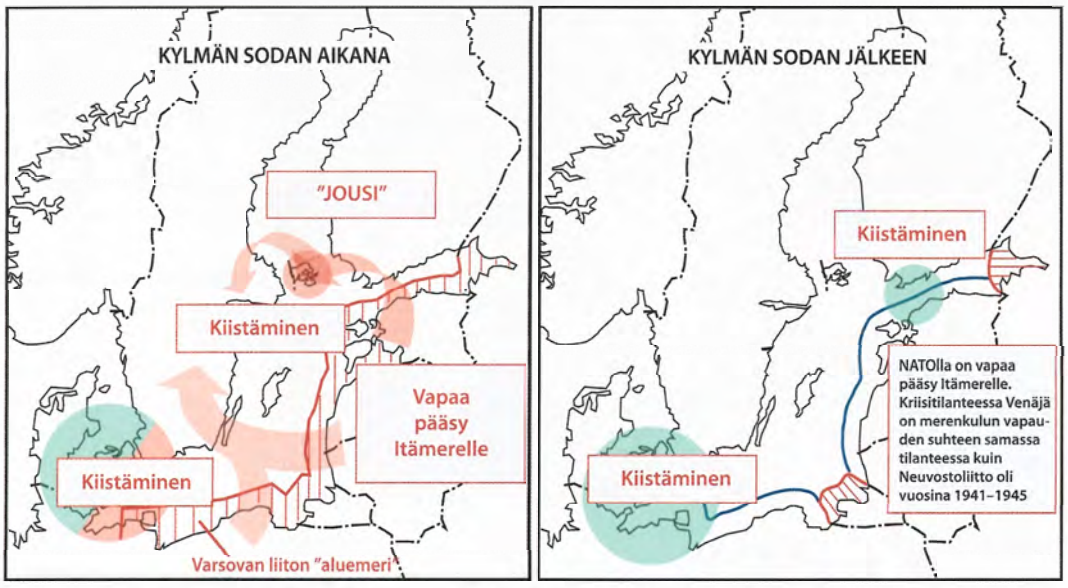
Rannikkopuolustuksen hidas toipuminen sodan jälkiseurauksista alkoi valvontakomission poistuttua maasta vuoden 1947 aikana. Porkkalan episodi päättyi talvella 1956. Koko Suomen etelärannikko oli nyt vuodesta 1952 maavoimiin kuuluneen rannikkotykistöaselajin vastuualueena. Turvallisuuspoliittinen ja meristrateginen tilanne oli jälleen heilahtanut toiseen ääriasentoon. Neuvostoliitto liittolaisineen hallitsi Itämerta ja Itämeren rannikkoa Leningradista Lyypekkiin. Massiivisen maihinnousun uhka Suomen rannikolle, erityisesti Helsingin länsipuolisille alueille ja Ahvenanmaalle, oli nouseva YYA-aikaisen rannikkopuolustuksemme suunnittelun ja kehittämisen tärkeimmäksi perustaksi. Samanaikaisesti oli rakennettava tehokas ja uskottava kyky valvoa Suomen merialueita. Rannikkopuolustus oli etulinjassa Suomen ydinalueen ja pääkaupunkiseudun turvana.

Rannikkopuolustustoimikunnan mietintö "RPT-72" antoi 1970- luvun alussa operatiiviset, teknilliset ja taloudelliset perusteet rannikkopuolustuksen – rannikkotykistöaselajin – kehittämiselle. Suuntaviivat vaihtoehtoineen ulottuivat 15–20 vuotta eteenpäin eli käytännössä 1990-luvulle saakka. Parlamentaaristen puolustuskomiteoiden linjaukset tukivat kehittämissuunnitelmien toteuttamista. Järjestelmällisellä, taloudelliset realiteetit ja teknilliset mahdollisuudet huomioonottavalla työllä luotiin Euroopan tehokkain merivalvonta- ja rannikkopuolustusjärjestelmä. Ensisijaisena tehtävänä oli maamme ydinalueen ja pääkaupungin turvaaminen sekä merialueen valvonta yhteistoiminnassa Rajavartiolaitoksen ja merenkulkuviranomaisten kanssa. Käsketyt korkeat valmiusvaatimukset edellyttivät valmiuslinnakkeiden jatkuvaa toimintakykyistä miehitystä. YYA- aikana Suomen rannikkopuolustus "turvasi" Suomenlahdella tavallaan sivutuotteenaan Neuvostoliiton merivoimien pohjoisen sivustan. Euroopan rajujen turvallisuuspoliittisten muutosten alkaessa 1980-luvun lopussa Suomen rannikkopuolustus – rannikkotykistöaselaji – oli teknillisen kehityksensä huipulla.

Täsmäaseet olivat 1990-luvun alussa saamassa yliotteen kiinteän järjestelmän taistelunkestokyvystä. Rannikkopuolustuksen painopisteen siirtäminen liikkuviin rannikkopuolustusjärjestelmiin ja kiinteän järjestelmän osittainen supistaminen oli tällöin jo aloitettu. Turvallisuuspoliittinen kehitys Euroopassa ja Baltian maissa sekä voimakkaasti supistuneet taloudelliset resurssit nopeuttivat muutoksia rannikkopuolustuksen johtosuhteissa ja puolustusjärjestelmän rakenteessa. Rannikkotykistöaselajista tuli osa merivoimia.

Ympyrä on sulkeutunut – onko historia opettanut?

Venäjän Itämeren laivasto on jälleen tungettu Suomenlahden pohjukkaan, josta Pietari Suuri 1700-luvun alussa aloitti Venäjän suurvalta-aseman ja merimahdin rakentamisen. Venäjä ja sen jälkeen Neuvostoliitto hallitsivat siitä lähtien Baltian satamia ja Itämeren rannikkoa, poislaskettuna 20-vuoden kausi maailmansotien välissä, jolloin nuori Neuvostoliitto keräsi voimiaan. Venäjä on tänään jälleen nousemassa aallonpohjastaan. Onko historia toistamassa itseään? Sitä emme tiedä! Tänään Venäjän talouden ja asevoimien kehittämiselle välttämätön öljy kulkee maailman markkinoille paljolti Suomenlahden pohjukan satamien kautta. Kaasuputki on rakenteilla Suomenlahden pohjaa myöten Eurooppaan. Pietarin alueen talous on voimakkaasti riippuvainen Itämeren yhteyksistä. Venäjä ei tule hyväksymään rajoituksia tai akuutteja uhkia näiden yhteyksien yllä. Venäjän kehitys ja NATO:n kotiutuminen Baltian alueelle ovat tulevaisuuden meri- ja rannikkopuolustuksemme viitekehykset. Itämerestä

"Itämeren strateginen asetelma YYA-aikana ja tänä päivänä". Historian heiluri Itämerellä on jälleen kerran siirtynyt toiseen ääriasentoonsa. Venäjä on kuten vuosina1920–39 ja 1941–45 tungettu Suomenlahden pohjukkaan. Itämeri on käytännössä NATO:n sisämeri. (Rannikon Puolustaja 1/2005, Juha-Antero Puistola)

on muodostumassa NATO:n sisämeri. Itämeren suuri strateginen kolmio Ahvenanmaa–Tanskan salmet–Suomenlahden suu säilyttää edelleen merkityksensä strategisen painopisteen siirryttyä kolmion pohjoisten kärkien alueelle.

Presidentti Paasikiven toteamukset historian tuntemuksesta ja maantieteen muuttumattomuudesta ovat edelleen ajankohtaisia. Ahvenanmaa, Hankoniemi, Porkkalan alue ja pääkaupunkiseutu ovat Suomenlahden avainalueet. Näiden alueiden hallussapito on ratkaissut ja ratkaisee myös tulevaisuuden kriiseissä Suomen ydinalueen kohtalon. Itäisen Suomenlahden rannikkopuolustus on osa Suomen tärkeimmän raja-alueen valvonnan ja puolustuksen operatiivista kokonaisuutta.

Rannikkopuolustus turvasi sodissamme maamme ydinalueen ja vaikutti siten strategista tasoa oleviin joukkojen käyttöön ja painopisteen muodostamiseen vaikuttaneisiin ratkaisuihin. YYA-aikana rannikkopuolustus oli merkittävä osa uskottavan puolustuskykymme ulospäin näkyvää kokonaisuutta. Rannikkopuolustuksen avainkohteiden hallinta myös syvimmän rauhantilan vallitessa luo perustan tulevaisuuden valvonta- ja torjuntakyvyn ulottuvuudelle ja uskottavuudelle. Tulevaisuudessa on pystyttävä arvioimaan sekä aseteknillisen kehityksen että turvallisuuspoliittisen ympäristömme vaikutukset rannikkopuolustuksen asemaan ja kehittämiseen. Sotilaan on – unohtamatta historian ja maantieteen realiteetteja – varauduttava myös huonoimpaan mahdolliseen vaihtoehtoon!

Lähteitä ja kirjallisuutta

Sotatieteen Laitos, "Talvisodan Historia", "Jatkosodan Historia"

Rannikkotykistön Upseeriyhdistys ry, " Suomen Rannikkotykistö 1918–1958", "Rannikkotykistön joukko-osastojen historiasarja", "Tyyntä ja myrskyä – taistelutarinoita rannikolta", "Rannikkotykistön vuosikirja" -sarjan julkaisut, "Tuhantein rantain partahilta" RTUY:n 50-vuotisjulkaisu

Meriupseeriyhdistys ry, "Suomi merellä" -sarjan julkaisuja

Tapani Mattila, "Meri maamme turvana"

Tapani Mattila – Olavi Vitikka, "Uhka lännestä"

Erkki Nordberg, "Arvio ja ennuste Venäjän sotilaspolitiikasta Suomen suunnalla"

Pekka Silvast, "Hankoniemi 1940–1941"

Mikko Uola, "Jääkärikenraalin vuosisata – Väinö Valve 1895–1995"

Finnisch Defense Studies 16, Ohto Manninen, "The soviet plans for the north western theatre of operations in 1939 – 1944"

Sotatieteen Laitoksen julkaisuja, "Strategian käsikirja" 1983

Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimuksia ja julkaisuja, "Baltic Sea as a geopolitikal issue", "Russian military policy and strategy", "Viro, Latvia ja Liettua turvallisuuspoliittisten muutosten kynnyksellä", "Venäjä vuonna 2020 arvioita sotilaspolitiikasta ja sen perusteista"

Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI),Försvarsanalys, Stockholm juni 2005, "Rysk militär förmåga i ett tioårsperspektiv – problem och trender 2005"

Koivisto ja Viipurinlahti Kannaksen puolustusjärjestelyissä talvisodassa

UOLEVI TIRRONEN

Artikkelissa tarkastellaan rannikkopuolustuksen näkökulmasta Koiviston ja Viipurinlahden talvisodan aikaisia sotatoimia osana Karjalan kannaksen puolustusta. Itse taistelujen kulkua ei käsitellä.

Uhkakuvat ja arviot

Suomen puolustuksen painopistealueeksi muodostui Karjalan kannas. Tämä antoi pitkälti perusteet myös rannikkopuolustuksen järjestelyille osana maan kokonaispuolustusta.

Suomenlahden itäisimmän rannikon puolustuksesta vastanneen Rannikkotykistörykmentti 2:n tehtäviksi muotoutuivat talvisotaan mennessä Kannaksen joukkojen merisivustan suojaaminen sekä kyseisten joukkojen tukeminen tykistöllä. Tehtävät poikkesivat täten läntisempien rannikkotykistöjoukkojen meririntama-asetelmasta. Välillisesti Kannaksen puolustukseen vaikutti Kymenlaakson rannikkopuolustus. Tällä suunnalla murtoon pääsevälle viholliselle avautuisi pääsy Viipuriin johtavalle valtatielle ja edelleen Kannaksen joukkojen selustaan.

Kun Yleisesikunnassa 1920–30 -luvuilla suunniteltiin Kannaksen pääaseman kulkua, Koiviston saarilla ja niiden pattereilla oli osuutensa rintamalinjasta päätettäessä. Se tuli leikkaamaan rannikon Kipinolanjärven eteläpuolisessa Kyrönniemessä ja kulki siitä Kuolemanjärven eteläpään kautta pohjoiseen. Täten pääasemaan ryhmitettävien kenttäarmeijan joukkojen taistelua voitiin tukea Koiviston pattereilla.

Pääasemaa oli suunniteltu

Yleisesikuntaeverstiluutnantti evp Uolevi Tirronen valmistui upseeriksi Merisotakoulusta vuonna 1959 ja suoritti yleisesikuntaupseerin tutkinnon 1969 Sotakorkeakoulun merisotalinjalla. Eläkkeelle siirryttyään hän on harrrastanut rannikkotykistöaselajin historian tutkimusta. Rannikkotykistön historiasarjan ensimmäisenä julkaistu osa, Kotkan Rannikkopatteristo 1918–1993 on lähtöisin Uolevi Tirrosen kynästä.

myös idemmäksi, jotta torjunta voitaisiin aloittaa aikaisemmin. Eräs syy tästä hankkeesta luopumiseen oli saareton, avoin rannikko, missä, kuten eräässä muistiossa todettiin, vihollinen saattaisi "laskea joukkoja maihin tai tehdä hyökkäyksen jäitse Vammelsuun ja Kyrönniemen välillä".

Käsitykset jäitse tapahtuvista hyökkäyksistä eivät olleet yhtenäisiä. Esimerkiksi 1938 ilmestyneen Sotilasmaantieteen oppikirjan mukaan meren talvinen jääpeite oli varmin suoja maihinnousua vastaan. Kenraaliluutnantti Harald Öhquist oli perehtynyt Kannaksen puolustuskysymyksiin 2.D:n sekä Armeijakunnan komentajana. Hän piti vaaraa Kannaksen rintaman kiertämisestä jäitse jopa suurempana kuin avoveden aikana.

Sekä ylimmässä että merivoimien johdossa merellinen uhka nähtiin voittopuolisesti avomereltä tulevana hyökkäyksenä. Niinpä esimerkiksi Viipurinlahtea, toisin kuin alueellisissa johtoportaissa, pidettiin kaakosta tulevien maaoperaatioiden esteenä eikä niinkään hyökkäystienä. Jo 1920-luvulta alkaen oltiin kuitenkin pääosin yksimielisiä siitä, että Viipurinlahdelle tunkeutuminen edellytti Koiviston pattereiden eliminointia.

Tykistön ryhmitys ja koulutus

Koivistolla, Saarenpäässä, Humaljoella ja Tiurissa, oli yhteensä yksi järeä ja neljä raskasta patteria. Viipurinlahden saaristoon oli ryhmitetty raskaat patterit Tuppuraan ja Ravansaareen. Viipurinlahden suulle Ristiniemeen rakennettiin järeä patteri, jotta Viipurinlahden sisääntulo kyettäisiin sulkemaan myös siinä tapauksessa, että Koivisto olisi menetetty. Ristiniemen tulta vahventamaan rakennettiin vielä raskas patteri Satamaniemeen.

Liikekannallepano ja operatiiviset valmistelut

RT 2 perusti liikekannallepanossa Viipurin lohkon, johon kuuluivat Tuppuran, Ristiniemen ja Koiviston alalohkot. Rintamavastuulliseen yhtymään verrattavana lohkon kokoonpano ei kuitenkaan vastannut annettuja velvoitteita. Siltä puuttuivat mm. asianmukaiset huoltoyksiköt sekä orgaaniset jalkaväkiyksiköt, joskin patterin miehistöille oli annettu oto jalkaväkikoulutusta. Liikkuva tykistö rajoittui kahteen jäykkälavettiseen patteriin.

Koiviston alalohko alistettiin liikekannallepanossa Kannaksen armeijalle, jonka taistelujaotuksessa se tuli toimimaan II Armeijakuntaan kuuluvan 4. Divisioonan alaisena. Muilta osin VLo jäi edelleen Merivoimien komentajan alaiseksi.

RT 2:n komentaja, eversti Arvo Lyytinen oli tehnyt 1930-luvun puolivälissä esityksen koko VLon alistamisesta liikekannallepanosta alkaen KannA:lle. Esityksessään hän viittasi lohkon tehtävään Kannaksen merisivustan suojaamisessa ja katsoi, että lohko oli alistettava sille johtoportaalle, jonka tehtäviä se suorittaa. KannA pystyisi myös maihinnousun torjunnassa antamaan VLo:lle nopeasti tämän tarvitsemia, jalkaväkijoukkoja, kun taas Merivoimien komentajan mahdollisuudet tähän olisivat varsin rajoitetut. Myös meririntaman osalta koko lohkon järeä tykistö olisi yhteisessä johdossa.

Yleisesikunnan silloinen päällikkö kenraaliluutnantti Lennart Oesch on sotien jälkeen kertonut, että hylkäävään päätökseen vaikutti ennen muuta Merivoimien komentajan, kenraaliluutnantti Väinö Valveen kielteinen kanta. Ylimpien johtoportaiden Kannaksen puolustukseen liittyneessä suunnittelussa Viipurinlahti näyttääkin jääneen lähes kokonaan Merivoimien komentajan huoleksi. Pääaseman suunnitteluun ennen sotia osallistunut majuri, sittemmin kenraaliluutnantti Tauno Viljanen on, niinikään sotien jälkeen, kertonut, ettei Viipurinlahtea edes näkynyt heidän suunnittelukartoissaan.

Talvisodan kynnyksellä VLo:n linnoittamisen painopiste oli pääasemaan liittyneen Koiviston suunnalla. Viipurinlahdelle linnoittamiskapasiteettia ei paljoakaan riittänyt ja erityisesti sen luoteisranta jäi linnoittamatta.

Avovesikauden taistelut

Neuvostojoukkojen hyökkäys käynnistyi Kannaksella 30.11. 1939 kello 6.50 alkaneella tulivalmistelulla. VLo joutui sotatoimien piiriin, kun mainittuun tulivalmisteluun liittyen Kronstadtin järeä tykistö tulitti Inon merivalvonta-asemaa.

VLo torjui 5.–19. 12. Koiviston edustalle suuntautuneet hävittäjärunkoisten laivasto-osastojen taistelusyöksyt. 18.–19. 12. neuvostolaivasto pyrki lamauttamaan Saarenpään järeän patterin kahden taistelulaivan tykistön tulella. Saarenpään patterit torjuivat taistelulaivojen syöksyt.

Sillä aikaa, kun VLo:n tykistö oli tulikosketuksissa vihollisalusten kanssa, Kannaksen armeijan suojajoukot olivat vetäytyneet pääasemaan. Täten Koiviston

pattereille lankesivat myös maa-ammuntavelvoitteet. Humaljoki oli suorittanut ensimmäiset pääaseman puolustusta tukevat ammuntansa 9.12. Tulipyyntöjä oli tullut päivittäin ja myös Saarenpää oli aloittanut maa-ammunnat. Koiviston patterien pääaseman joukoille antama tuki lienee ollut keskeinen syy siihen, että vihollinen riskeerasi raskaimmat alusyksikkönsä pyrkiessään lamauttamaan patterit. Tämän onnistuessa taistelulaivojen järeän tykistön tuli olisi voitu lähes esteettömästi suunnata kenttäarmeijan joukkojen rannikkoon nojaavaan puolustusryhmitykseen.

Saarenpään ja Humaljoen patterit tukivat pääaseman taisteluja helmikuun puoliväliin saakka.

1.helmikuuta 1940 alkanut vihollisen suurhyökkäys johti 14.2. läpimurtoon Summassa. Hyökkäyksen paine oli kohdistunut myös läntiseen rannikkokaistaan. Kun puolustus piti, vihollinen aloitti kahden pataljoonan voimin saarrostavan hyökkäyksen jäitse kohti Muurilaa. Hyökkäys torjuttiin Humaljoen ja Saarenpään raskaiden patterien tulella ja 4.D:n Kevyt Osasto 4:n vastahyökkäyksellä.

Vetäytyminen väliasemaan; taistelut väliasemassa

Summan läpimurron johdosta tilanne pääasemassa muodostui pian kestämättömäksi. Ylipäällikkö antoi 15.2. KannA:n komentajalle kenraaliluutnantti Hugo Östermanille luvan vetää läntisen ja keskisen Kannaksen joukot väliasemaan linjalle Samolanlahti–Näykkijärvi–Muolaanjärvi jne. Läntistä rannikkokaistaa puolustaneen 4.D:n pääosat määrättiin vetäytymään pohjoiseen Samolan suuntaan ja divisioonan piti osalla joukoistaan miehittää Koivisto. Jo tässä

Viipurinlahden puolustuslinjojen vaihtoehtoja helmikuussa 1940

vaiheessa oli nähtävissä, että ennen pitkää puolustus olisi vedettävä taaemmaksi suunniteltuun T-asemaan Viipurin–Kuparsaaren linjalle.

Mainittuihin vetäytymisjärjestelyihin piti sopeuttaa myös VLo:n toiminta. Tällöin oli mm. ratkaistava, millä tasalla lohkon oli ryhdyttävä torjuvaan puolustukseen. Esillä oli nyt lähinnä kolme vaihtoehtoa: Humaljoen–Makslahden–Uuraan linja, jokin Viipurinlahden saariston kautta kulkeva linja tai Viipurinlahden luoteisranta.

Humaljoen–Makslahden–Uuraan linjaa oli tutkittu useissa RT 2:n karttaharjoituksissa sekä mm. 2.D:n sotaharjoituksen yhteydessä 1929. Sotaharjoitusta seurannut yleisesikunnan päällikkö ei tuolloin pitänyt linjaa sopivana ja koko asian käsittely ylimmässä johdossa lienee sittemmin jäänyt melko pinnalliseksi. Tähän kaiketi osaltaan vaikutti näkemys Viipurinlahdesta maaoperaatioiden esteenä.

Nyt sotatilanteessa II AK:n komentaja kenraaliluutnantti Öhquist otti linjaan kielteisen kannan. Päiväkirjamerkintöihinsä perustuvassa muistelmateoksessaan "Talvisota minun näkökulmastani" hän toteaa linjan olleen liian pitkän ja jään vihollisen etenemistä hyödyttävästi liian paksua sekä viestiyhteyksien puutteellisia.

Lyytinen piti linjan etuna sen tueksi saatavan tykistön määrää. VLo:n järeät ja raskaat patterit Satamaniemeä lukuun ottamatta kykenivät tukemaan siinä käytävää taistelua.

Sotakorkeakoulun merisotaosasto oli 1920-luvun lopulla kartta- ja maastoharjoituksissaan päätynyt siihen, että linja oli lyhin ja luonnollisin haluttaessa estää vihollisen pääsy Koivistolle. Helmikuun 1940 tilanteessahan ei ollut ensisijaisesti siitä kysymys, mutta Koiviston saarten pitäminen oli kuitenkin edellytyksenä Lyytisen mainitsemalle tykistön tulen määrälle.

Hankaluutena Lyytinen näki, että linjalta vetäytyminen tapahtuisi monelta kohdin avoimen jäälakeuden kautta, joten panssarien tukeman vihollisen taholta saarrostusvaara olisi olemassa. Toisaalta hän epäili neuvostojoukkojen silloista kykyä käynnistää välitön takaa-ajo silloin, kun puolustaja irtautui onnistuneen torjuntataistelun jälkeen.

Lyytinen ja 4D:n komentaja eversti Auno Kaila olivat 14. ja 16.2. käymissään neuvotteluissa sopineet puolustuksen järjestelyistä edellä mainitun linjan pohjalta . Lisäksi oli sovittu, että JR 12 vetäytyisi Humaljoen –Makslahden linjalle, JR 11 (Ässärykmentti) ryhmittyisi Uuraan suunnalle ja KevOs 4 Revonsaareen. VLo:n ja 4D:n väliraja kulkisi Revonsaaren lounaispuolitse.

Tällä välin II AK:ssa Öhquist oli kuitenkin jo päättänyt läpimurron varalta uuden linjan kulun Viipurin sisääntulo-

väylää noudattaen sekä edelleen Teikarin ja Tuppuran itäpuolitse. Tällöin Tuppuran ja Ravansaaren linnakkeet sekä Teikari olisivat puolustusaseman etulinjassa. Päätöksen taustalla oli KannA:n käsky.

II AK:n ryhmitykseen puuttui nyt myös Päämaja siirtämällä painopistettä enemmän Viipurin suuntaan. JR 11 määrättiin ryhmitettäväksi idemmäksi mantereen puolelle. Öhquist kuitenkin jätti yhden rykmentin pataljoonista Uuraaseen.

Päämajan käskemät järjestelyt pudottivat pohjan Lyytisen ja Kailan väliseltä sopimukselta Humaljoen–Makslahden–Uuraan linjasta; JR 11:n pääosien ryhmittäminen mantereelle jätti aukon Revonsaaren–Uuraan välille. Ne myös osittain vesittivät Öhquistin suunnitelmia väylälinjan puolustuksesta. Sekä Öhquist muistelmateoksessaan että Lyytinen teoksessa "Koivisto ja Viipurinlahti" ovat kritisoineet Päämajan ratkaisua siitä, ettei siinä otettu huomioon vihollisen mahdollista hyökkäystä yli Viipurinlahden.

Kysymys Koiviston saarista tuli myös pian korostetusti esille. Öhquist olisi halunnut tyhjentää ne mitä pikimmin ja siirtää joukot Viipurinlahdelle. 4.D:n hän halusi ryhmittää Viipurinlahden luoteisrannalle. Päämajassa taas nähtiin yhtäläisyys Koiviston saarten ja Laatokan Mantsinsaaren kesken. Mantsin linnake oli rintaman siirryttyä, vihollisen selustaan jääneenäkin, jatkanut tykistöllään vihollisen häiritsemistä. Öhquist ja Lyytinen sekä myös eversti Wolf Halsti teoksessaan "Talvisota", ovat painottaneet Koiviston ja Mantsin olosuhteiden erilaisuutta. Jäät Mantsin suunnalla olivat voimakkaiden virtojen vuoksi heikot kovinakin pakkastalvina rajoittaen täten vihollisen toimintaa. Koivistolla taas meri oli talvella 1940 vahvassa jäässä.

Summan läpimurron seurauksena oli VLo:n alistaminen KannA:lle. Väliraja II AK:an kulki Uuraan pohjoispuolitse. Koiviston alalohko tuli nyt VLo:n johtoon. Lyytinen määräsi hänelle alistetun JR 12:n komentajan everstiluutnantti Heikki Rautiaisen johtamaan Koiviston puolustusta.

KannA:n käski puolustuslinjan Koiviston salmesta Pullinsalmeen ja Teikarin eteläkärjen kautta Uuraansalmeen. Lyytinen kuitenkin sisällytti puolustettavaan alueeseen Pullinniemellä Maisalan–Körin tasan, ja väylän itäpuolisen Uuraan saariston. Perusteluna oli, että Tuppuran ja Ravansaaren patterit kykenivät tulittamaan puolustusaseman etumaastoon. Väylälinjalla patterit olisivat lähikatveiden vuoksi liian lähellä ja jääkenttien ympäröimät saaret jalkaväkitaistelulle epäedulliset.

Jäätyneellä väylällä ei estearvoa sanottavasti ollut.

Vihollisen hyökkäyspaineen kasvaessa Koivistoa ja Viipurinlahden eteläosaa vastaan KevOs 4 vetäytyi aiemmin ohjeiden mukaisesti Maisalan–Körin linjalle. Tiurin raskas patteri oli myös liittynyt Koiviston puolustusta tukevaan tykistöön.

Hyökkäykset Humaljoen–Makslahden linjalla torjuneen JR 12:n vasen sivusta oli nyt auki ja se sai luvan vetäytyä Koiviston saarille 19.–20.2. välisenä yönä. Humaljoen meritykkipatteri ampui kranaattinsa loppuun ja tuhottiin. Canet-patterin kalusto oli jo aiemmin evakuoitu Säkkijärvelle. Ylivoimainen vihollinen sai Piisaareen sillanpään ja tilanteen kiristymisen johdosta ylipäällikkö antoi 22.2. luvan Koiviston saarista vetäytymiselle, joka tapahtui seuraavana yönä. Patterit ampuivat viimeiset laukauksensa ja kalusto tuhottiin.

Koiviston patterien väki siirtyi Säkkijärvelle Vilaniemen–Häränpäänniemen suunnalle sekä osin Pulliniemelle ja saaristoon. Ne taistelivat nyt sekä jalkaväkipataljoonina että jäykkälavettisin tykein varustettuina patteristoina. JR 12 vedettiin Uuraan länsipuolelle.

Merivoimien komentaja oli jo aiemmin ryhtynyt siirtämään Viipurinlahden suunnan vahvistamiseksi puolustushaaran läntisistä joukoista sekä vanhemmista reserviläisistä muodostettuja pataljoonia.

Maisalan–Körin linjalla hyökkäykset torjuttiin 28.2. saakka, jolloin VLo:n komentaja päätti luopua linjasta kasvaneen saarrostusuhan vuoksi. Uuraan etulinja sekä sen pohjoispuolinen Lihaniemen linja olivat edelleen puolustajan hallussa.

Vetäytyminen T-asemaan; taistelut Viipurinlahden saaristossa

26. helmikuuta ylipäällikkö antoi KannA:lle luvan vetäytyä taaempaan T-asemaan. KannA:n uusi komentaja, kenraaliluutnantti Erik Heinrichs oli määrännyt, että Lyytisen, aiempien käskyjen vastaisesti, puolustettavaksi määräämästä Uuraan saaristosta ei ilman hänen lupaansa saanut luopua ja, että Maisalan–Körin linja olisi vastaedes eteen työnnetty asema. Viimemainitusta oli kuitenkin käskyn tultua 28.2.

ehditty irtautua.

Teikari ja Tuppura kuuluivat edelleen KannA:n määräämään puolustettavaan alueeseen. Lyytinen toimi näidenkin suhteen omien näkemystensä mukaisesti. Hän ei uskonut jäälakeuksien ympäröimien heikosti linnoitetun Tuppuran ja linnoittamattoman Teikarin menestykselliseen puolustukseen, vaan määräsi ne eteen työnnetyiksi tukikohdiksi.

Viipurinlahden muodostuttua koko Kannaksen puolustuksen kannalta yhä uhanalaisemmaksi sen komentosuhteita ryhdyttiin järjestämään uudelleen. Päämajan käskyllä muodostettiin uusi armeijakuntatasoinen johtoporras, Rannikkoryhmä, jolle 4.D ja VLo alistettiin. RR:n komentajaksi määrättiin kenraalimajuri Kurt Matti Wallenius. Alueelle ryhdyttiin myös siirtämään maavoimien joukkoja, mm. Lapista. 4.D:n ja VLo:n välirajaa tarkistettiin jaUuraan alue siirrettiin 4.D:n vastuulle.

2.3. aamuyöllä vihollisen panssarien tukemana aloittama hyökkäys johti iltaan mennessä Tuppurasta Teikarista vetäytymiseen. Mantereelle Häränpäänniemen–Vilaniemen suunnalla tunkeutunut vihollinen lyötiin takaisin. Heinrichs, vetäytymisestä kuultuaan, määräsi ylipäällikön käskyyn viitaten Teikarin takaisin vallattavaksi. Tehtävää varten hän alisti RR:lle JR 10:stä kaksi pataljoonaa.

Wallenius piti vastahyökkäystä turhana elävän voiman tuhlauksena, eikä Lyytinenkään nähnyt sitä tarkoituksenmukaisena. Heinrichs vaati jyrkästi hyökkäyksen toimeenpanoa ja RR:n uudeksi komentajaksi määrätty kenraaliluutnantti Oesch tarkensi Lyytiselle pääpuolustuslinjan noudattavan nyt mantereen rantaviivaa poikkeuksella, että Teikari ja Melansaari kuuluivat siihen.

Hyökkäys siis toimeenpantiin. Koska tehtävää varten alistetut pataljoonat olivat pitkän marssin jälkeen väsyneitä, Lyytinen toimeenpani hyökkäyksen 4.3. omilla joukoillaan, jotka törmäsivät Teikarissa Viipurinlahden ylitykseen valmistutuviin vahvoihin neuvostojoukkoihin. Hyökkäysosasto oli vedettävä takaisin Vilaniemeen.

Uurasta puolustaneet joukot vedettiin saarrostuksen uhatessa 3.–4.3. kiivaiden taistelujen jälkeen Ravansaaren–Suonionsaaren alueelle.

Viipurinlahden suurhyökkäys

Neuvostoliiton Luoteisrintaman komentaja, 1. luokan armeijakomentaja Semen Timosenko oli päättänyt muodostaa rintamalleen uuden painopisteen hyökkäämällä Viipurinlahden yli Kannaksen joukkojen selustaan ja katkaisemalla niiden yhteydet länteen. Tähän liittyi Punalippuisen laivaston joukkojen sitova hyökkäys ulkosaarilta Kotkan Lohkoa vastaan.

Neuvostovoimia keskitettiin Viipurinlahden suunnalle maaliskuun alussa kuuden divisioonan verran sekä lisäksi joukkoja kahdesta panssariprikaatista. Hyökkäys Ristiniemen ja Uuraan välillä alkoi 4.3. aamulla ensimmäisen portaan käsittäessä kolmen divisioonan ja yhden panssariprikaatin voimat. Vihollinen tunkeutui mantereelle Häränpäänniemen ja Karjaniemen välisellä alueella. Hyökkäystä olivat etulinjassa torjumassa VLo:n Koivistolta siirretyt sekä lohkolle Säkkijärvellä alistetut joukot. Lapin ryhmän ensimmäiset pataljoonat saapuivat alueelle 5.3. Torjuntaan osallistuivat myös Ristiniemen ja Satamaniemen patterit sekä ilmavoimat rynnäkkö- ja pommitussuorituksin. Suoritetuin vastahyökkäyksin sillanpäätä kyettiin rajoittamaan.

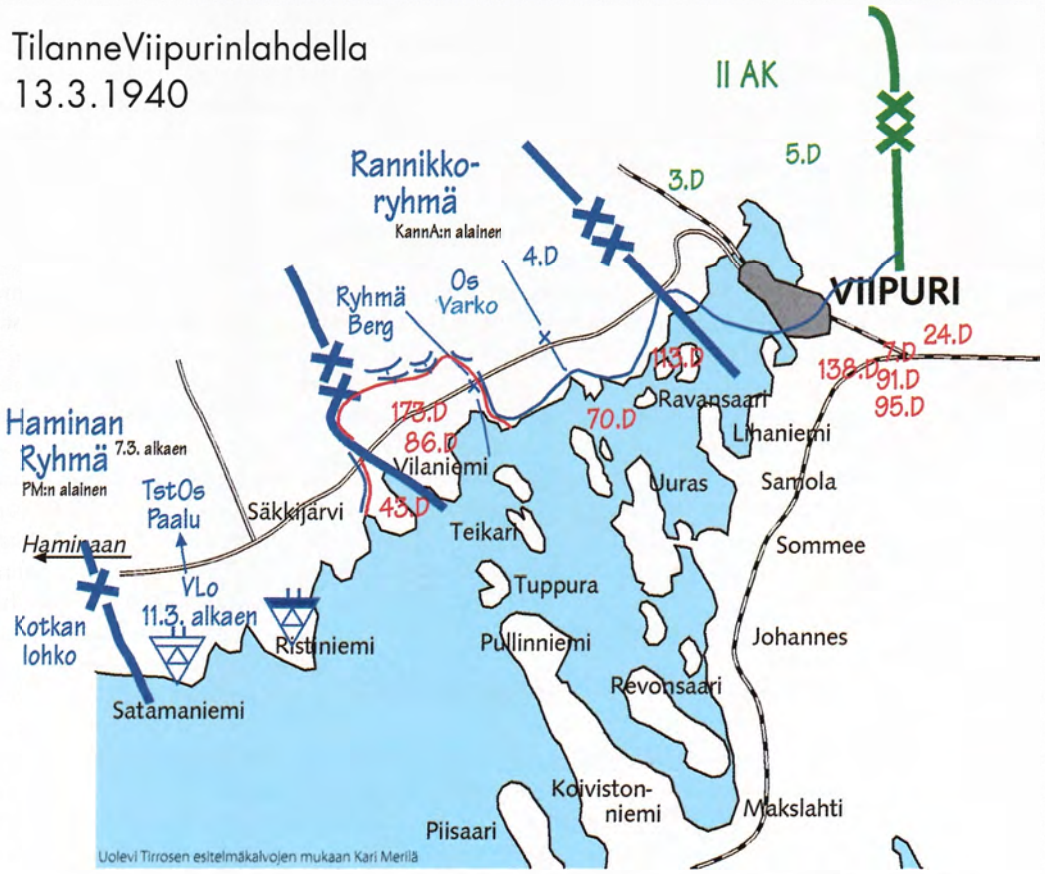
7.3.1940 toimeenpantiin jälleen komentosuhteiden muutoksia. Päämaja perusti alaisuuteensa Haminan Ryhmän, jolle alistettiin VLo sekä Kotkan Lohko. Ryhmän komentajaksi määrättiin kenraalimajuri Edward Hanell. Väliraja KannA:n alaisuudessa jatkavaan RR:än kulki Vilalahdessa. Viipurinlahdelle siirrettiin edelleen joukkoja Kannaksen muista osista sekä Laatokan pohjoispuolelta.

Vihollinen oli jatkanut hyökkäystään sillanpäässä ja siirsi sinne jatkuvasti vereksiä voimia. Se katkaisi Haminan–Viipurin valtatien ja taisteluja käytiin seuraavina päivinä tien pohjoispuolella. HR:n vasemmalle kaistalle muodostettiin sen alainen eversti Paavo Paalun komentama Taisteluosasto Paalu, johon VLo liitettiin 11.3 1940.

Uuraan suunnalla 4.D:n joukot, Ravansaaren linnake mukaan luettuna, olivat 7.–8.3. käytyjen taistelujen jälkeen vetäytyneet mantereelle, linnakkeen väki saartorenkaan läpi murtautuen. Tilanne vakautettiin rantaviivalla.

Myös RR:n alueella alati muuttuneet tilanteet ja täydennysjoukkojen alueelle tulo olivat pitäneet johtamisjärjestelyt jatkuvassa käymistilassa. Niinpä ryhmään oli vielä viime vaiheissa muodostettu everstiluutnantti Martin Bergin johtama Ryhmä Berg sekä majuri Lasse Varkon Osasto Varko.

TilanneViipurinlahdella
13.3.1940

Viipurinlahden luoteisrannalle RR:n ja HR:n alueille keskitettiin sodan loppuun mennessä 38 suomalaispataljoonaa:
– jalkaväkipataljoonia (vast) 28
– muita vanhemmista ikäluokista muodostettuja erillispataljoonia sekä muista joukoista (mm. merivoimista) muodostettuja pataljoonia
– 17 pataljoonaa alueella helmikuussa
– muut pataljoonat 5.3. alkaen, näistä 7 9.3. alkaen
VLo:n alistus Merivkom:lle 18.2. Sen jälkeen lohko ehti olla alistettuna viidelle johtoportaalle ja kuudelle esimiehelle (RR:llä kaksi komentajaa)

Vihollisen sillanpäätä kyettiin sodan viimeisinä päivinä työntämään jonkin verran takaisin. Se oli sotatoimien päättyessä 13.3.1940 rantaviivalla noin kahdeksan kilometrin ja valtatien luoteispuolella viiden kilometrin levyinen ulottuen rantaviivalta noin viiden kilometrin syvyyteen.

Viipurin kaupunki, itäisiä esikaupunkialueita lukuun ottamatta, oli 13.3. puolustajan hallussa.

Lännempänä Kymenlaakson rannikolla hyökkäykset ulkosaarilta oli torjuttu.

Havaintoja

Koiviston ja Viipurinlahden sotatoimet ovat sotien jälkeen olleet sotahistorian tutkijoiden ja mukana olleiden komentajien muistelmien kohteina. Esille on tullut mm. näkemys, että Koiviston suuntaan panostettiin liikaa Viipurinlahden kustannuksella. Koivisto ja Viipurinlahti tulivat kuitenkin sotatoimien piiriin ajallisesti porrastuneina; ajallaan ne molemmat oli myös hoidettava. Eri toimenpiteiden ajoituksista samoin kuin kulloistenkin

painopisteiden vaihtoehdoista voidaan silti aina keskustella.

Rauhanaikaisten, sinänsä rajallisten valmistelujen kohdistuminen voittopuolisesti Koiviston suunnalle johtui alueen sidonnaisuudesta Kannaksen pääasemaan.

Koivisto ja Viipurinlahti olivat selvemmin osa Kannaksen puolustusta kuin valtakunnallista meripuolustusta. Yleisesikunnan sotaa edeltäneeseen toimintaan se vaikutti Koiviston, mutta ei Viipurinlahden kohdalla. Merivoimien komentaja taas puolustushaaransa päätehtävän mukaisesti näki uhkan ensisijaisesti avomereltä tulevana.

Viipurinlahden luoteisrannan puolustukseen HR:n ja RR:n vastuualueille keskitettiin sodan päättymiseen mennessä 38 pataljoonaa. Jalkaväkipataljoonia tai vastaavia niistä oli 28. Muut olivat rannikkotykistön ja laivaston joukoista sekä vanhemmista reserviläisistä muodostettuja pataljoonia.

Pataljoonista 17 oli alueella helmikuun loppuun mennessä; näihin kuuluivat myös merivoimien aselajeista muodostetut pataljoonat. Muista pataljoonista pääosa ryhmittyi 5.3. alkaen, siis Viipurinlahden suurhyökkäyksen edettyä jo mantereen puolelle. Näistä seitsemän saapui paikalle vasta 9.3. alkaen.

Vihollisen ylivoima niin maalla ja ilmassakin oli ilmeinen. Puolustajan tykistön tulen riittämättömyys oli ongelma kuten muillakin rintaman osilla. Viipurinlahden olosuhteissa se erityisesti korostui.

Johtamisen jatkuvasta käymistilasta kertoo se, että VLo ehti merivoimille alistuksen päätyttyä olla alistettuna viidelle johtoportaalle ja kuudelle esimiehelle.

Päätteeksi

Viipurinlahdelle helmi–maaliskuussa 1940 suunnattujen suomalaisjoukkojen määrän sekä niiden keskittämisajankohtien samoin kuin nopeasti muodostettujen uusien johtoportaiden lähempi tarkastelu osoittaa, millaisen suuruusluokan yllätyksen rintamanosa ylimmälle sotilasjohdolle tuotti.

Rintamalla toimineiden komentajien mahdollisuudet vaikuttaa operatiivisilla toiminnoillaan erityisesti Viipurinlahden tapahtumien kulkuun, olivat rajalliset. Perusta oli paljolti luotu ennen sotia syntyneillä ja osin vielä helmikuussa 1940 eläneillä ylimpien johtoportaiden käsityksillä ja ratkaisuilla.

Koiviston ja Viipurilahden tapahtumat osoittivat, että silloin, kun rannikkosotatoimet liittyivät välittömästi maasotatoimiin tai olivat jopa osa niitä, rannikkopuolustuksen joukot oli alistettava alueesta vastanneelle maavoimien yhtymälle, riippumatta siitä, mihin puolustushaaraan ne kuuluivat. Jos kyseisenlainen järjestely oli jo rauhanaikana ennalta nähtävissä, operatiivinen suunnittelu tuli tarvittavilta osin toteuttaa sen puitteissa. Tapahtumat osoittivat myös liikkuvan rannikkopuolustuksen tarpeen kiinteän järjestelmän täydentäjänä.

Kaikesta huolimatta lopputuloksena oli, että vihollisen yritykset romahduttaa selustan kautta Kannaksen puolustus torjuttiin. Kunnia siitä kuuluu Koivistolla ja Viipurinlahdella taistelleille joukoille.

RtUY:n sotahistoriallinen päivä 18.11.2005

Taistelut Laatokalla talvisodassa

ERKKI MARTTILA

Erkki Marttila on komentaja evp, joka palveli mm. Turun Rannikkorykmentin esikuntapäällikkönä 1993–1998, Merivoimen Varikon hallintopäällikkönä 1998–2000 ja Saaristomeren Meripuolustusalueen esikuntapäällikkönä 2000–2002, jolloin siirtyi reserviin. Marttila harrastaa Laatokan puolustukseen liittyvää perinnetyötä.

Euroopan suurin järvi

Euroopan suurimman järven, Laatokan pinta-ala on 17 700 neliökilometriä. Järven pituus on 207 km, leveys 130 km. Laatokan pohjois-rannikko on lukemattomien saarien ja pitkien vuonojen ja salmien verhoama. Yhtenäisen saariston etupuolella Laatokan pohjoisosaa kiertää ulkosaarten ketju, joka alkaa itärannikon tuntumassa olevasta Lunkulansaaresta jatkuen Ristisaaren, Valamon, Mökerikön ja Heinäsenmaan kautta etelämpänä olevaan Konevitsaan. Laatokan pohjoisosa on kauttaaltaan syvää. Siellä on kaksi yli 150-metristä syvännettä; toinen Valamon ja Lahdenpohjan välissä, toinen Kurkijoen edustalla. Laatokan syvin kohta on 230 metriä. Vedet alkavat mataloitua selvästi vanhan valtakunnanrajan – Syvärijoen suun eteläpuolella. Eteläisellä Laatokalla, vaikka se onkin laaja, vedet ovat alle 40 metriä syviä. Laatokan eteläranta on matala ja soinen.

Kuinka Karjalan merta puolustettiin?

Suomen itsenäistyttyä Laatokan puolustus järjestettiin ensimmäisen kerran jo Vapaussodan aikana maaliskuussa 1918. Ensin vain aluksin ja merimiinoin operoiva joukko oli nimeltään Vuoksen Laivasto. Nimeä Laatokan Puolustus alettiin käyttää huhtikuussa 1918. Lokakuussa 1918 nimeksi tuli III Rannikkotykistöpataljoona. Vuoden 1919 toukokuussa Laatokan meripuolustuksesta vastaavan joukon nimeksi vahvistettiin Rannikkotykistörykmentti 3 (RT 3). Tämä nimi oli käytössä lokakuuhun 1939 asti, jolloin puolustuslaitoksessa siirryttiin sodan ajan kokoonpanoon. Ylimääräisten harjoitusten ja talvisodan ajan nimenä oli Laatokan Meripuolustus. Jatkosodan aikana Laatokan meripuolustukseen kuului ensin kaksi rannikkoprikaatia, vuodesta 1942 alkaen yksi rannikkoprikaati, jonka nimi oli Laatokan Rannikkoprikaati. RT 3:n komentajana toimi vuodesta 1927 alkaen eversti Eino Iisakki Järvinen. Hän oli Laatokan joukkojen komentaja myös talvisodan aikana sekä jatkosodassa vuoteen 1943 saakka.

Kiinteät rannikkopatterit tulivat Laatokan puolustuksen kulmakiveksi. Aivan ensi vaiheessa vuonna 1918 pattereilla oli kevyt tykkikalusto. Vuosina 1919–1923 rakennettiin raskaiden – pääosin kuusituumaisten – patterien ketju. Tämä kolmeksi – vuodesta 1928 alkaen kahdeksi – patteristoksi jaettu linnakeketju alkoi Laatokan länsirannalta Taipaleenjoen suun pohjoispuolelta ja päättyi Laatokan koillispuolelle, Salmin edustalle. Laatokan puolustusjärjestely oli Suomen oloihin nähden luja. Rauhan ajan joukko-osasto loi läheiset ja luottamukselliset suhteet ympäröivään karjalaiseen yhteiskuntaan sekä myös Valamon ja Konevitsan luostariyhteisöihin. Talvisodassa Laatokan Meripuolustus piti sodan loppuun asti hallussaan kaikki linnakkeensa ja tuki tehokkaasti maarintaman taisteluja etenkin Taipa-

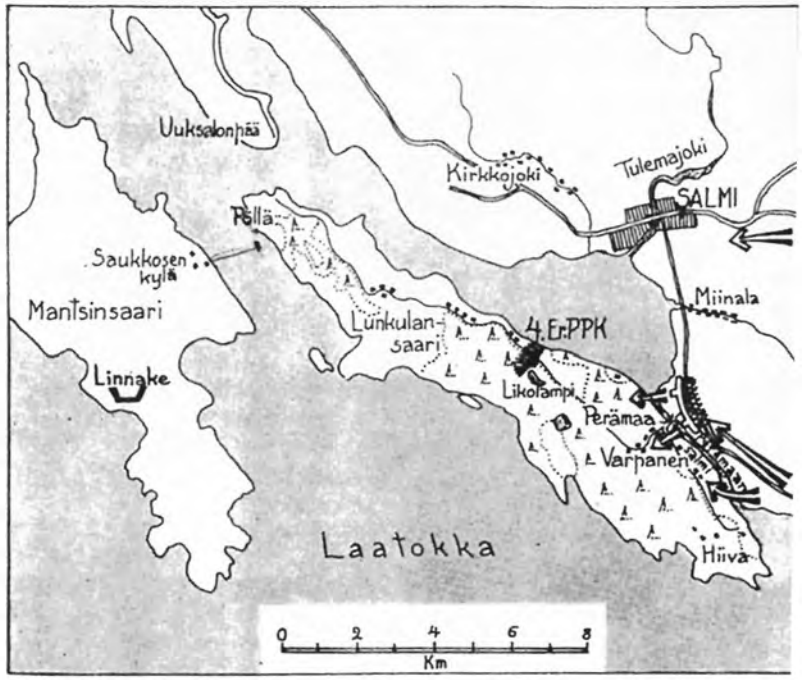
leenjoella ja Salmin alueella.

Vuoksen virta laajenee alajuoksullaan Suvannon leveäksi vesireitiksi. Suvannon pohjoisrannalla sijainneet rannikkotykein varustetut ja rannikkotykistökoulutuksen saaneella henkilöstöllä miehitetyt kuusi sulkulinnaketta olivat menestyksellisesti mukana torjumassa Taipaleen suunnalla talvisodan aikana hyökännyttä neuvostoarmeijaa.

Mantsinsaaren legenda

Suuret ja paljon taisteluita kokeneet Mantsinsaari ja Lunkulansaari sijaitsevat Laatokan koilliskulmassa aivan mantereen läheisyydessä. Noin 15 kilometriä pitkät saaret muodostavat yhdessä Uuksalonpään pitkän niemen kanssa omaleimaisen alueen, joka on yhtä paljon mannerta kuin saaristoa. Maantie kulki Salmin kirkonkylästä aivan mantereessa kiinni olevaan Lunkulansaareen. Lunkulansaaresta Mantsinsaareen taas päästiin kapulalossilla. Molemmissa saarissa asui satoja perheitä suurissa kylissä. Saaret kuuluivat Salmin pitäjään.

Rannikkopattereita Mantsinsaarella on eri aikoina ollut kolmessa eri paikassa. Valamon Saariaseman nimellä lyhyen aikaa toimineeseen yksikköön kuuluivat Patteri numero 6 eli Mantsinsaari läntinen (Peiponen) sekä Patteri numero 7 eli Mantsinsaari eteläinen (Heinäluoto). Peiposen suuri kylä sijaitsi Mantsinsaaren länsirannalla. Heinäluoto puolestaan on pieni majakkasaari aivan Mansinsaaren eteläpuolella. Pääosa Laatokan pattereista uusittiin vuosien 1920-23 aikana. Mantsinsaaren lounaisrannalle sijoitettiin 2-tykkinen Canet-patteri. Peiposen ja Heinäluodon patterit purettiin ja tykit evakuoitiin.

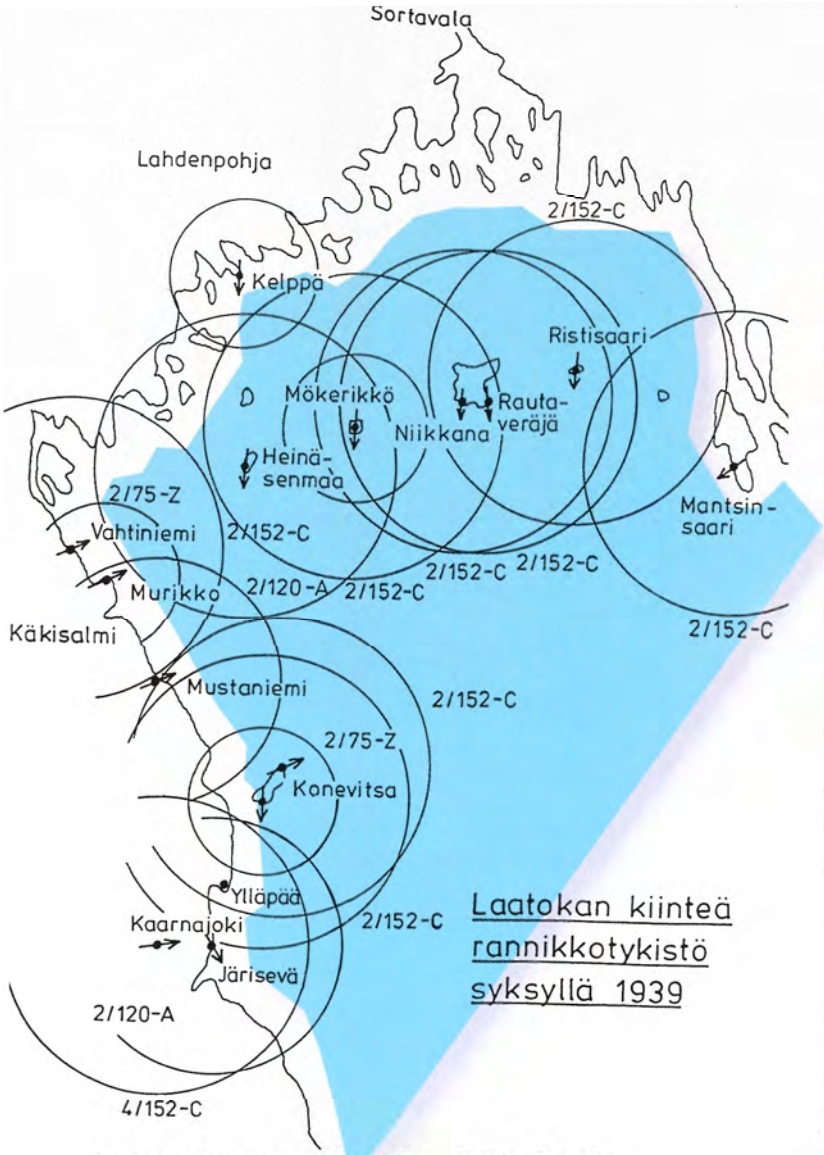

ErPPK 4 taisteli Lunkulansaaressa Talvisodan alkupäivinä viisi vuorokautta ylivoimaista vihollista vastaan

Mantsinsaaren varsinainen patteri rakennettiin Lonkoinniemeen, saaren lounaisosaan vuonna 1921. Siihen kuului aluksi laiturin lisäksi betoninen kahden tykin avoasema, upseerien asunto, kasarmi sekä joitakin talousrakennuksia. Mantsinsaaren kasarmi rakennettiin hirrestä. Patterin kasarmi sekä asuin- ja huoltorakennukset sijaitsivat idyllisesti Härkämäen kylän siviiliasutuksen ja peltotilkkujen lomassa.

Mantsinsaaren kaksitykkisen patterin pääampumasuunnaksi ajateltiin "oikeaoppisesti" laajaa Laatokan ulappaa, joka aukeni patterimäeltä lounaaseen. Tykkiasemat oli rakennettu tämän mukaisesti. Suunnitelmissa oli kuitenkin alun perin myös maa-ammunnat Lunkulansaareen, Salmin kirkonkylän pohjoispuolelle ja Uuksalonpäähän. Molemmilla tykeillä kyettiin ampumaan näille patterin takasektorin alueille.

Talvisodan syttyessä Salmin Lohkoon kuului Mantsinsaaren rannikkopatteri, kaksi ikivanhalla kalustolla varustettua kenttätykkipatteria ja yksi jalkaväkikomppania (ErPPK 4). Ylivoimainen vihollinen hyökkäsi yli jäätyneen Perämaan salmen 2.12.1939. Erillinen Polkupyöräkomppania 4 viivytti ylivoimaista vihollista läpi Lunkulansaaren viiden päivän ajan. Yksikkö vetäytyi pahoja tappioita kärsineenä ja loppuun väsyneenä Mantsinsaaren puolelle. Tässä vaiheessa neuvostojoukot olisivat epäilemättä päässeet Mantsinsaaren puolelle. Aloite siirtyi kuitenkin suomalaisille. Mantsinsaareen oli kuljetettu aluksilla Erillispataljoona 23. Se valtasi joulukuun puoleen väliin mennessä takaisin Lunkulansaaren pohjoispään sekä Uuksalonpään aina Kaidan sahalle asti. Pa-

Laatokan kiinteä rannikkotykistö Talvisodan alla

taljoona käynnisti tehokkaan partioinnin Salmista Pitkärantaan johtavalle rantatielle. Tämä partiointi yhdessä Matsinsaaren patterin tulenkäytön kanssa kulutti ja sitoi vihollisjoukkoja erittäin tehokkaasti aina sodan loppuun saakka. Mantsinsaari, Lunkulansaaren pohjoisosa ja Uuksalonpään eteläosa pysyivät suomalaisten hallussa rauhantekoon asti. Ne muodostivat vihollisen sivustassa, itse asiassa lähes selustassa olevan puolustusaseman. Useita kymmeniä kilometrejä pohjoisempana kokonainen neuvostodivisioona oli lähes motissa Kitelän alueella. Mottiin johti Laatokan saariston halki kapea huoltotie, jonka kuljetuksia Mantsinsaaren patterin tuli vaikeutti tehokkaasti. Mantsinsaaren rannikkopatteri ampui talvisodassa putkensa täysin loppuun.

Taipaleen rannikkopatterit talvisodassa

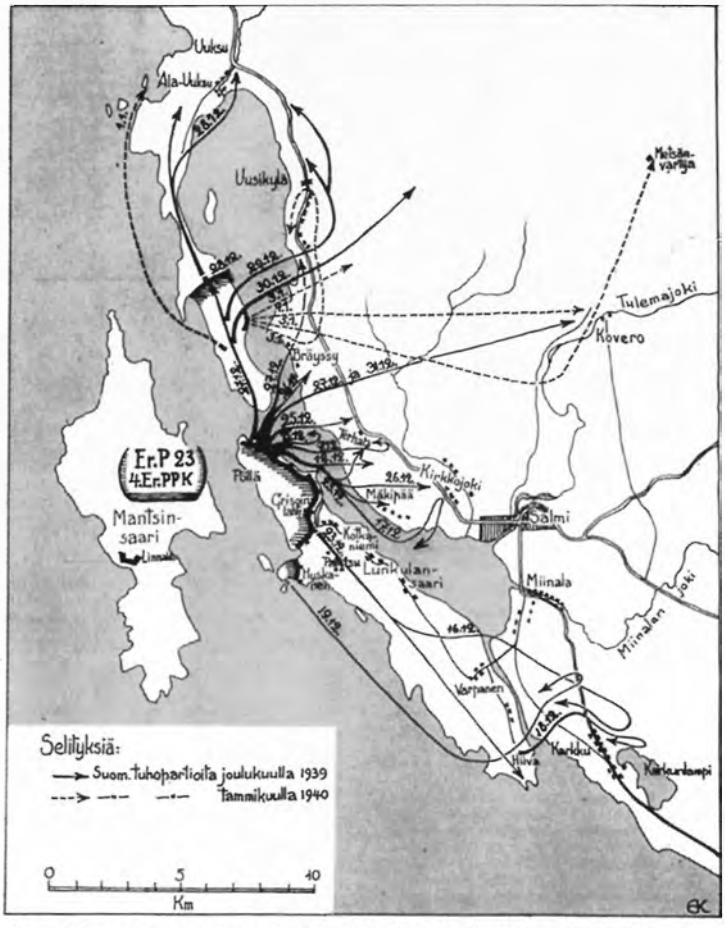
Järisevä

Järisevänniemi sijaitsee Taipaleen jokisuusta tarkalleen neljä kilometriä pohjoiseen. Puoli kilometriä leveä ja suunnilleen yhtä pitkä niemi erottuu selvästi Laatokan muuten näillä seuduilla suorasta ja laakeasta rannasta. Järisevänniemen eteläpuolella on Järisevänlahti. Siitä etelään levittyy laaja hiekkaranta nimeltään Järisevänhiekka.

Järisevänniemeen sijoitetusta patterista käytettiin yleisimmin nimeä Taipale (Järisevä). Patterille sijoitettiin ensin vuonna 1918 kaksitykkinen 75 millimetrin patteri. Kalusto vaihdettiin kuitenkin jo seuraavana vuonna 120 mm:n Armstrongeihin, joita oli vapautunut Ahvenanmaalta, kun sen rannikkopatterit purettiin vuoden 1919 kuluessa.

Järisevän patterin pääampumasuunta oli suoraan ulapalle, itään. Vuodelta 1926 olevan ampuma-alapiirroksen mukaan koko sektori oli noin 200 astetta. Ampumasektori ulottui vasemmalta Ylläpäänniemestä oikealle Taipaleenjoen suun alueelle. Varsinaista takasektoria mantereen puolelle ei ollut. Järisevään rakennettiin 30-luvulla teräsbetoninen tulenjohtoasema. Sieltä pystyttiin hyvällä säällä johtamaan tulta Saunaniemeen asti. Näin tehtiinkin talvisodan alkuvaiheessa Kaarnajoen patterin häiritessä Saunaniemessä tapahtuvia joukkojenkuljetuksia.

Järisevän patterin ajateltu päätehtävä oli meriammunnat suorasuuntauksella. Sodan alusta alkaen päätehtäväksi muodostui kuitenkin maa-ammunnat epäsuoralla menetelmällä. Patterille rakennettiinkin tulenjohtotaso käytännön järkeä ja tilapäisvälineitä käyttäen. Järisevän patteri tulitti heti talvisodan alettua tehokkaasti Taipaleenjoen suun ja Terenttilän alueelle. Avoimen niemen

Mantsinsaaren puolustuskeskus sitoi aktiivisella partioinnilla vihollisen joukkoja Salmista pohjoiseen johtavan rantatien suunnassa koko Talvisodan ajan.

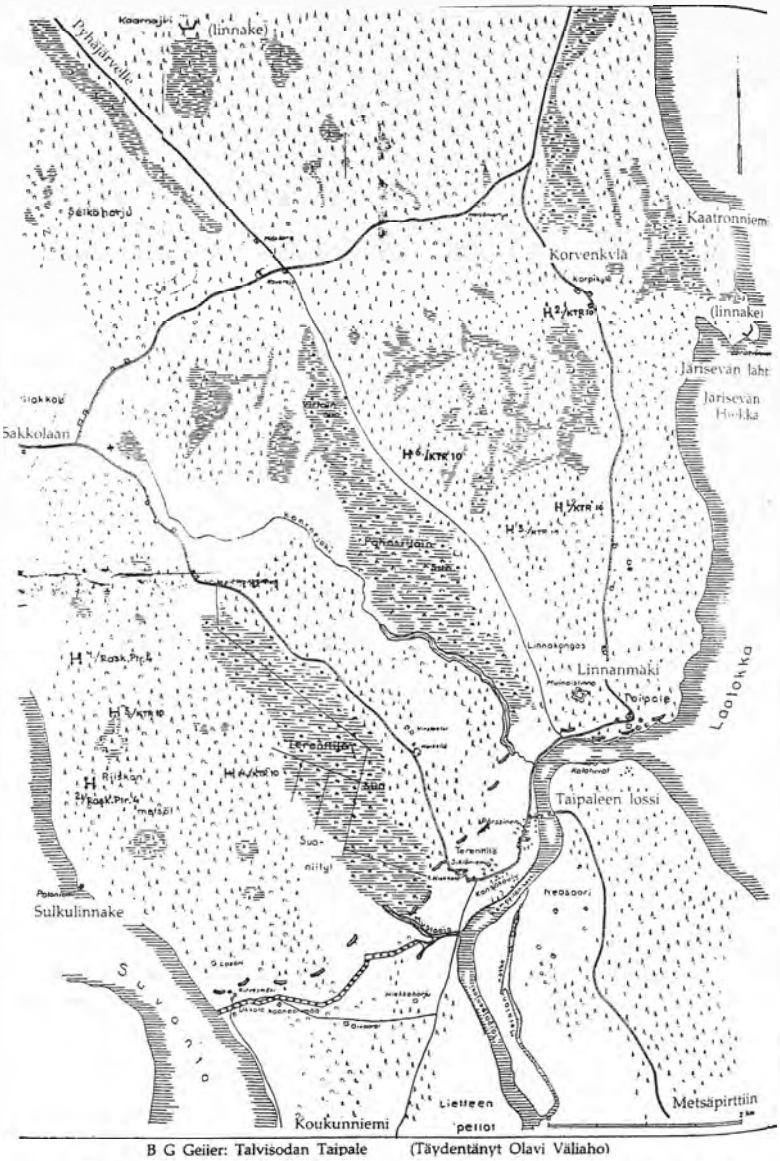
päässä oleva patteri joutui tämän vuoksi hyökkääjän armottoman tykistötulen ja ilmapommitusten kohteeksi. Toinen Järisevän 120 mm:n tykeistä vaurioitui vihollisen tykistötulessa 19.12.39. Tykki siirrettiin tämän jälkeen taaempana olevalle Ylläppään linnakkeelle. Järisevän kuuluisaksi tykiksi tuli siis toinen sinne jääneistä 120-millisistä. Tämä loppuun ammuttu Armstrong-tykki on nykyään sijoitettu Rannikkotykistömuseon eteen Suomenlinnaan. Nestori Kaasalainen palveli tulenjohtaja Järisevän linnakkeella talvisodan aikana. Hän muistelee tykin käyttöä sen viimeisessä taistelutehtävässä: "Tykkiä kyettiin liikuttamaan sivusuunnassa ja korotus, joka vaikutti ammuksen lentomatkaan myös toimi, joten kaksi tärkeää asiaa oli kunnossa, mutta lukkolaitteen iskuri ei pelannut. Mikä neuvoksi? Onneksi iskurin rakenne oli sellainen, että iskuri ulottui lukkolaitteen ulkopuolelle ja vasaran iskulla saatiin iskuri täyttämään sille kuuluvan tehtävän."

Ilman Kaarnajoen patterin tulta ei Järisevään 19.2.40 jäitse kohdistettua hyökkäystä olisi ehkä kyetty torjumaan. Tulenjohtaja Nestori Kaasalainen muistelee: "Annoin Kaarnajoelle Järisevän pisteestä käsin matkan ja suunnan, ne muutettuna Kaarnajoen tekijöiksi alkoi ammunta. Osumatarkkuus osoittautui erinomaiseksi ja neljän tykin linnakkeelta kaksi laukausta tykkiä kohden riitti lannistamaan hyökkääjien viimeisen aikomuksen ja jäljellä olevat viholliset lähtivät vetäytymään sinne, mistä olivat tulleetkin."

Kaarnajoki

Kaarnajoen nelitykkinen 152/45-C patteri valmistui vuonna 1937. Tykit hajaryhmitettiin nelikulmion muotoisesti 150 – 250 metrin päähän toisistaan. Tykkien ryhmitysalueen sisään rakennettiin puiset tulenjohto- ja mittaustornit. Linnakkeelle rakennettiin myös kasarmi, vartiopäällikön asunto, tiilinen ampumatarvikevarasto ja joitakin muita rakennuksia. Patterin rauhan ajan numero oli 79. Patteri. Paikallinen väestö puhui tavallisesti Sakkolan patterista.

Timo Pesonen on kuvannut yksityiskohtaisesti vuonna 1954 painetussa RtUy:n julkaisussa Tykistöpatterin hajaryhmitys Kaarnajoen patteria ja sen toimintaa talvisodassa. Pesonen esittelee patterin topografista asemaa: "K-joki, kuten linnaketta lähellä kulkevan Kovero-ojan eli Kaarnajoen mukaan nimitettiin, sijaitsi Metsäpirtin ja Sakkolan rajalla – Etäisyys Taipaleenjokeen ja Suvannon länsirintamaan, missä Talvisodan aikainen pääpuolustuslinja, ns Mannerheimlinja, kulki, vaihteli 6–8 km. Lyhin etäisyys Laatokan rantaan oli n 4 km. Kuten oheisesta karttaluonnoksesta näkyy, ei varsinainen linnakealue poikennut ympäröivästä

Taipaleen rannikkopatterit Järisevä ja Kaarnajoki tukivat etulinjan taistelua koko Talvisodan ajan

verrattain yksitoikkoisen tasaisesta, tälle seudulle tyypillisestä hiekkakangasmaastosta, jossa siellä täällä oli pienehköjä, verrattain kovapohjaisia soita."

Kaarnajoen patteri sijaitsi siis verraten kaukana Laatokasta. Itse patterialueella olevaa puista tulenjohtotornia ei tositilanteessa kyetty käyttämään tulenjohtoon. Kaarnajoelta suoritetut meriammunnat johdettiinkin Järisevän, Ylläppään ja Taipaleenjoen suun mittausasemista.

Kaarnajoen patteri ampui 316:ssa taisteluammunnassa yhteensä miltei tasan 3000 kranaattia. Patterin maalit olivat Taipaleen virran eteläpuolella Metsäpirtin alueella, Taipaleenvirran ylityspaikoilla sekä Terenttilän niemen alueella. Lisäksi patteri suoritti ammuntoja ilmamaaleihin. Sodan alussa yksi meriammunta suoritettiin Saunasaaren alueella oleviin kuljetusaluksiin. Kaarnajoen patteri oli myös mukana torjumassa jäitse tapahtuvia panssarivaunujen hyökkäyksiä Ylläppäänniemeen 11.2. ja Järisevän patterille 19.2.1940.

Hajaryhmitetty ja naamioitu patteri pysyi hyvin suojassa aina maaliskuun alkuun asti. Sanottiinkin, että kun Kaarnajoki ampui, niin Järisevälle kostettiin. 1.3.40 Kaarnajoen patterialueelle kohdistui kuitenkin tulimyrsky. Hajaryhmitys ja lujat linnoitteet osoittivat nyt lopullisesti merkityksensä. Lisäksi hiekkainen kangasmaasto vaimensi alueelle iskeytyvien kranaattien räjähdysvoimaa. varsinaisia tykkiasemia eivät maaliskuun alun tuli-iskut vaurioittaneet. Talvisota kulki loppuaan kohti. Kaarnajoen tykkien irrotus ja siirto taaemmas aloitettiin 11.3. Siirto muuttui rauhanteon myötä kaluston evakuoinniksi Savonlinnan alueelle.

Ylläppää

Ylläppään niemi sijaitsee seitsemän kilometriä Järisevänniemestä pohjoiseen. Matkaa Taipaleen jokisuuhun Ylläppäänniemeltä on 11 kilometriä. Niemi on ulkomuodoltaan täsmälleen samanlainen kuin etelämpänä oleva Järisevänniemi. Ainoastaan mittasuhteet ovat toiset: Ylläppääniemi on noin kilometrin pituinen ja myös suunnilleen kilometrin levyinen. 1930-luvun kartan mukaan niemenkärki kasvaa sekametsää. Lähellä on Ylläppään kylä peltoaukeineen.

Ylläppään patteria ei RT 3:n rauhanajan kokoonpanossa vielä ollut. Niemi sopi erittäin hyvin tulenjohtotarkoitukseen. Sieltä pystyi tähystämään rannan suunnassa Järisevään ja aina Sau-

naniemeen asti. Ylläppäähän rakennettiinkin 1930-luvun lopulla betoninen tulenjohtotorni. Tykkipatteri varustettiin lopullisesti vasta talvisodan alettua. Patterin toinen 120-millisistä tykeistä tuotiin Mustaniemen patterilta, toinen Järisevästä.

Neuvostojoukot yrittivät 11.2.40 koukata jäitse Järisevän patterin ohi tavoitteenaan Ylläppäänniemi. Hyökkäys tapahtui noin pataljoonan voimin. Vihollisella oli käytössään 13 lumikiitäjää ja 4–5 hyökkäysvaunua. Hyökkäys torjuttiin neljän rannikkopatterin ja yhden kenttätykkipatterin yhteistoiminnalla. Järisevän linnake havaitsi etenevän osaston ja ampui sitä 120-millisillään 6–7 kilometrin etäisyydelle noin tunnin ajan. Ylläppään rannikkopatteri avasi tulen vajaan kuuden kilometrin etäisyydeltä ja tulitti hyökkääjää liikeammuntamenetelmällä ampuen yhteensä 93 kranaattia. Ylläppään kenttätykkijaos yhtyi torjuntaan. Konevitsan kuuden tuuman eteläpatteri kulutti hyökkääjää aloittaen hakuammunnan noin 16 kilometrin etäisyydellä ja päästen tarkkaan vaikutusammuntaan patterilta nähden loittoneviin maaleihin hieman yli 18 kilometrin ampumaetäisyydeltä. Kaarnajoen patteri yhtyi ammuntaan, kun hyökkääjä tuli sen kantaman piiriin. Osasto joutui tykistötulen ja Ylläppään lähipuolustuksen vuoksi kääntymään vajaan puolen kilometrin päässä Ylläppäänniemestä.

Rannikkotykistö torjumassa hyökkäyksiä Suvannolla

Vuoksi on Saimaan laskujoki Laatokkaan. Vesistöllä on kaksi laskuhaaraa, joista pohjoinen haara laskee Käkisalmen tasalla ja eteläisempi Taipaleen tasalla Laatokkaan. Vuoksi virtaa Antrean eteläpuolella Pölläkkälässä kaakkoon, mutta kääntyy Oravanniemessä itään. Pölläkkälästä Kiviniemeen asti ulottuu noin 26 km pituinen suvanto, jonka suurin leveys on 3,4 km. Kiviniemen erottaa Taipaleenjoesta 30 km pitkä suvanto, joka on leveimmillään 2,5 km. Vuoksi laskee Taipaleenjokea pitkin Laatokkaan tehden mutkan Koukunnniemen eteläpuolitse.

Karjalan Kannaksen pääpuolustusaseman itäinen osa kulki Vuoksen vesistön pohjoisrantaa pitkin, jolloin linjan puolustuksen vahventamiseksi suunniteltiin ja rakennettiin sulkulinnakkeet Oravanniemeen, Noisniemeen, Kiviniemeen, Hovinniemeen, Kekinniemeen ja Patoniemeen. Rakenteeltaan ne suunniteltiin massiivisiksi linnoitteiksi, joiden päätehtävä oli sivustatulen ampuminen suorasuuntauksella Vuoksen vesistölle.

Suvannon sulkulinnakkeet rakennettiin vuosina 1923–24. Ainoastaan Kiviniemen sulkulinnake aseistettiin jo rauhan aikana. Kahden vuosikymmenen aikana sulkulinnakkeiden olemassaolo miltei unohdettiin. Niihin ei oltu suunniteltu aseistusta. Vasta talvisodan sytyttyä Johan Rikaman aloitteesta sulkulinnakkeet varustettiin 57 mm:n rannikkotykeillä, joilla ei ollut suuntausominaisuuksia epäsuoralle ampumamenetelmälle. Ainoa käyttökelpoinen ampumamenetelmä oli suorasuuntaus, johon linnakkeet oli käyttötarkoitukseltaankin suunniteltu.

Sulkulinnakkeet saatiin aseistettua määrävahvuisiksi 57/48 No- ja 57/26 K -rannikkotykeillä vasta 23.12.1939. Sulkulinnakkeiden aseistamiseen vaikuttivat osaltaan suhteellisen pitkät kaluston siirtomatkat Suomenlinnasta. Myös sotatila hankaloitti toimituksia etulinjaan, jossa sulkulinnakkeet sijaitsivat. Tulivoimaltaan sulkulinnakkeet edustivat etulinjan tehokkainta osaa. 57 mm:n rannikkotykkien suuri lähtönopeus pienensi kranaatin lentorataa pidemmille ampumaetäisyyksille, jolloin tulen teho oli suuri verrattuna suurempiin kaliipereihin. Erilaatuiset ampumatarvikkeet mahdollistivat erityyppisten maalien tehokkaan tulittamisen.

Vuoksen–Suvannon -linjan sulkulinnakkeet tukivat etulinjan jalkaväkirykmenttien taisteluita. Sulkulinnakkeiden päätehtävä oli torjua vihollisen hyökkäykset ampumalla sivustatulta itä- ja länsisuunnassa Vuoksen vesistöalueelle. Niiden ensisijaiset maalit olivat vihollisen hyökkäysvaunut ja lukumäärältään vahvemmat jalkaväkiosastot. Sulkulinnakkeiden taistelukykyä lisättiin valonheittimillä, jotka sijoitettiin linnoitteiden yhteyteen. Valonheittimet saatiin kuitenkin vasta tammikuussa 1940 miehitettyä koulutetulla henkilöstöllä, jolloin niiden antama hyöty pystyttiin käyttämään hyväksi.

Sulkulinnakkeet aiheuttivat jatkuvalla tulitoiminnallaan raskaita tappioita vihollisen jalkaväelle ja panssariajoneuvoille. Linnoitteet muodostivatkin suomalaisjoukkojen puolustuksen perustan. Tästä syystä ne joutuivat myös neuvostotykistön massiivisen tulituksen kohteeksi.

Sulkulinnakkeiden miehistö oli pääosin rannikkotykistökoulutuksen saanutta. Laatokan Meripuolustus ja III Armeijakunnalle alistettu Kannaksen Loh-

Sulkulinnakkeet idästä länteen: Patoniemi, Kekinniemi, Hoviniemi, Kiviniemi, Noisniemi ja Oravanniemi.

Sulkulinnake	57/48 Nordenfelt	57/26 Kaponier
Oravanniemi	3	-
Noisniemi	4	-
Kiviniemi	-	1
Hovinniemi	2	2
Kekinniemi	1	3
Patoniemi	1	3

ko myös huolehtivat miehistöjen vaihdosta sodan kuluessa. Sulkulinnakkeet olivat myös merivoimien tykkihuollossa. Laatokan Meripuolustus asetti III AKE:aan yhteysupseeriksi reservin vänrikki Eero H. Revon, jonka tehtävänä oli Kannaksen Lohkon sulkulinnakkeiden asioiden hoito. Eero Revon muistiinpanojen ansiosta Suvannon sulkulinnakkeiden vaiheista tiedetäänkin suhteellisen paljon. Patoniemen ja Kekinniemen sulkulinnakkeiden taisteluista on laadittu tarkat sotapäiväkirjat.

Patoniemen sulkulinnake sai ensimmäisen viholliskosketuksen heti itsenäisyyspäivän jälkeen. Sulkulinnake ampui ensimmäisessä tulitehtävässään yhteensä 108 kranaattia. Sodan alkupäivistä lähtien linnake oli vihollisen tykistötulen kohteena. Joulupäivänä vihollinen yritti jalkaväellään Suvannon yli hyökäten mm. Patoniemeen. Helmikuun puolestavälistä alkaen tapahtui useita komppanian – pataljoonan vahvuisen vihollisen hyökkäyksiä, jotka kuitenkin torjuttiin. Puolustuslaitteet murenivat tulen alla jatkuvasta korjaamisesta huolimatta. Sodan päättyessä Patoniemen sulkulinnakkeesta oli jäljellä vain vaurioitunut miehistösuoja ja ampumakellari.

Kekinniemen sulkulinnake ei osallistunut talvisodan ensimmäisten kolmen viikon aikana taistelutoimintaan. Sen sijaan vihollisen tykistö ampui sulkulinnaketta päivittäin ja myös ilmavoimat rynnäköivät sitä vastaan. Kekinniemen sulkulinnake osallistui joulupäivänä alkaneen hyökkäyksen torjuntaan yhdessä Patoniemen sulkulinnakkeen kanssa aiheuttaen hyökkääjälle tuntuvia tappioita. Tammi–helmikuun aikana vihollinen tulitti jatkuvasti myös Kekinniemen linnaketta saaden jatkuvasti täysosumia. Mitään erityistä vahinkoa ne eivät lujiin rakenteisiin kuitenkaan aiheuttaneet.

Lännempänä sijaitseva Hoviniemen sulkulinnake tuki tulellaan Kekinniemessä käytyjä taisteluja. Hoviniemi torjui myös Suvannon jäälle pyrkiviä vihollispartioita. Kivisalmessa käytiin raskaita taisteluja heti talvisodan alkupäivinä. Maantie- ja rautatiesiltojen räjäyttämisen jälkeen Kiviniemen tykki- ja konekivääriKorsu oli etulinjassa koko sodan ajan. Läntisemmät Oravanniemen ja Noisniemen sulkulinnakkeet varmistivat Suvannon pohjoisrannan pysymisen puolustajan hallussa. Nämäkin linnakkeet olivat ajoittaisen tulen alla. Linnakkeiden miehistö osallistui Suvannon eteläpuolelle tehtyyn partiointiin.

Länsi-Kannaksen joukot olivat aloittaneet vetäytymisen T-linjalle jo 25.2. Vuoksen–Suvannon -linjan sulkulinnakkeiden aseistus suunniteltiin siirrettäväksi tälle uudelle pääpuolustuslinjalle, koska sulkulinnakkeiden tulivoimaisilla ja tarkoilla rannikkotykeillä koettiin olevan tärkeä merkitystä uuden puolustuslinjan puolustuksessa. III AK komentaja antoi käskyn toteuttaa suunnitelma 11.3.1940. Talvisodan päätyttyä Moskovan rauhaan 13.3.1940

aloitettiin joukkojen evakuoinnit. Laatokan Meripuolustuksen joukot ja kalusto siirrettiin Savonlinnan seudulle. Lähes kaikki materiaali saatiin mukaan. Jari Kettulan mukaan Laatokalta siirrettiin Saimaalle linnoitustykistöön 16 kappaletta 57/26 K -rannikkotykkiä ja 14 kappaletta 57/48 No -rannikkotykkiä. Talvisodan Vuoksen–Suvannon -linjan tykkikalusto muodosti rungon myöhemmin perustetun linnoitustykistön sulkulinnakkeisiin.

Patoniemen sulkulinnakkeella oli erillinen tykkibunkkeri, joka sijaitsi noin 100 metriä rannasta sekä lisäksi aivan Suvannon rannassa erillinen konekivääribunkkeri.

Patoniemen sulkulinnakkeeseen tuli 23.2.1940 kaksi kahdeksan tuuman kranaatin täysosumaa. Tällöin tuhoutui kaksi tykkiä ja mm kaasuvalonheitin.

Kekinniemen sulkulinnaketta kutsuttiin läheisen kylän mukaan myös Keljan linnakkeeksi. Myös nimeä Kekkilänniemi käytettiin. Kuten Patoniemeenkin, sijoitettiin Kekinniemeen neljä 57/26 Kaponier-tykkiä. Ampumasuunnat olivat myös täällä kahdella itään, kahdella länteen.

Sakkolan tasalla Suvannon virtaus oli heikompaa. Erityisesti talvioloissa, vesistöjen jäätyessä, alueen tärkeys korostui. Sakkolan alueelle, Suvannon eteläpuolelle, johti etelästä kaksi tieuraa, jotka yhdistyivät Sudenrannassa. Tieurat mahdollistivat joukkojen keskittämisen tälle alueelle, mikäli hyökkääjä toteaisi Vuoksen ylittämisen muualla mahdottomaksi. Maastollisesti Sakkolan alue oli hyvin avaraa, mikä mahdollisti tehokkaan valvonnan Suvannon pohjoisrannalta. Hoviniemen tykkikalustona oli 2 kappaletta 57-millin Kaponier-tykkiä, joiden ampumasuunta oli itään ja yksi kappale 57 millimetrin Nordenfeld, jonka ampumasuunta oli länsi.

Kiviniemi muodosti Vuoksen–Suvannon välille noin 500 metriä pitkän ja 80 metriä leveän kapeikon, jossa rantakorkeus vaihteli 6 - 10 metrin välillä. Vesi virtasi Kiviniemen läpi voimakkaasti. Virtauksen ja maastonmuotojen johdosta Kiviniemessä ylimenon mahdollisti ainoastaan rautatiesillan ja maantiesillan käyttö. Sulkulinnake sijoitettiin noin 200 metriä maantiesillasta länteen aivan Suvannon pohjoisrannalle. Asemista kyettiin tähystämään ja tulittamaan sekä maantiesillalle että kauempana kosken alajuoksulla olevalle rautatiesillalle.

Kiviniemen yhdistetyssä tykki- ja konekivääärikorsussa aseet, sekä tykki että konekivääri, oli sijoitettu rinnakkain. Kiviniemi oli ainoa rauhan aikana pysyvästi aseistettu sulkulinnake. Linnoitteseen sijoitettiin 75/50 Canet-mallinen tykki syyskuussa 1923. Kiviniemen tykillä ammuttiin kaksi koelaukausta vastaanoton yhteydessä. Koelaukauksilla tarkastettiin luisun pituus ja tykin ampumakuntoisuus. Kiviniemen tykkikorsuun varastoitiin 100 ammusta. Osan aikaa talvisodassa Kiviniemen 75/50 Canet-tykki toimi sulkulinnakkeen pääaseena. 10.1.1940 III AK antoi käskyn siirtää tykki uuteen asemaan. Tykin siirto tapahtui 19.1.1940. Tilalle sijoitettiin 57/26 Kaponier-rannikkotykki.

Talvisodassa Kiviniemen tykkikorsu oli aivan etulinjassa. Kiviniemen sillat räjäytettiin ja myös niiden pohjoispuolella taisteltiin. Kaponier-tykki jäi joukkojen vetäydyttyä mahdollisesti vaurioitumisen takia evakuoimatta.

Noisniemen sulkulinnake oli itäisen Suvannon pohjoisrannalla, paikassa jossa vanha Vuoksi erkanee Suvannosta ja virtaa jo muinaiset voimansa menettäneenä miltei Pohjoiseen laskien Laatokkaan Käkisalmessa. Itse niemi on laaja ja hiekkarantainen. Noisniemen tykkikorsun aseistuksena oli kaksi 57/48 No-tykkiä. Toisen ampumasuunta oli itään, toisen länteen. Ampumasektorit olivat hyvät.

Oravanniemessä Vuoksi oli kapeimmillaan ja sieltä toimi lossiyhteys Vuoksen yli. Oravanniemen kohdalta pääpuolustusasema jatkui Vuoksen ylittäen lounaaseen kohti Muolaalta ja Summaa. Oravanniemen alueelta johti tieura pohjoiseen, mikä mahdollisti hyökkäyksen jatkamisen puolustajan selustaan ylimenon jälkeen. Oravanniemen maastonmuodot tarjosivat hyvät edellytykset puolustustaistelulle.

Sulkulinnakkeet suunniteltiin perusrakenteeltaan yksikerroksisiksi 4-tykkisiksi korsuiksi. Oravanniemeen rakennettu tykkikasematti oli juuri tällainen. Talvisodassa aseistuksena oli kylläkin vain yksi 57/48 No-tykki, jonka ampumasuunta oli itään.

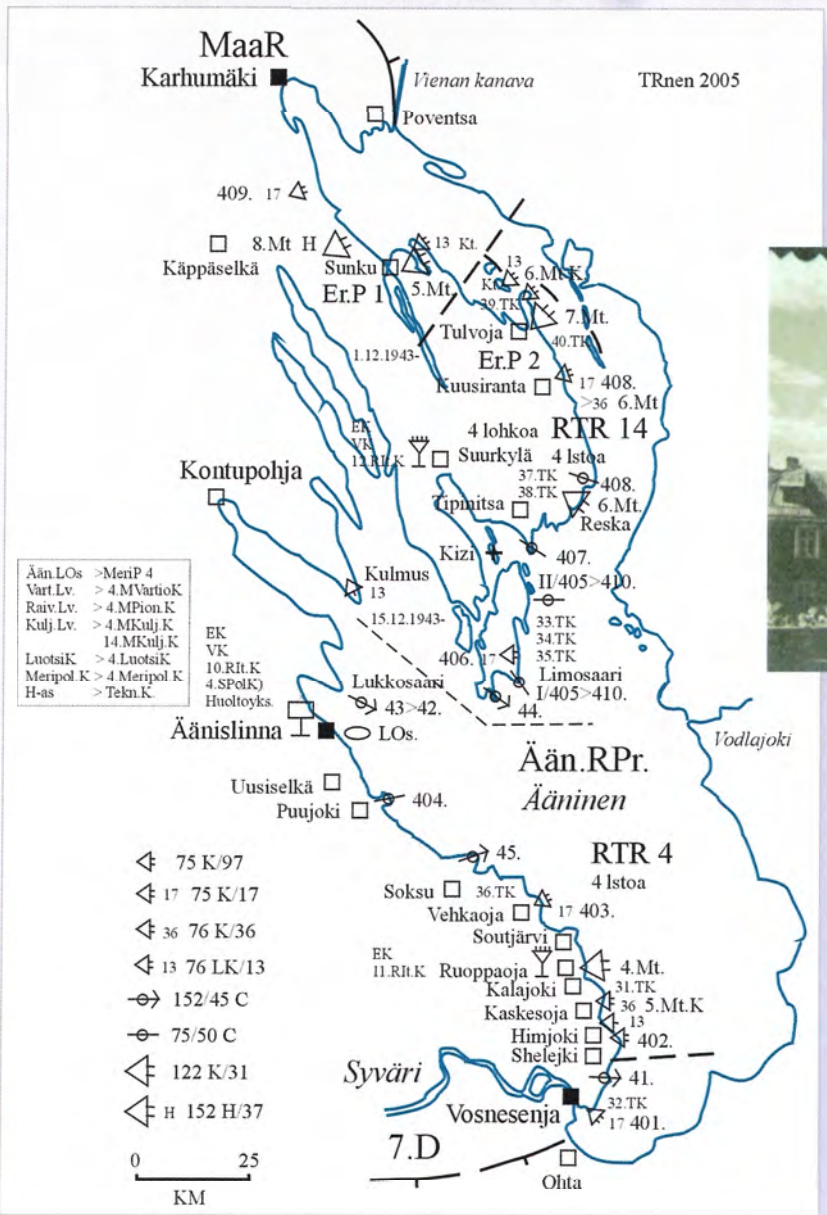
Sulkulinnakkeiden miehitys talvisodassa on rannikkotykistön historian etäinen sivujuonne. Oravanniemi oli sulkulinnakeketjun äärimmäinen piste.

Lähteet:
Immonen Lauri (1966): *Kaksi tykkiä*
Väliaho Olavi (1989): *Laatokan linnakkeet Taipaleen taisteluissa*
Kettula Jari: *Vuoksen–Suvannon sulkulinnakkeet Talvisodassa* (tutkielma Merisotakoulussa v 2001)

Äänisen Rannikkoprikaati

TEUVO RÖNKKÖNEN

RtUY:n sotahistoriallinen päivä 18.11.2005

Näkymä Ään.RP n upseerikerhon verannalta Äänisen rantakadulle vasemmalla lääkintäupseerien kerhorakennus (Veteraanikuva).

Äänisen Rannikkoprikaati 15.12.1943

Äänisjärvi on Euroopan toiseksi suurin järvi. Pituus pohjois-eteläsuunnassa on 170 km. ja leveys keskikohdalta 80 km. Pohjoisosassa Äänisniemen kohdalla on 10 km. leveä Äänislahti. Niemen eteläpuolella olevista saarista suurin on Limosaari.

Kun suomalaiset joukot syksyllä 1941 olivat edenneet Äänislle, Päämaja antoi käskyjä esikuntien ja yksiköiden siirrosta Äänisen puolustukseen. Joulukuun 6. päivään mennessä koko Äänisen länsirannikko Vienan kanavalta Syvärille mukaan luettuna Äänisniemi ja sen eteläpuolinen saaristo olivat suomalaisten hallussa.

Esikuntia ja joukkoja Ääniselle

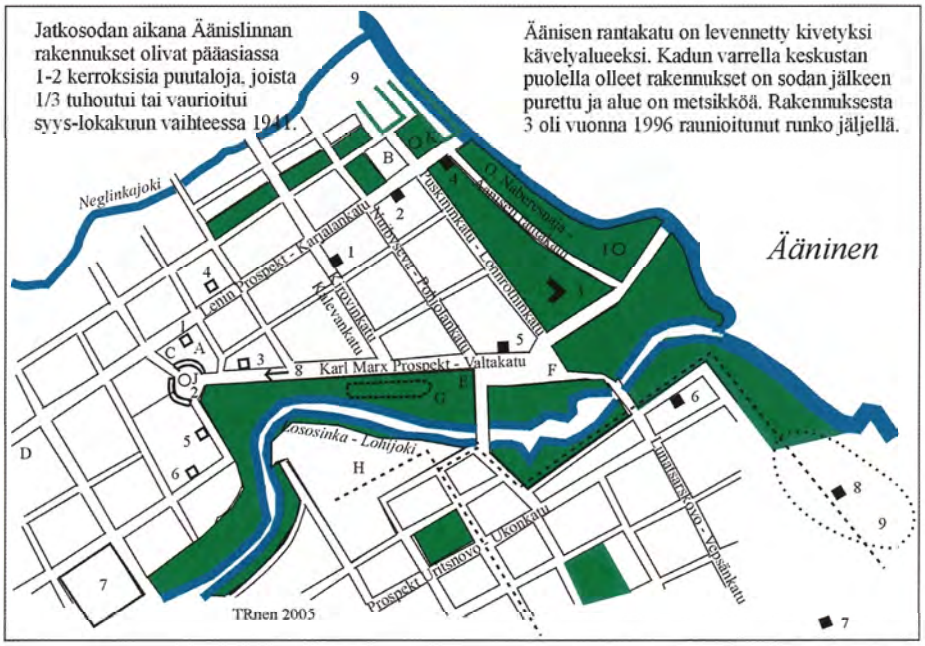
Ensimmäiseksi Äänisen rannikon lounaisosaan perustettiin syys-lokakuun vaihteessa 1941 Äänisen Rannikkopatteristo (RPsto Ä, kapt. K Koski), jonka yksiköt ryhmitettiin Äänislinnan eteläpuolelta Syvärille. Ensimmäiset yksiköt olivat linnoitustykistöstä lähtöisin olevia, Laatokalle saapuneita esikuntia ja pattereita. Koko Äänisen länsirannikon ja saariston puolustamiseksi muodostettiin lokakuun alussa Äänisen Puolustus, jonka nimi muuttui kuukauden lopussa Äänisen Rannikkoprikaatiksi (Ään.RPr.). Äänisen Rannikkoprikaatin esikunnaksi saapui joulukuussa 1941 5.RPr:n esikunta esikuntayksikköineen Turusta.

Ääniselle siirrettiin läntisten rannikkoprikaatien alueilta rannikkotykkejä ja pattereimäiset yksiköt olivat linnoitustykistöstä lähtöisin olevia, Laatokalle saapuneita esikuntia ja pattereita. Koko Äänisen länsirannikon ja saariston puolustamiseksi muodostettiin lokakuun alussa Äänisen Puolustus, jonka nimi muuttui kuukauden lopussa Äänisen Rannikkoprikaatiksi (Ään.RPr.). Äänisen Rannikkoprikaatin esikunnaksi saapui joulukuussa 1941 5.RPr:n esikunta esikuntayksikköineen Turusta.

Ääniselle siirrettiin läntisten rannikkoprikaatien alueilta rannikkotykkejä ja pattereimäiset yksiköt olivat linnoitustykistöstä lähtöisin olevia, Laatokalle saapuneita esikuntia ja pattereita. Koko Äänisen länsirannikon ja saariston puolustamiseksi muodostettiin lokakuun alussa Äänisen Puolustus, jonka nimi muuttui kuukauden lopussa Äänisen Rannikkoprikaatiksi (Ään.RPr.). Äänisen Rannikkoprikaatin esikunnaksi saapui joulukuussa 1941 5.RPr:n esikunta esikuntayksikköineen Turusta.

Ääniselle siirrettiin läntisten rannikkoprikaatien alueilta rannikkotykkejä ja patterei-

Venäläisiä kohteita (nyk.)
A= OWK:n palatsi
B= Kaupunkineuv. virasto
C= Pohjola- hotelli
D= Yliopisto
E= Suomalainen teatteri
F= Venäläinen teatteri
G= Urheilukenttä
H= Onegan tehdasalue
I = Pietari Suuren patsas
J = Leninin patsas
K= OWK:n patsas

Suomalaisia kohteita
1= Aun.R:n esikunta
2= Itä-Karj.Sot.hall. esik. ja posti
3= Komendantin virasto
4= Sotilaskoti
5= Upseerien majoitus
6= Upseerien sotilaskoti
7= Kasarmialue
8= Paraatikatu 12.10.1941
9= Sairaala-alue
10= Siirtoleirialue

Äänisen Rannikkoprikaatin kohteita (mustat neliöt)
1= Ään.RPr:n esikunta
2= Ään.RPr:n sairaala
3= aik. I Lston esikunta, myöh. Lokero- kasarmi
4= Ään.RPr:n upseerikerho
5= Ankkuri- kasarmi
6= Upseerimaja/Laiv.Os.
7= Merikasarmi
8= Telakka
9= Laiv.Os:n huoltorakennuksia

Äänislinnan keskustan kohteita vuonna 1943.

Ään.RPr:n komentajan vierashuone upseerikerholla. Tapio Virkkalan seinämaalaus (Veteraanikuva).

ta, moottoroituja pattereita sekä torjuntakomppanioita. Veneitä tuotiin Varkaudesta, Saimaalta ja laivastoasemilta sekä kunnostettiin Ääniseltä löytynyttä kalustoa. Ään.RP:lle alistettiin alkuvaiheessa 1–2 pataljoonaa ja myöhemmin Ään.RPr:iin kuului kaksi pataljoonaa.

Äänisen Rannikkoprikaatin alue jakaantui aluksi I ja II Linnakkeistoon ja syyskuusta 1942 lähtien Rannikkotykistörykmentti 4:ään ja Rannikkotykistörykmentti 14:a. I Lston (> RTR 4) esikuntana oli aikaisempi RPsto Ä:n esikunta. II Lston esikuntana aloitti Laatokalta siirretty Impilahden lohkon esikunta. Tammikuussa 1942 4.RPr:n esikunta esikuntayksikköineen saapui Hankoniemeltä Äänisniemelle II Lston (> RTR 14) esikunnaksi.

Äänisen Puolustuksen-Äänisen Rannikkoprikaatin komentajana oli aluksi ev. A Lyytinen ja joulukuusta 1943 lähtien kenr. maj. E I Järvinen. I Lsto-RTR 4:n komentajana oli ensin maj. K Koski ja joulukuusta 1943 lähtien ev.luutn. V Valtanen. II Lsto-RTR 14:n komentajan oli maj. H Ravia ja tammikuusta 1942 alkaen ev.luutn. N Kesämaa.

RPsto Ä:n kuului kevyitä kenttäpattereita, joiden kalustona oli jäykkälavettiset 90 K/77- ja joustolavettiset 75 K/97- tykit. Ään.RPr:n alueelle valmistui kesään 1942 mennessä neljä 152/45 C- patteria, joiden täydennyksenä oli 75 C/50-pattereita. Asemasodan aikana kenttäpatterien tykit vaihdettiin joustolavettisiksi ja käyttöön saatiin moottoroituja kevyitä ja raskaita pattereita.

Äänisen Rannikkoprikaati oli Aunuksen Ryhmän johdossa. Rannikkotykistö- ja laiva-alan asiat kuuluivat Merivoimien esikunnan hoitoon.

Sodankäyntiä Äänisellä

Jatkosodan aikana itärajalla toimineilla rannikkojoukoilla oli sijainnista ja sotatoimien kulusta johtuen toisistaan poikkeavia tehtäviä ja tapahtumia. Äänisen Rannikkoprikaati ei joutunut samanlaisiin tykistötaisteluihin kuin RTR 2 tai saaritaisteluihin kuten RTR 2 ja ISuom.RPr. (RTR 12) eikä maihinnousuhyökkäysten torjuntaan niinkuin ISuom. RPr. (RTR 22) ja Laat.RPr.

Äänisen Rannikkoprikaatin

Ään.RPr:n esikunnan henkilöstö kesäkuussa 1944, juuri ennen Äänislinnasta lähtöä. Kuvassa takana keskellä ja oikealla on myös Esik.K:n henkilöstöä, joka työskenteli esikunnassa (SA- kuva).

puolustus oli järjestetty kuten muuallakin rannikoilla: patterit ja tukikohdat olivat muutaman kilometrin välein, syvyyttä oli niiden ryhmityksen verran eikä jalkaväkijoukkoja tai reserviä yleensä ollut.

Marraskuussa 1941 kevyitä kenttäpattereita ryhmitettiin Äänisniemelle. Venäläisten Petroskoista lähteneet evakuointilaivat ja proomut olivat juuttuneet jäihin Tulvojan salmessa, ja patterien tehtävänä oli estää niiden tyhjentäminen. Tällä suunnalla tykistötoiminta jatkui molemmin puolin.

Partiomatka Vodlajoelle

Talvella 1942 venäläiset tekivät Vepsän rannikolle jäitse hyökkäyksiä, jotka patterit ja rantatukikohdat torjuivat.

Asemasodan aikana Äänisen Rannikkoprikaatille oli tyypillistä Äänislinnan ja Syvärin välillä liikkuvien desanttien takaa-ajo sekä Äänisniemellä ja Limosaaressa taistelut partisaanien kanssa.

Äänisen Rannikkoprikaati pystyi estämään desanttien enimmät tuhotyöt ja torjumaan usein toistuvat partisaaniosastojen hyökkäykset. Aina ei menestys kuitenkaan ollut mukana.

Maaliskuun alussa 1942 koottiin Limosaareen kaukopartio, jonka tarkoituksena oli edetä 40 km:n päässä olevan Vodlajoen suuhun, hyökätä joen suupuolessa olevaan Salskin kylään sekä tuhota joella talvehtivat laivat. Partio käsitti neljä joukkuetta, joissa oli 6 upseeria, 17 aliupseeria ja 71 miestä. Puolet oli Äänisen Rannikkoprikaatin ja puolet Ratsuväkiprikaatin miehiä, kaikki hyväkuntoisia ja hyviä hiihtäjiä. Partio lähti Limosaaresta 8.3. illalla ja saapui Äänisen itärantaan varhain seuraavana aamuna. Hevososasto rekineen saattoi partiota puoleen väliin.

Ensimmäiset vastoinkäymiset kohtasivat Vodlajoen suun eteläpuolella rannassa, jossa oli piikkilankaesteet ja sulutteet. Miinoitteessa haavoittui kolme miestä. Heitä lähdettiin viemään Limosaareen hevosajoneuvolla, joka kuljettajineen sattui ajamaan rantatiellä.

Vastoinkäymiset jatkuivat, sillä suunnistusvirheen takia osasto eteni kylän eteläpuolelle ja joutui metsätyömaan hakkuualueelle, jossa liikkuminen oli hidasta.

Venäläiset olivat saaneet Äänisniemen ja Limosaaren asukkailta tiedon osaston kokoamisesta ja liikkeelle lähdöstä. Taempana olleet hiihtopataljoona, partisaaniosastoja ja partisaaniprikaatin esikunta siirrettiin Vodlajoen suulle päin. Venäläisillä oli käsitys, että rannalla oli suomalaisten tiedusteluryhmä ja pääosasto oli vielä tulossa. Venäläiset päättivät tehdä iskun Limosaareen estääkseen oletetun pääosaston lähdön. Vodlajoelta ensimmäisenä lähtenyt partisaaniosasto poikkesi lepäämään 10 km:n päässä olevaan Vasilisin saareen.

Tavoitteessa

Partio liikkui koko 9.3. päivän ajan 4–9 km. rannasta itään olevalla alueella. Sijainnin selvittyä partio lähti myöhään illalla liikkeelle kohti 5 km. lännempänä olevaa kylää. Kun tapahtui vahingonlaukaus, hyökkäys oli aloitettava väsyneenä. Taistelu alkoi 10.3. varhain aamulla. Joen eteläpuolella yksi joukkue varmisti irtaantumisen ja yksi joukkue hyökkäsi todetulle majoitusalueelle. Kaksi joukkuetta eteni jokea pitkin suupuoleen päin, tulitti havaitsemiaan kohteita ja sytytti rakennuksia sekä hinaajia ja proomuja palamaan.

Partio joutui taisteluun joen rannalle ehtineiden partisaanien sekä rajavartijoiden kanssa, jolloin suomalaiset kärsivät tappioita. Joukkueet joutuivat hajalle ja miehet aloittivat pienissä ryh-

missä ja yksittäin paluun Limosaareen. Osa miehistä kokoontui jälleen yhteen paluumatkaa varten joen suun edustalla päästyään venäläisten tulituksen ulkopuolelle. Hevososasto oli tulossa puoleenväliin vastaan, mutta joutui palaamaan partiota kohtaamatta.

Koossa ollut joukko päätti mennä lepäämään Vasilisin saareen. Saaressa yhä olleet partisaanit luulivat ensin tulijoita omikseen, jolloin miehet pääsivät lähelle rantaa ennen kuin tuli avattiin. Osasto kärsi suurimmat tappiot Vasilisin saaren edustalla jäällä.

Kun väsyneitä miehiä alkoi palata Limosaareen, lähetettiin useita etsintäpartiota, jotka etenivät säteittäisesti jäällä. Vain yksi konepistooli löytyi.

Tapahtumien kulku

Tapahtumien kulkua pyrittiin selvittämään perusteellisesti. Monet eivät pystyneet kertomaan retkestä paljoakaan, kun lähtiessä annetut piristystabletit oli syöty kerralla.

Partiomatkalta jäi palaamatta 5 upseeria, 8 aliupseeria ja 26 miestä, joista osan tiedettiin kaatuneen. Kadoksiin joutuneista kolme sotavankeudessa ollutta miestä palasi.

NL:n romahtamisen jälkeen alueella oli ryhdytty selvittämään maaliskuun 1942 tapahtumia ja mahdollista suomalaisten hautapaikkaa. Haastateltiin kymmeniä taisteluun osallistuneita kyläläisiä ja partisaaneja. Heidän kertomuksensa julkaistiin vuoden 1992 alussa paikallisessa Puutoisten sanomalehdessä.

Partiomatkalta palanneiden suomalaisten ja venäläisten veteraanien kertomukset tapahtumien kulusta käyvät pääpiirtein yksiin. Kaatuneista venäläiset esittävät yksityiskohtaisia lukuja, mutta ne ovat palaamatta jääneiden määrään verrattuna huomattavasti suurempia. Eräs kertoja mainitsee, että vangiksi olisi joutunut 6 suomalaista. Yksi henkilö muistelee, että mantereella kaatuneet suomalaiset olisi haudattu yhteen paikkaan Ponizovessä. Yhden partisaanin kertoman mukaan Vasilisin saaren taistelussa kaatuneet on keväällä 1942 poltettu saaressa.

Tuolloin esitettiin myös muistomerkin pystyttämistä suomalaisille kaatuneille "kuten tehdään Saksassa ja Suomessa maamiestemme hautojen suhteen".

Uudet tehtävät

Ään.RPr:n kokoonpanoon kuului joulukuussa 1943 tykistöä 4 raskasta rt.- patteria (11/152/45 C), 6 kevyttä rt.- patteria (14/75/50 C ja 2 laivoissa), 10 kevyttä kenttäpatteria (30/75 K/97, 75 K/17 ja 76 LK/13), 2 moottoroitua kevyttä patteria (8/76 K/36) ja 5 moottoroitua raskasta patteria (16/122 K/31 ja 2/152 H/37). Ään.RPr:n vahvuus 15.6.1944 oli 401 upseeria, 1214 aliupseeria, 4027 miestä ja 228 naista, yhteensä 5870 henkilöä.

Päämaja antoi 28.2.1944 käskyn raskaiden rt.-patterien siirrosta Ääniseltä itäiselle Suomenlahdelle sekä 20.6. käskyt viimeisten Canet patterien siirrosta Limosaaresta Laatokalle ja Lukkosaaresta itäiselle Suomenlahdelle, kevyiden rt.-patterien siirrosta puoleksi laivastolle ja puoleksi itäiselle Suomenlahdelle sekä moottoroitujen raskaiden patterien siirrosta Viipurin suunnalle.

Äänisen Rannikkoprikaatin muut joukot koottiin 21.–25.6. Äänislinnan länsipuolelle, missä muodostettiin uusi kokoonpano viivytystehtävää varten. Ään. RPr:iin kuului nyt esikunta, esikunta- ja huoltoyksiköt, ilmatorjuntapatteristo (3 it.-komppaniaa), pioneeriosasto, RTR 14 (Er. P 1, Er.P 2, RP 3 ja RP 4, rannikkopataljoonassa 5 torjuntakomppaniaa) ja RTR 4 (moottoroitu ja 2 hevosvetoista kenttäpatteristoa). Ään.RPr. kävi viivytystaistelua eteläpuolella viivyttäneen 7.Divisioonan ja pohjoispuolella olleen II Armeijakunnan välialueella Säämäjärvelle ja edelleen vanhan rajan tuntumaan. RP 3, kenttäpatteristo ja ilmatorjuntakomppania siirrettiin viikon kuluttua Laatokan puolustukseen. Yhtymille alistetut Er.P 1 ja Er.P 2 sitoutuivat niiden taisteluihin heinäkuun puoliväliin asti.

Itäiselle Suomenlahdelle siirrettyjen yksiköiden henkilöstöä oli mukana heinäkuun alussa Teikari-Melansaaren taisteluissa.

Päämaja antoi 7.7. käskyn irrottaa Hyrsylän mutkan tienoilla taistelussa ollut Äänisen Rannikkoprikaati tehtävästään ja kuljettaa Viipurinlahdelle sekä 13.7. käskyn 1.Rannikkodivisioonan perustamisesta. 1.RD:aan kuului esikunta, esikunta- ja huoltoyksiköt, Rannikkoviestipataljoona 4, Rannikkoilmatorjuntapatteristo 4, Rannikkotykistörykmentti 22, Rannikkojääkärirykmentti 1 ja Kenttätykistörykmentti 4. 1.RD kuului operatiivisesti V AK:n johtoon.

Välirauhansopimuksen tultua 19.9. voimaan 1.RD pl. RTR 22 määrättiin Porkkalan vuokra-alueen rajan vartiointiin. Marraskuun puolivälissä 1944 tehtävä luovutettiin rajavartijoille ja 1.RD:n joukot kuljetettiin

Kizin puurakennuksia (TRnen 1993).

kuukauden loppuun mennessä kaluston ja materiaalin luovutusta sekä kotiuttamista varten Vaasaan ja Kristiinankaupunkiin (ruotsinkielinen I/RJR 1), Haminaan (II/RJR 1), Helsinkiin Uud.RPr:iin (III/RJR 1), Porvooseen (I/KTR 4), Kyminlinnaan (II/KTR 4), Raumalle (III ja IV/KTR 4) sekä muut joukot Uudellemaalle alansa joukko-osastoihin.

Jälkikirjoitus

Olen kirjoittanut vuodesta 1985 lähtien aselajilehteen vanhoista tapahtumista itäisellä Suomenlahdella sekä Talvi- ja Jatkosodan aikana toimineiden, nykyisen rajan takana olleiden rannikkotykistöjoukkojen vaiheista. Erityisen kiinnostavaa on tänä aikana ollut käydä näiden joukkojen alueilla sekä monilla linnakkeilla Ahvenanmaalla, itäisellä Suomenlahdella, Laatokalla ja Äänisellä, nähdä millaisissa paikoissa rannikkotykistön henkilöstö on maatamme palvellut ja puolustanut sekä mikä on entisten linnakkeiden nykytila.

Päätän kirjoitukseni näihin Äänisen Rannikkoprikaatia koskeviin kertomuksiin. Viime sotien aikaiset tapahtumat osoittavat, mikä merkitys rannikkotykistöjoukoilla maamme rannikoiden puolustuksessa on.

Kiitän Rannikon Puolustaja -lehteä minulle annetusta palstatilasta ja kirjoituksistani kiinnostuneita rannikkotykistöjoukkojen historian kertaukseen käyttämästään ajasta. Lopuksi parhaat kiitokseni Rannikkotykistösäätiölle ja esityksen tehneelle palvelustoverille minulle myönnetystä stipendistä.

Everstiluutnantti evp Teuvo Rönkkönen on palvellut kaikissa kiinteän rannikkotykistön entisissä joukko-osastoissa. Eläkevuosien harrastuksia on ollut mm. rajan taakse jääneiden rannikkojoukkojen vaiheet ja toimipaikat. Vieressä on vaimon kuntohoitaja Retu sekä hyllyssä jälkeläisten kuvat ja muistoesineitä käynneistä kotiseutumatkoilla, itäisellä Suomenlahdella, Laatokalla, Äänisellä ja etelän auringossa. Pullossa on "Äänisen aaltoja".

SUURSAAREN TAISTELU 1944

URHO MYLLYNIEMI

Tämä työ perustuu pääosin Rannikkotykistörykmentti 12:n ja sen alayksiköiden sotapäiväkirjoihin, rykmentin esikunnan taistelukertomukseen sekä sen laatimiseksi koottuihin ylempien johtoportaiden asiakirjoihin. Alkuperäislähteistä saatua kuvaa on täydennnetty luotettavista kotimaisista ja saksalaisista tutkimuksista saaduilla tiedoilla. Puolustajan toiminnan osalta on kirjallisuuslähteinä käytetty mm. Pentti Salmelinin tutkimusta "Suursaaren sota. Kun Suomi Saksan voitti (Helsinki 1989)" ja Martti J. Miettisen artikkelia "Suursaaren taistelu 15.9.1944" Rannikkotykistön vuosikirjassa VIII 1946. Saksalaisten toiminnan osalta on päälähteinä käytetty Ursula von Gehrsdorffin tutkimusta "Der Operationsplan 'Tanne' (Stuttgart 1961)" ja Cajus Bekkerin teosta "Ostsee – deutsches Schicksal 1944/45 (Oldenburg . Hamburg 1959)". Kirjoittajalla oli tilaisuus käydä Suursaaressa 1992, Hangon motissa 1940–1941 palvelleiden neuvostoliittolaisten veteraanien vieraana, ja saada vaikutelma taistelumaastosta Suurkylän alueella maihinnousijan näkökulmasta.

Alkuperäinen tutkimus on nähtävissä kokonaisuudessaan lähdeviitteineen ja -luetteloineen Rannikon Puolustaja -lehden www-sivuilla. Se on saatavissa myös toimitukselta.

Saksalaiset tekivät 15.9.1944 maihinnousun Suursaareen. Sotatoimi on sikäli mielenkiintoinen, että siinä äskeiset aseveljet joutuivat kääntämään aseensa toisiaan vastaan ja taisteluun osallistui lisäksi kolmas osapuoli – neuvostojoukot – ilmavoimillaan. Sotatoimi tapahtui lisäksi Suomen kannalta merkittävänä ajankohtana, sillä rauhanneuvottelut Moskovassa olivat juuri käynnistyneet.

VIILENEVÄ ASEVELJEYS JA SUUNNITELMA "TANNE OST"

Suomen rauhantunnustelut v. 1943 ja operaatiosuunnitelma "Birke"

Saksan sotilaallinen asema heikkeni syksystä 1942 alkaen oleellisesti Itärintamalla ja Pohjois-Afrikassa kärsittyjen tappioiden johdosta. Muuttuneiden olosuhteiden johdonmukaisena seurauksena oli Suomen ulkopolitiikan suunnan tarkistus. Toiminnan päämääräksi asetettiin pyrkiminen irti sodasta. Uuden ulkoministerin Henrik Ramsayn neuvottelut Ulkoministeri Joachim v. Ribbentropin kanssa Saksan suostumuksen ja yhteisymmärryksen saamisesta Suomen pyrkimykselle epäonnistuivat 26.3.1943 täydellisesti ja vahingoittivat pysyväisesti Suomen ja Saksan välisiä suhteita. Saksalaiset seurasivat tarkasti suomalaisten kosketuksen ottoja Moskovaan ja ryhtyivät toimenpiteisiin turvatakseen etunsa Suomen suunnalla.

RtUY:n sotahistoriallinen päivä 18.11.2005

Everstiluutnantti, FL Urho Myllyniemi on palvellut rannikkopuolustusopin opettajana Sotakorkeakoulussa 1975–1983, esikuntapäällikkönä SlRtR:ssä 1983–1985, taktiikan tutkijana 1985–1989 ja sotahistorian toimiston päällikkönä 1989–1993 SotatL/SKK:ssa sekä historian laitoksen ja sotatieteen laitoksen johtajana Maanpuolustuskorkeakoulussa 1993–1996.

Julkaisuja: "Rannikkoalueen taisteluohjeen" käsikirjoitus 1979; Suomenlinnan Rannikkorykmentti 1918–1998. Helsinki 1998, yhdessä Eino Räihän ja työryhmän kanssa; Antti Pennanen. Petsamon, Lapin ja rajan kenraali. Helsinki 2003; Tykkipoika ei peljätä saa. Kenttätykistökerho seitsemällä vuosikymmenellä. Helsinki 2005, yhdessä Ilkka Korhosen ja Esa Rahkosen kanssa; sekä yli 50 elämäkerta-artikkelia Suomen Kansallisbiografiaan vuodesta 2003 alkaen.

Hitlerin yleisohjeessa n:o 50 – Führerweisung Nr 50 – 28.9.1943 annettiin suuntaviivat Lapin-armeijaa varten Suomen sodasta irtautumisen varalta. Armeijan oli suojattava Petsamon kaivosalue ja pidettävä tasan Ivalo–Kaaresuvanto pohjoispuolinen alue. Operaatiolle määrättiin peitenimi "Birke". Edellytysten luomiseksi operaatiolle oli miehitettävä Ahvenanmaa, operaatio "Tanne West", sekä Suursaari, operaatio "Tanne Ost".

Suomen rauhantunnustelut v. 1944 ja operaatiosuunnitelma "Tanne Ost"

Leningradin Rintaman joukot aloittivat 14. tammikuuta 1944 suurhyökkäyksen kaupunkia ympäröivän saartorenkaan murtamiseksi. Saksalaisen Armeijaryhmä Nordin asema muodostui pian kestämättömäksi Volhovan Rintaman ja 2. Baltian Rintaman yhdyttyä hyökkäykseen. Saksalaiset joutuivat vetäytymään 1. helmikuuta mennessä Panther-asemaan Narvan kannaksella.

Saksalaisten kokema tappio herätti Suomessa huolestumista sekä poliittisen että sotilaallisen johdon keskuudessa. Mannerheim ilmoitti 6.2.1944 eräille hallituksen jäsenille ja 8. helmikuuta tasavallan presidentille Saksan hävinneen sodan Neuvostoliittoa vastaan ja kehotti pyrkimään nopeasti rauhaan.

Vaikka Suomen kosketuksen otot Neuvostoliittoon pyrittiin pitämään salassa, saksalaiset pysyivät tiedustelupalvelunsa avulla varsin tarkasti perillä neuvottelujen kulusta. Saksan sodanjohto arvioi, että Suomen tilanne voi kehittyä nopeasti Saksalle epäedulliseen suuntaan. Hitler käski 16. helmikuuta ryhtyä heti valmisteluihin Ahvenanmaan saarten ja Suursaaren miehittämiseksi. Sotavoimien Pääesikunta (das Oberkommando der Wehrmacht, OKW) antoi tämän johdosta Merivoimien Yleisesikunnalle (das Oberkommando der Marine, OKM) käskyn operaatiosuunnitelmien "Tanne West" ja "Tanne Ost" viimeistelystä. Merivoimien Yleiskunta antoi tehtävän edelleen "Itämeren Merikomentajalle" (das Marineoberkommando Ostsee, MOK Ost).

Itämeren Merikomentajan esikunta sai työn valmiiksi 29. maaliskuuta 1944. Noin 40 konekirjoitussivua käsittävän asiakirjan nimi on "Operaatiosuunnitelma Tanne" ("Operationsplan Tanne"). Kuvaavaa Saksan ja Suomen suhteiden silloiselle kireydelle on se, että asiakirjan alkuperäiskappaleen nimi on ensiksi ollut "Operaatiokäsky Tanne" ("Operationsbefehl Tanne"). Poliittisen tilanteen rauhoitettua on sana "Befehl" pyyhitty pois ja korvattu sanalla "Plan".

Suunnitelma esiteltiin 4. huhtikuuta Merivoimien Yleisesikunnassa,. Peitenimellä "Tanne" tuli suunnitelman mukaan suorittaa operaatio sekä Ahvenanmaata että Suursaarta vastaan. Operaation päämääränä oli "sodankäynnin kannalta tärkeiden meriyhteyksien suojaaminen Pohjanlahdella ja ... tehokkaan Suomenlahden sulun ylläpito Itärintaman pohjoissivustan välittömänä suojana". Suomalaisten vastarintaa ei pidetty todennäköisenä, mutta se oli kuitenkin otettava huomioon.

Suursaaren valtausoperaatiolle vahvistettiin 8. huhtikuuta peitenimi "Tanne Ost". Sotatoimi tuli toimeenpanna Armeijaryhmä Nordin johdossa ja sitä varten oli määrä varata joukkoja kaikista puolustushaaroista. Armeijaryhmä Nord oli jo maaliskuun alussa perustanut Suursaaren valtausta silmällä pitäen "Koulu-Prikaati Nordin" (Lehr-Brigade Nord), joka sijoitettiin Männikun sotakouluun Tallinnaan. Koulu-Prikaati Nordin komentajaksi määrättiin ensin Viron rannikko- ja saaristopuolustuksen komentaja, eversti von Kirchbach, mutta jo 11. huhtikuuta hänen tilalleen vaihdettiin eversti Helmuth Mäder. Koulu-Prikaati Nord harjoitteli yksityiskohtaisesti maihinnousun suoritusta mm. Suursaaren olosuhteita vastaavissa maastoissa.

Operaatiosuunnitelma "Tanne Ostin" kehitys kesällä 1944

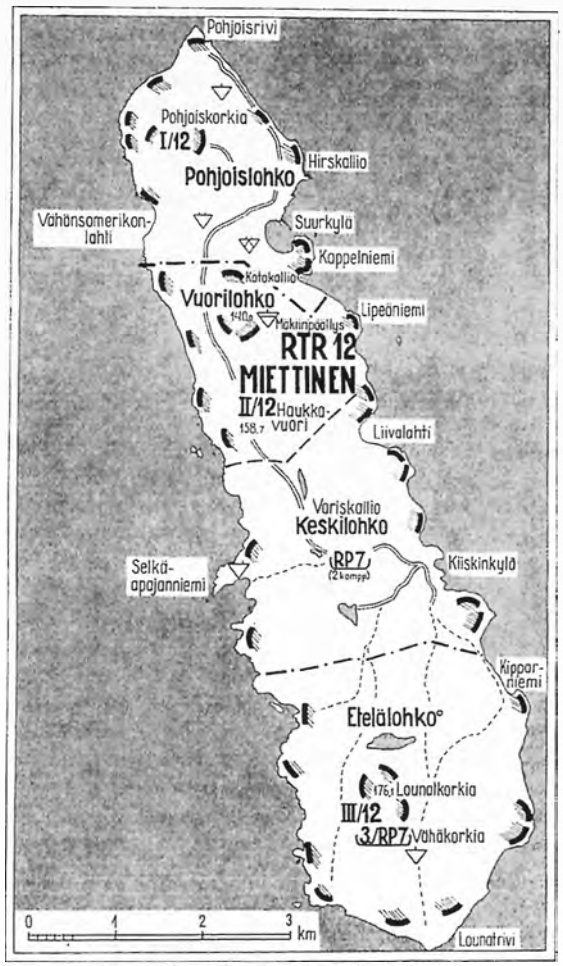
Leningradin Rintaman joukkojen 9. kesäkuuta aloittama suurhyökkäys Karjalan kannaksella aiheutti Suomen ja Saksan suhteissa kriisin, jonka Ribbentrop-sopimus 26. kesäkuuta tilapäisesti laukaisi. Kiristyneen tilanteen vuoksi oli "Tanne"-operaatioiden joukot määrätty 20. kesäkuuta hälytysvalmiuteen I, joka kuitenkin 9. heinäkuuta peruutettiin.

Armeijaryhmä Nord joutui Narvan rintaman jännittyneen tilanteen vuoksi käyttämään "Tanne Ostia" varten varatut joukot Panther-asemassa. "Tanne Ostin" valmistelut, johto ja toteutus siirrettiin 4. heinäkuuta Armeijaryhmä Nordilta "Itäisen Itämeren Merikomentajalle" (Kommandierende Admiral Östliche Ostsee). "Tanne Ostia" varten tuli irrottaa 800 miehen vahvuinen osasto 13. heinäkuuta mennessä Narvan rintamalta. Armeijaryhmä Nord ilmoitti

kuitenkin 2. elokuuta, ettei sillä ollut tähän tarkoitukseen joukkoja.

Kun Suomen hallitus katkaisi 2. syyskuuta 1944 suhteensa Saksaan, kysymys Suursaaren valtauksesta tuli saksalaisille jälleen ajankohtaiseksi. Esikäsky operaation toimeenpanosta annettiin 3. syyskuuta. Voimien puutteen vuoksi koko operaatio päätettiin 9. syyskuuta peruuttaa. Hitler muutti suuramiraali Dönitzin aloitteesta kuitenkin mieltään ja antoi 13. syyskuuta käskyn operaatio "Tanne Ost" toteuttamisesta. Dönitzillä oli kannanotolleen vahva perustelu. Neuvostoliiton merivoimat tulisi pitää millä hinnalla hyvänsä suljettuina itäiselle Suomenlahdelle, jotta sukellusveneiden harjoitusalue eteläisellä Itämerellä pysyisi suojaisena. Uudet sukellusveneet ja niiden oikea-aikainen käyttö Atlantilla muodostivat näet siinä vaiheessa yhden Saksan harvoista reaalisista toiveista vaikuttaa sodan lopputulokseen.

Vaikka suunnitelmaa "Tanne Ost" oli viimeistelty kuukausikaupalla, jouduttiin se toteuttamaan improvisoiden kiireessä kokoonhaalituin joukoin. Maihinnousujoukon vahvuus oli kaikkiaan noin 2 000 miestä. Maihinnousujoukon komentajaksi määrättiin "Merivoimien Ilmatorjunta- ja Rannikkotykistökoulujen johtaja" ("Höhere Kommandeur der Flak- und Küstenartillerischulen der Krigsmarine"), kommodori Karl-Conrad Mecke. Hän ehti perehtyä suunnitelmaan vain kolmen päivän ajan. Ennen tätä tehtävää hän oli kuukausia valmistautunut johtamaan operaatiota "Tanne West".

Suursaaren puolustuksen järjestely 15.9.1944. Lähde: Suomen Sota 1941–1945 9. osa, s. 169.

SUURSAAREN PUOLUSTUKSEN JÄRJESTELY JA TILA

Puolustuksen järjestely

Suursaari sijaitsee keskellä Suomenlahtea. Saaren muoto on pitkulainen. Kokonaispituus on 10,9 km ja leveys vaihtelee 1.5–3 km. Kallioiset rannat, jyrkkärinteiset kalliokukkulat ja etenkin suuret korkeuserot ovat saarelle tunnusomaisia. Poikkeukselliset maasto-olosuhteet oli otettu huomioon puolustuksen rakenteessa. "Puolustuksen rungon muodostivat 110 metriä korkean Pohjoiskorkian, 140–160 metriä korkean Mäkiinpäällyksen–Haukkavuoren ja 176 metriä korkean Lounatkorkian puolustuskeskukset. Niihin oli sijoitettu raskas tykistö, pääosa ilmatorjunta-aseista, komentopaikat ja huoltoelimet. Rantaviivan tukikohtiin ja pesäkkeisiin oli ryhmitetty keveitä pattereita ja torjuntakomppanioita."

Suursaaren puolustamisesta vastasi Itä-Suomenlahden Rannikkoprikaatiin (ISuom. RPr.) kuuluva Rannikkotykistörykmentti 12 (RTR 12), jonka komentajana toimi everstiluutnantti Martti J. Miettinen. Ennen taistelujen alkamista 15.

syyskuuta RTR 12:n ryhmitys oli oheisen kuvan mukainen. Saari oli jaettu neljään lohkoon

- Pohjoislohko, I/RTR 12, komentaja kapt. V. Arponen, vahvuus 18 + 57 + 265
- Vuorilohko, II/RTR 12, komentaja maj. A Sokajärvi, vahvuus 21 + 79 + 375
- Keskilohko, RP 7, komentaja kapt. E. Laaksonen, vahvuus 12 + 55 + 230
- EK/RTR 12, päällikkö ltn. A. Partanen, vahvuus 7 + 45 + 132
- Etelälohko, III/RTR 12, komentaja maj. J. Soini, vahvuus 17 + 80 + 321.

Rannikkopataljoona 7 oli rykmentin reservinä Keskilohkolla. Henkilöstön kokonaisvahvuus oli taistelujen alkaessa 75 upseeria, 314 aliupseeria ja 1 323 miestä.

Puolustusvalmius ja sen kehitys ennen saksalaisten hyökkäystä

Rannikkotykistörykmentti 12 kehitti henkilöstönsä koulutustasoa määrätietoisesti. Suursaaren ja Somerin rantatorjunta-asemissa olevat torjuntakomppaniat vaihdettiin määräajoin ottamalla ne reserviksi. Reserviin kuului lisäksi Koulutuskomppania, johon oli koottu kaikista Suursaaren yksiköistä ja elimistä 10 prosenttia niiden aliupseeri ja miehistövahvuudesta kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan. Rannikkopataljoona 7:n komentoelin (esikunta) johti reservikomppanioille annettavaa iskuosastokoulutusta kahden kuukauden koulutusjaksoina. Koulutusjärjestelyjen ansiosta henkilöstön taistelutaito kehittyi tasaisesti ja rykmentin komentajalla oli käytössään iskukykyinen reservi, jonka vahvuus oli 20 upseeria, 107 aliupseeria ja 450 miestä.

Suursaaren taisteluasemien linnoittamisaste oli nykyisenkin mittapuun mukaan arvosteltuna poikkeuksellisen korkea. Tehokasta kenttä- ja kantalinnoittamista jatkettiin 3. syyskuuta 1944 saakka. Linnoittamisen edistymistä kuvaa syyskuun toisena päivänä annettu tilanneilmoitus edellisen viikon aikana valmistuneista töistä: "Pohjoiskorkialla on betonoitu kolmas kranaatinheitinasema ja kranaatinheittimistön tulenjohtokorsu. Lounatkorkialla on valmistunut Nordenfelt-asema ja Maijan sirpalesuoja [Maija oli saksalaisen ilmavalvontatutkan peitenimi.]. Laivaloven niemessä on louhittu Obuhoff-tykin asema. Ratsuestettä on rakennettu 1 125 metriä."

Elokuun lopulta alkaen siirrettiin Suursaaresta pois merkittävä määrä materiaalia. Itä-Suomenlahden Rannikkoprikaatin komentaja sai 4. syyskuuta aamulla Merivoimien komentajalta käskyn: "Suursaaren raskas kiinteä kalusto heti kuljetusvalmiiksi poissiirtoa varten." Työt pantiin alulle samana päivänä. Kello 21.38 saapui Merivoimien Esikunnasta tarkentava sähke: "ISuom.RPr:n on viipymättä siirrettävä kokonaisina yksikköinä 18. Rask.Ptri Rankkiin ja 20. Rask.Ptri Lehtisiin. 21. Rask.Ptri ja 200. Kev.Ptrin = 102 m/m tykit on saatettava siirtovalmiiksi. Viimeksi mainittujen sijoituspaikka määrätään myöhemmin."

Edellä mainittujen raskaiden pattereiden lisäksi Suursaaresta siirrettiin pois yli puolet jalkaväen raskaista aseista. Tykistön ja kranaatinheittimistön ampumatarvikeporrastus pudotettiin viiteen tuliannokseen ja kivääri-kaliiperisten aseiden kahdeksaan tuliannokseen. Kaikkien valonheittimien evakuointi teki jäljelle jääneen rannikkotykistön tehokkaan tulitoiminnan pimeällä lähes mahdottomaksi.

Rinnan raskaan kaluston evakuoinnin kanssa tapahtui myös saaren puolustusta vahventavia toimenpiteitä. 4. Rask. RIt.Ptri sai 20. elokuuta 2 tykkiä lisää ja patterin nimi muutettiin samalla 34. Kevyeksi patteriksi. Patteri tuli näin ollen kuusitykkiseksi. Se oli tuliasemissa Selkäapajanniemessä. Kalustona oli ranskalainen 75 ItK/97/14 PK (Puteaux). Patterin tulenjohtoon käytettiin ranskalaista Aufiere m/35 -järjestelmää. Sen suuntapylväässä oli erinomainen pimeäoptiikka.

Elokuun 22. päivä saapui saareen 24. Kevyt Patteri ja ajoi väliaikaisesti asemiin Majakallioille, kunnes varsinaiset asemat Pohjoiskorkialla valmistuisivat. Kalustona oli 76 ItK/ 31 ss (sotasaalis). Tämäkin yksikkö oli alkuaan raskas rannikkoilmatorjuntapatteri. Se oli kuusitykkinen ja käytti Aufiere m/35 -tulenjohtojärjestelmää.

Suursaaren osittaisesta evakuoinnista huolimatta pyrittiin taisteluvalmius säilyttämään mahdollisimman korkealla. Puolustajat joutuivat valmistautumaan erilaisten vaihtoehtojen varalle. Rykmentin esikunta antoi mm. 14. syyskuuta klo 12.30 alajohtoportailleen käskyn: "Linnakkeistojen on kiireellisesti tarkistettava , että pattereilla on suoritettu kaikki valmistelut maaliammuntoja varten huomioiden myöskin sulku- ja aluemaalit."

9. Moottoroitu Raskas Patte-

ri, jonka päällikkönä toimi luutnantti Eino Pyysalo, oli 14. syyskuuta aamupäivällä Suurkylässä valmiina kuljetettavaksi mantereelle. Patteri sai muuttuneen tilanteen johdosta käskyn siirtyä entisiin tuliasemiinsa Mäkienpäälle. Siirto alkoi kello 14.00. Patterilla oli kaksi toimintakuntoista tykkiä, sillä sen kolmas tykki oli korjauspajalla. Patterin kalustona oli 122 K/31, jonka kantama oli 20 kilometriä. Tykki painoi 7,1 tonnia ja oli siten raskas vedettävä patterin kevyille Komsomolets-telavetäjille. Siirto ylämäkeen 140 metrin korkeudella oleviin tuliasemiin oli vaikea tehtävä. Jyrkimmissä paikoissa oli tykkejä vedettävä myös miesvoimin köysillä ja vaijereilla. Patteri sai vetoapua 8. Torjuntakomppaniasta. Yksi tykki saatiin kello 17.30 ampumavalmiiksi tuliasemassaan.

Kun Rannikkotykistörykmentti 12:n komentaja sai 14. syyskuuta illalla rannikkoprikaatin esikunnasta tiedon saksalaisten Kotkan edustalla suorittamista miinoituksista, hän määräsi kello 19.05 saarelle taisteluhälytyksen, joka muutettiin kello 20.00 puolivalmiudeksi. Mahdollinen hyökkäys Suursaareen ei tulisi tapahtumaan yllätyksenä.

TAISTELUT SUURSAARESTA 15. SYYSKUUTA 1944

Saksalaisten maihinnousu

Saksalainen raivaaja R 249 ajoi 14 syyskuuta kello 23.40 Suurkylän aallonmurtajalle muka noutamaan pois saaressa vielä olevan saksalaisen radioryhmän ja yhteysupseerin, yliluutnantti Wilhelm Müllerin. Tämän tekosyyn avulla komentajakapteeni Emil Kieffer pääsi neuvottelemaan everstiluutnantti Miettisen kanssa. Kieffer oli saksalaisen "3. Miinanetsintälaivueen" (3. Minensuchflotille) komentaja. Hänet oli valittu neuvottelijaksi, koska hän oli vieraillut keväällä saaressa ja oli siten Miettiselle tuttu. Kieffer yritti saada puolustajan luovuttamaan saaren taisteluitta tai tekemällä vain muodollista vastarintaa. Miettinen torjui esityksen jyrkästi. Kieffer ilmoitti saksalaisten siinä tapauksessa hyökkäävän saarta vastaan niin suurin voimin, ettei puolustajilla olisi vähäisintäkään menestymisen mahdollisuutta. Kieffer pyysi lopuksi lupaa saada viipyä 15 minuuttia Suursaaren satamassa ilmoittaakseen radiolla esimiehelleen Tallinnaan saaren komentajan kielteisen kannan ja pyytääkseen ohjeita. Tähän Miettinen suostui, sillä hän tarvitsi itsekin aikaa siirtymiseen komentopaikkaansa ja ottaakseen yhteyden rannikkoprikaatiin sekä alaisiinsa komentajiin. Kieffer palasi raivaajalle ja kertoi aluksella myöskin olleelle kommodori Meckelle neuvottelun tuloksen. Tämä ei haaskannut aikaa radiosanoman lähettämiseen, vaan käynnisti maihinsyöksyn. Kieffer siirtyi johtoalukselleen M 15:lle johtamaan maihinnousualusten siirtymistä satamaan ja purkamispaikoille sekä laivatykistön tulitukea.

Määräajan kuluttua umpeen Miettinen käski tarkastavan upseerin välityksellä kahta laiturissa ollutta saksalaista R-luokan raivaajaa poistumaan satamasta. Käskyä ei noudatettu, vaan saksalaisia sotilaita alkoi työntyä laivoista maihin aallonmurtajaa pitkin. Rannalla aallonmurtajan molemmin puolin asemissa olleet suomalaiset varmistusryhmät avasivat tulen. Miettinen oli siirrättänyt kaiken varalta erojaistapahtumaa suojaamaan 9. Torjuntakomppanian kuorma-autoilla saaren eteläpäästä Suurkylän reunamille. Komppania saapui perille puolisen tuntia puolenyön jälkeen. Siirtyessään komentopaikalleen Miettinen antoi komppanian päällikölle, luutnantti Uljas Hämäläiselle käskyn muodostaa kylän reunaan puolustusaseman niin, että oikea laita nojaa Kotokalliioon. Päästyään komentopaikalleen Miettinen määräsi taisteluhälytyksen ilmoittaen: "Olemme taistelussa maihinnousua yrittäviä saksalaisia vastaan."

Saksalaisten päämaihinnousukohde oli satama. Maihinnousulautat ajoivat suoraan aallonmurtajan sivuun ja rantahietikolle. Aluksista purkautuvat joukot ryhtyivät hyökkäykseen säteittäin Mäkiinpäällyksen, Majakallion, Pitkäliuvun ja Hirskallion suuntaan. Varmistusryhmät väistyivät tulitaistelua käyden Pitkäliu'un suuntaan. 9. Torjuntakomppania väistyi takanaan olleeseen sulkuasemaan ja torjui maihinnousijan etenemisen Suurkylästä Kiiskinkylään johtavan tien suunnassa.

Puolustajan tykistön ja kranaatinheittimistön tulen käyttö

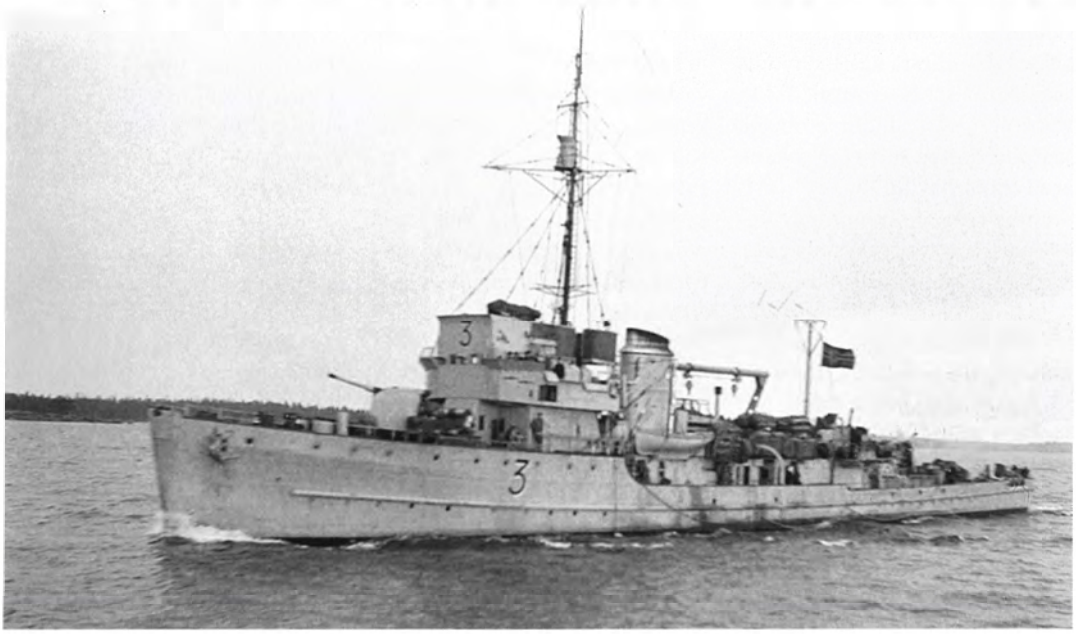
Saksalaisten laivatykistö tuki maihinnousua tehokkaasti keskittäen pimeänä aikana tulensa erityisesti niitä pattereita ja raskaita aseita vastaan, jotka olivat avanneet tulen. Alusyksiköiden ja rannikkopattereiden välille syntyi useita tulitaisteluita.

201. Kevyen Patterin I jaos (2/75/50-M ja ML) avasi tulen klo 01.25 tuliaseman edessä ole-

vaan suureen joukkoon vihollisaluksia, joista osa oli niin lähellä, että ne olivat tykkeihin nähden jo kuolleessa kulmassa. Jaos sai klo 02.40 osuman M-luokan raivaajaan savupiipun ja komentosillan väliin ja toisen osuman keulaan vesirajaan. Laiva syttyi tuleen ja katosi pimeyteen. Myös toisessa aluksessa syttyi tulipalo. Jaos sai yhteensä noin 20 osumaa laivoihin. Saksalaiset suuntasivat jaosta vastaan voimakkaita tulikeskityksiä. Kaikki jaoksen kenttäkaapeliyhteydet katkesivat ja puinen tulenjohtopaikka ammuttiin hajalle. Tulenjohtajana toiminut patterin päällikkö, kapteeni Erkki Vepsäläinen oli sitä ennen ehtinyt siirtää tulenjohtopaikkansa tykkikuoppaan. Jaos jäi pohjoiskärjessä maihinnousseen vihollisen saartamaksi, mutta piti asemansa ja jatkoi tulitoimintaansa sekä merelle että maihin. Patterin tappiot olivat hyvin linnoitettujen tykkiasemien ansiosta vain kaksi haavoittunutta. Seitsemän jaoksen miehistä jäi saksalaisten vangiksi ollessaan noutamassa ammuksia.

Majakallion 24. Kevyt Patteri (6/ 76 ItK/31) ampui klo 1.25 alkaen Suurkylään pyrkiviä maihinnousulauttoja ja niitä tukevia M-luokan raivaajia. Patteri sai kolme osumaa maihinnousulautan peräosaan, minkä seurauksena alus syttyi tuleen ja ajautui Hirskallion rantaan. Toinen maihinnousulautta sai useita osumia, ajautui merelle ja upposi. Patteri vaurioitti lisäksi kahta M-luokan raivaajaa ja useita maihinnousulauttoja. Tulokset olisivat olleet vieläkin paremmat, jos patterilla olisi ollut iskusytyttimiä. Meriammunta aikakranaatein pimeässä ilman valonheitinvalaisua on nimittäin todella vaativa tehtävä. Kello 7.30 alkaen patteri torjui vihollisen jalkaväkeä ja tuki saaren reservien vastahyökkäyksiä. Patterin ammuskulutus oli 215 kranaattia. Vihollisen laivatykistö ja maihinnousujoukon kranaatinheittimet kohdistivat patteriin useita keskityksiä. Patterin tappiot olivat 1 kaatunut ja 1 haavoittunut tykkimies. Lisäksi 1 tykkimies loukkaantui onnettomuudessa.

Kotokallion 5. Kevyen Rannikkoilmatorjuntapatterin tärkein tehtävä oli aallonmurtajan suojaus. Patteri ampui 02–05 satamaan pyrkiviä aluksia ja maihinnousevaa elävää voimaa. Patteri sai paljon osumia vihollisen aluksiin panssari- ja ilmatorjuntakranaateilla. Aallonmurtajalle ampuva patterin toinen jaos joutui niin voimakkaan laivatykistön ja jalkaväen tulen alaiseksi, että patterin päällikön, luutnantti Kaarlo Nummilehdon oli vedettävä miehistö pois tykeiltä ja patteri oli vihollisen hallussa kello 06–10. Kevyen ilmatorjuntatykin tuliaseman antama suoja oli riittämätön meri- ja maamaaliammunnoissa, koska miehistö oli ammuttaessa vihollisen näkyvissä tykkikuopan reunojen ylä-

Saksalainen M-luokan raivaaja. SA-kuva.

puolella. Patterin ampumatarvikekulutus oli 630 ilmatorjuntakranaattia ja 350 panssarikranaattia. Tuliasemissa tuhoutui 700 ilmatorjunta- ja 183 panssarikranaattia. Patterin tappiot olivat 3 kaatunutta ja 2 + 3 haavoittunutta.

9. Moottoroidun Patterin tuliasemaan saatu tykki näki laivamaaleja vasta 4.30 alkaen, avasi tulen ja sai osuman maihinnousulauttaan, joka vaurioitui. Kello 04.36 tykki sai osumia M-luokan raivaajalaivueen johtoaluksen M 15:n vesirajaan ja polttoainesäiliöihin. Alus syttyi tuleen ja poistui palaen ja savuten taistelualueelta. Kaksi M-luokan raivaajaa kohdisti 105 mm:n tykistönsä tuliryöpyn suulieskojen paljastamaa raskasta tykkiä vastaan. Pyysalo komensi tykkimiehistön suoja-asemaan. Tykin ympäristössä syttyi useita kuloja. Kun tykki jatkoi 04.43 tulitoimintaansa, osui tykkipihaan ja sisäänkäyntiin kranaatti, sillä seurauksella, että patteriupseeri, luutnantti Bror Henriksson ja kaksi tykkimiestä kaatui ja kuusi tykkimiestä haavoittui. Tykki vaurioitui niin pahoin, ettei sitä saatu korjattua taistelun aikana enää ampumakuntoon.

Selkäapajanniemen 34. Kevyt patteri havaitsi keskuslaskimensa suuntapylväällä viisi alusta ja niiden takana kolme matalampaa alusta tulevan vinossa jonossa suoraan kohti. Patterin päällikkö, luutnantti Urho Kauppinen ilmoitti maalista linnakkeiston komentajalle, majuri Åke Sokajärvelle, joka käski torjua osaston. Patteri seurasi maalia suuntapylväällä ja etäisyydenmittarilla (3 metrin SOM). Ensimmäinen jaos aloitti klo 01.45 ammunnan 800 metrin etäisyydeltä ja sai maalin sadan metrin haarukkaan. Koko patteri ampui minuutin ajan pikatulta kaikilla putkillaan ja sai tulta vastaansa myös mereltä. Sadan kranaatin ryöppy oli laivoille liikaa, ne sumuttivat ja poistuivat. Patteri ampui perään vielä parikymmentä laukausta. Selkäapajanniemen patteri ampui 01.45–04.52 välisenä aikana neljä meriammuntaa. Kello 03.10–03.18 patteri oli tulitaistelussa noin 4000 metrin etäisyydeltä M-luokan raivaajan kanssa ja sai siihen osuman. Aluksessa syttyi noin 5 minuuttia kestänyt tulipalo ja se irtautui taistelusta. Patterin sijainti Selkäapajanniemessä tuli saksalaisille ilmeisesti yllätyksenä. Patterin ammuntoja maamaaleihin rajoitti suuresti se, että patterilta oli evakuoitu pois puolipanoslaukaukset. Patteri ei voinut siitä syystä ampua saaren yli Suurkylän satamaan tai sen suulle, mutta ampui kylläkin viisi maa-ammuntaa kauemmaksi Hirsikallion suuntaan. Patterin ampumatarvikekulutus oli 311 kranaattia.

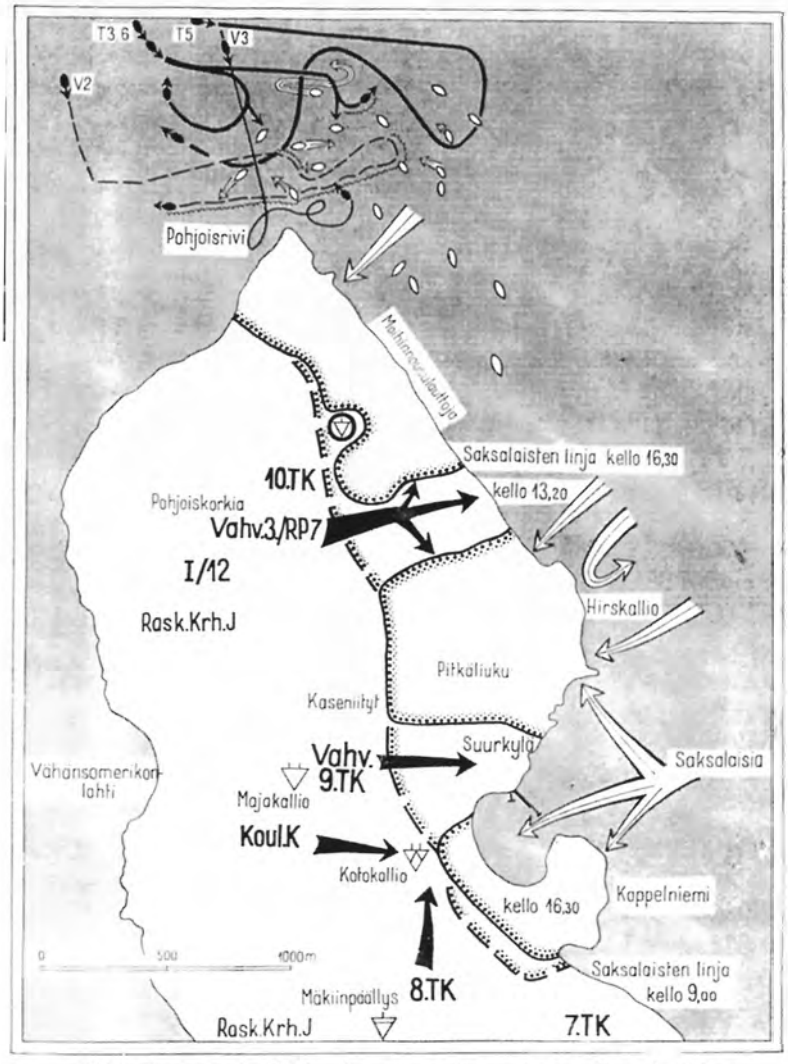

Taistelumaastoa Kotokalliolta nähtynä. SA-kuva.

Raskas Kranaatinheitinkomppania oli puolustajan tehokkain tuliyksikkö. Komppanian kolmiheittimiset joukkueet olivat tuliasemissa Pohjoiskorkialla, Mäkiinpäällyksellä ja Lounatkorkialla. Heittimet oli asennettu hirsisille linnoituslaveteille betonoituihin kuoppa-asemiin. Kääntyvän lavetin ansiosta heitin oli nopea suunnata ja linnoittamisen ansiosta vaikeasti tuhottavissa. Kaksi joukkuetta pystyi ampumaan toiminnan painopisteeseen Suurkylän alueelle. Tais-

telun alkuvaiheessa heittimistö ampui sulkuja mereen sataman edustalle. Aallonmurtajaa ja venelaitureita ei tällöin voitu tulittaa, sillä niissä oli kaksi omaa vartiomoottorivenettä ja kolme hinaajaa, joiden miehistön kohtalosta ei ollut varmuutta. Kun aallonmurtaja osoittautui maihinnousulauttojen päämaihinnousukohteeksi, keskitettiin raskaan kranaatinheittimistön tuli myös aallonmurtajalle.

Kranaatinheittimistön tulella oli ratkaiseva merkitys myös torjuttaessa saksalaisten ainoaksi jäänyttä yritystä hyökätä sataman alueelta tien suunnassa saareen. Kun saksalaiset sattuivat ryhmittymään hyökkäykseen satamaan sijoitetun torjuntamaalin n:o 7 ympäristöön, pyysi 9. Torjuntakomppanian päällikkö, luutnantti Hämäläinen maaliin kranaatinheittimistön tulta. Valmisteltuun maaliin ammuttu keskitys aiheutti saksalaisille suuret tappiot ja lamautti hyökkäyshalut.

RTR 12:n vastahyökkäys ja moottoritorpedoveneiden hyökkäys 15.9.1944. Lähde: Suomen Sota 1941–1945 9. osa, s.179.

Tulen vaikutus oli tuhoisa myös alusmaaleihin. Kolme maihinnousulauttaa upposi lasteineen ja yhdessä tapahtui voimakas räjähdys. Lauttojen mukana meni pohjaan mm. kaksi saksalaista patteria. Myös omat laivat tuhoutuivat lukuunottamatta yhteysalus Porkkalaa, joka irrottautui saksalaisten huomaamatta laiturista ja ajautui kohti satamaaltaan keskustaa, lilli siellä taistelun ajan ja pelastui.

Aamun sarastaessa näkivät puolustajat maalin ja tehostuneen torjuntatulen seurauksena saksalaisten oli pakko luopua toisen portaan maihinkuljetuksesta. Neuvostoilmavoimien aiheuttaman uhkan vuoksi maihinnousua tukeneet alusyksiköt saivat klo 4.50 radioitse käskyn kokoontumisesta saaren pohjoispään edustalle. M-luokan raivaajat lopettivat ammuntansa, suuntasivat pohjoiseen ja poistuivat Suursaaren vesiltä Tallinnan suuntaan. R-luokan raivaajat sekä tykki- ja maihinnousulautat seurasivat perässä, niin että kello 6.17 viimeisetkin liikkumiskykyiset alukset olivat jättäneet Suurkylän sataman.

Laivaston toiminta

Laivaston komentaja määräsi 15.9.1944 kello 00.56 täyden taisteluvalmiuden Kevyelle Laivasto-osastolle, Moottoritorpedoveneosastolle, Raivaajaosastolle ja panssarilaiva Väinämöiselle. Kello 01.10 saivat 2. Moottoritorpedovenelaivue, tykkivene Hämeenmaa, aputykkivene Aunus ja kolme vartiomoottorivenettä käskyn siirtyä valmiuteen Haapasaarille.

1. Moottoritorpedovenelaivue sai kello 01.23 käskyn hyökätä Suursaaren koillispuolella olevia saksalaisia M-luokan raivaajia vastaan, jotka tulittivat Suursaarta. Laivue siirtyi komentajakapteeni Jouko Pirhosen johdolla Kotkasta Ristisaaren kautta alueelle. Torpedohyökkäys saksalaisia aluksia vastaan tehtiin kahdessa portaassa, ensimmäisessä oli kolme Taistoluokan ja toisessa kaksi Viimaluokan moottoritorpedovenettä. Ensimmäinen porras pääsi huomaamatta hyökkäysasemaan. Kukin vene ampui kaksoislaukauksen. Torpedoita osui kolmeen M-luokan raivaajaan, jotka ilmeisesti upposivat tai vaurioituivat. Viima-luokan veneet havaittiin hieman ennen torpedoammuntaa ja niitä tulitettiin vaurioita aiheuttamatta. Kumpikin vene ampui yhden torpedon. Näistä toinen osui yhteen M-luokan raivaajaan, joka upposi nopeasti. Hyökkäyksen tulokset vaikuttavat optimistisilta, sillä torpedoiden räjähdyksiä laivoissa ei saarelta havaittu, vaikka moottoritorpedoveneiden ja saksalaisten laivojen välinen taistelu oli seurattavissa saarelta 03.30–03.45 välisenä aikana. Osa mahdollisesti uponneista laivoista on myös saattanut olla pienempiä aluksia, kuten maihinnousu- tai tykistölauttoja.

Haapasaarilla olleita laivastovoimia ei asetettu yön aikana toimintaan, vaan ne haluttiin pitää reservinä. 2. Moottoritorpedovenelaivue evakuoi 15. syyskuuta puolilta päivin Suursaaresta yli 30 haavoittunutta ja 20 lottaa. Paluumatkalla moottoritorpedoveneet kaappasivat kolme saksalaista syöksyvenettä, joissa oli kahdeksan miestä.

Suomalaisten vastahyökkäys

Yön taistelujen tuloksena maihinnousija oli saavuttanut noin neljän kilometrin levyisen ja suurimmillaan kilometrin syvyisen sillanpään. Kommodori Mecke ja hänen Suursaaressa olevat joukkonsa olivat 15. 9. aamulla vaikeassa tilanteessa. Laivastoyksiköiden poistuttua Suursaaren vesiltä, maihinnousseet joukot eivät saaneet enää tuekseen tykistön tulta. Maihin oli onnistuttu purkamaan vain yksi kevyt kenttätykkijaos ja yksi 88 mm:n ilmatorjuntatykki, sekin ilman ampumatarvikkeita. Pahinta Mecken kannalta oli, että hänen komentoradiollaan ei saatu yhteyttä saaren korkeiden kallioiden yli Tallinnaan. Kiefferin johtamien alusyksiköiden siirryttyä pois saaren itäpuolisilta vesiltä ei Meckellä ollut mahdollisuutta saada viestejään perille Tallinnaan laivojenkaan välittäminä.

Saksalainen tulitukiosasto, joka käsitti kolme hävittäjää (Z 28, Z 25 ja Z 36) sekä kaksi Elbing-luokan torpedovenettä (T 23 ja T 28) liikehti yöllä toiminta-alueellaan noin 8 km Suursaaresta länteen valmiina tukemaan maihinnousua. Z 28 ja Z 25 oli aseistettu neljällä 150 mm:n, Z 36 viidellä 127 mm:n raskaalla kanuunalla ja kummassakin torpedoveneessä oli neljä 105 mm:n yleistykkiä. Porkkalan edustalla odotti lisäksi raskas risteilijä Prinz Eugen ja viisi hävittäjää kutsua tulitukitehtävään. Kun Tallinnassa ei ollut tietoa tilanteesta saaressa ja Mecke ei saanut yhteyksiä, ei kutsuja kummallekaan osastolle kuulunut. Tulitukiosasto poistui aamun valjettua neuvostoilmavoimien aiheuttaman uhkan vuoksi Suursaaren vesiltä Tallinnaan. Prinz Eugen ja hävittäjät puolestaan siirtyivät 15.9. illasta alkaen Porkkalan vesiltä Utön edustalle.

Rannikkotykistörykmentti 12:n komentaja oli jo yöllä keskittänyt reservejä Suurkylän suuntaan vastahyökkäystä silmällä pitäen. Kapteeni Laaksonen sai 03.15 käskyn siirtää Koulutuskomppania 9. Torjuntakomppanian taakse. Laaksoselle alistettiin lisäksi pioneerijoukkue ja esikuntakomppaniasta koottu joukkue. Etelälohkon komentaja, majuri J. Soini sai samalla käskyn siirtää 3./RP 7 ja yksi konekivääriosuus autoilla Variskallion alueelle sekä 201. Kevyen Patterin kenttätykkijaos Mäkienpäälle. 3./RP 7 siirrettiin pian Variskalliolta lähemmäksi Suurkylää. Siirtoihin käytettiin rykmentin autojoukkuetta ja linnoitusosaston autoja. Miettinen alisti kello 4 kaikki Suurkylän alueella taistelevat joukot Laaksoselle. Aamun valjettua oli tilanne kehittynyt otolliseksi puolustajan vastahyökkäykselle.

Everstiluutnantti Miettinen antoi noin kello 06.00 Rannikkopataljoona 7:n komentajalle, kapteeni Laaksoselle käskyn hyökätä osilla voimistaan Suurkylän sataman suuntaan ja osilla tunkeutua Pohjoiskorkian ja Kaseniityn välistä tavoitteena itäranta. Kello 06.50 alkanut hyökkäys saavutti kello 13.20 mennessä saaren itärannan. Saksalaisten sillanpää tuli tällöin jaetuksi kolmeen osaan.

Käsky hyökkäyksen jatkamisesta Pitkäliu'un–Hirskallion alueella olevan vihollisen tuhoamiseksi annettiin kello 14.45. Hyökkäystä ei kuitenkaan tarvinnut suorittaa, sillä aikaisem-

min vangiksi saatu kommodori Mecke ilmoitti kello 17.30 antautuvansa joukkoineen ehdoitta.

Saksalaisten tappiot olivat	
kaatuneita	153
haavoittuneita	175
vankeja	1 056
yhteensä	1 384

Puolustajan tappiot olivat	
kaatuneita	36
haavoittuneita	67
kadonneita	8
yhteensä	111

NEUVOSTOLIITTOLAISTEN ILMAVOIMIEN HYÖKKÄYKSET

Suomalaisten kuuntelutiedustelu selvitti 14. syyskuuta illalla viestin, jonka mukaan neuvostoliittolaisten lentotoiminta tulisi olemaan hyvin vilkasta seuraavana päivänä ja toiminta tapahtuisi suurin voimin. Viesti piti paikkansa, punalentäjät hyökkäsivät 15.9. kello 06.45 ja 07.45 yli kolmenkymmenen koneen voimalla Suursaaresta Tallinnaan matkalla olleita saksalaisia laivastovoimia vastaan ja upottivat ainakin yhden maihinnousulautan. Rannikkopataljoona 7:n osat joutuivat puolestaan keskeyttämään hyökkäyksensä Suurkylän alueella, kun neuvostoilmavoimat hyökkäsivät kello 10.40 ja 13.20 Suurkylään 25–30 koneen voimin.

Suomen ilmavoimat eivät välikohtausten välttämiseksi toimineet 15. syyskuuta Suursaaren alueella, vaikka Etelä- ja Kaakkois-Suomen kentille tukeutuvat hävittäjä- ja pommitusyksiköt olisivat olleet ryhmityksensä puolesta käytettävissä maihinnousun torjuntaan ja saaresta käytävän taistelun tukemiseen.

Neuvostoliittolaiset olivat ilmeisesti kiinnostuneita Suursaaren tilanteesta. Tähän viittaa se, että Lavansaaren komentaja otti 15.9. kello 19.45 alkaen useaan otteeseen yhteyden Kotkan keskusradioasemaan tiedustellen tilannetta saaressa ja mitä avustusta mahdollisesti tarvittaisiin. Sanomat oli osoitettu Suursaaren komentajalle. Merivoimien komentaja vastasi sanomiin käyttäen allekirjoitusta "saaren komentaja". Kotka antoi mm. kello 22.44 Lavansaarelle seuraavan viestin: "Taistelu päättynyt saari meidän. Saaren komentaja." Lavansaaren kello 23.26 lähettämään sanomaan "Pyydän ilmoittakaa mitä avustusta on annettava Suursaarelle...Lavansaaren komentaja." Kotka vastasi 16.9. kello 00.20: "Ei mitään avustusta. Saaren komentaja."

SUURSAAREN TAISTELUN MERKITYKSESTÄ

Suursaaren taistelu käytiin Suomen ja Neuvostoliiton suhteiden kannalta varsin merkittävänä ajankohtana. Suomen valtuuskunta oli matkustanut Moskovaan 6. syyskuuta 1944 neuvottelemaan välirauhasta. Vasta 14. syyskuuta illalla valtuuskunta kutsuttiin ensimmäisen kerran neuvotteluun. Saksalaisten hyökkäys Suursaareen tuli neu-

Näkymä aallonmurtajalle taistelun jälkeen. SA-kuva.

votteluvaltuuskunnalle kuin tilauksena. J.K. Paasikivi kirjoitti 16.9. Helsingissä päiväkirjaansa: "Tämä saksalaisten menettely osoittaa jälleen, miten huonoja poliitikkoja ja psykologeja he ovat. He helpottivat suuresti uutta asennoitumistamme. ... Suursaarella venäläiset lentokoneilla pommittivat saksalaisia joukkoja, jotka olivat päässeet maihin. Siis: me taistelimme yhdessä venäläisten kanssa."

Taistelun vaikutuksesta neuvottelujen lopputulokseen on esitetty erilaisia mielipiteitä. Helge Seppälän mukaan Suursaaren kysymystä tuskin huomattiin, joskin taistelu osoitti suomalaisten pyrkivän täyttämään tunnollisesti aselepoehtojen heille asettamat velvoitteet. Neuvostoliittolaiset ovat toisaalta saattaneet hyvinkin arvostaa tapahtumaa, mutta eivät ole tuoneet tätä julki, koska se olisi parantunut suomalaisten neuvotteluasemia. Välirauhansopimus astui voimaan 19. syyskuuta 1944.

Ylipäällikkö nimitti 2.10.1944 everstiluutnantti Martti Juho Miettisen Vapaudenristin 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi.

Näkymä kasinon rannasta aallonmurtajalle. Keskellä sotasaaliiksi saatu maihinnousulautta. SA-kuva.

INSTA
DefSec

Insta DefSec
Lupa luottaa

Insta DefSec Oy on erikoistunut puolustus- ja turvallisuusteknologian ratkaisujen kehittämiseen ja ylläpitoon. Asiakkaitamme ovat mm. puolustusvoimat, valtionhallinto, kriisinhallintaorganisaatiot, kansainväliset ja turvallisuusorientoituneet yritykset ja organisaatiot.

www.insta.fi

Rannikkotykistövideo

– nyt on oikea aika tilata

Suomenlinnan Rannikkotykistökillan tuottama itsenäisen Suomen rannikkotykistöä esittävä noin 36 minuuttia pitkä video valmistui syksyllä 2003. Vielä on muutamia kappaleita jäljellä.

Video kertoo rannikkotykistöstä vuodesta 1918 alkaen aselajin lakkauttamiseen saakka. Kuvamateriaalina on käytetty muun muassa harvinaisia TK-filmejä, asiantuntijoiden haastatteluja ja jonkin verran varta vasten videota varten kuvattua uutta materiaalia. Videota myydään omakustannushintaan 20 euro + mahdolliset postituskulut.

Videon vastuuhenkilöt ovat olleet:
Ohjaus: Jukka Heinonen
Käsikirjoitus: Jukka Heinonen ja Pekka Silvast
Kuvaus ja editointi: Ilmo Lintonen
Työryhmä: Ove Enqvist, Jukka Heinonen, Pekka Silvast ja Kimmo Ylitalo
Tuotanto: Suomenlinnan Rannikkotykistökillan perinnejaos

Myynnistä vastaa Suomenlinnan Rannikkotykistökillan sihteeri Kristiina Slotte.
Merivirta 16 as 7, 02320 ESPOO
pk (09) 801 1116
gsm 050 525 0022
kristiina_slotte@yahoo.com

Hangossa videota myy
Pekka Silvast,
019 2482659, 041 4921250,
po.silvast@pp.inet.fi

ITSENÄISEN SUOMEN RANNIKKOTYKISTÖ

ITSENÄISEN SUOMEN RANNIKKOTYKISTÖ

Lähtö Limosaaresta. Limosaaren lohkon komentopaikkaan ja viimeiseen sillanpäähän Longan kylään kootut joukot ilmoitetaan lohkon komentajalle ev.luutn. E Airaksiselle 21.6.1944 klo 15.30 (Veteraanikuva).

Äänisen Rannikkoprikaatin raskaat rannikkotykistöpatterit

Äänisniemi ja sen eteläpuolinen saaristo kuuluivat Ään. RPr:n II Lstoon (> RTR 14).

Vuoden 1941 lopussa siirrettiin Uud.RPr:sta Pirttisaaresta 30.Rask.Rt.Ptri (2/152/45 C) Äänisniemen kaakkoisrannalle Reskaan. Täällä yksikön nimenä oli ensin Lke 23 (tykit p= 0523, i= 3415 ja p= 0535, i= 3418, kapt. P Autio). Patteri oli 23.1.1942 ampumavalmiina. Helmikuussa patteriin saapui kolmas tykki myöskin Uud.RPr:sta. Kesäkuusta lähtien Lke 23:n nimenä oli 44.Rask.Rt.Ptri.

Tambitsan kohdalla olevassa Reskassa oli myös lohkon ja II Lsto/RTR 14:n komentoelimet, 5.RPr:sta lähtöisin ollut, Laatokalta siirretty 3/75/50 C- patteri (tj- as. p= 0501, i= 3550> p= 0466, i= 3382), 38.TK ja vuoden 1942 loppuun asti 6. (> 8.) Mt.Rask.Ptri (2/152 H/37, p= 0518 ja i= 3537).

44.Rask.Rt.Ptri siirrettiin elokuussa 1943 Limosaaren etelärannalla olevaan Nuijaniemeen (1.tki p= 6083, i= 1719, 2.tki p= 6037, i= 1774 ja 3.tki p= 6071, i= 1805). Patteri oli 31.8. ampumavalmiina.

Limosaaressa oli lohkon ja I Lsto/RTR 14:n komentopaikat, kaksi 475/50 C -ptria (toinen jaoksittain), 4/75 K/17 -ptri sekä 33.–35.TK:t.

Patterien vaihto

44.Rask.Rt.Ptrin (3+22+70, kapt. P Salakka) kaksi tykkiä purettiin

toukokuun alussa 1944. Tykit kuljetettiin kuukauden lopussa RTR 2:lle ja sijoitettiin 27.Rask. Rt.Priin Tiuriin (4/152/45 C).

Patterin tilalle Limosaaren Nuijaniemeen siirrettiin toukokuun alkupuolella Laatokalta merikanuunapatteri (2/152/35 MK, 3+16+38, luutn. L Huuskonen). Myöskin 44.Rask. Rt.Ptriksi nimetty uusi patteri oli 20.5./23.5. ampumavalmiina (1.tki p= 6037, i= 1774 ja 2.tki p= 6071, i= 1805).

Merikanuunapatterin saavuttua purettiin 21.5. myös vanhan patterin kolmas tykki, kuljetettiin ISuoml.RPr:lle Kotkaan ja kuukauden lopussa Ristisaareen 17.Rask.Rt.Ptriin. Tämä tykki vaihdettiin kesäkuun puolivälissä Rankissa vielä olleen 152/45 C - tykin kanssa. 17.Rask.Rt.Ptrissa Ristisaaressa oli nyt kaksi Soksusta siirrettyä tykkiä, Rankista tuotu tykki sekä vanhan 44.Rask. Rt.Ptrin miehistö.

Viipurinlahden taisteluihin

Kesäkuun puolivälissä lähes puolet 17.Rask.Rt.Ptrin henkilöstöstä siirrettiin Häröön 221. Kev.KPtrin miehistöksi (4/75 K/17, 2+13+42, luutn. J Hannula), ryhmä Kilpisaareen (2 au+8 m.) sekä 25.6. "iskujoukkue" (1+5+28) Kukioon liitettäväksi Os. Salomaahan.

Häröstä yksi tykki miehistöineen (2 au.+6 m.) kuljetettiin 28.6. Teikariin. Myös iskujoukkue oli Os. Salomaan mukana Teikarin taistelussa.

17.Rask.Rt.Ptri sai siirrettyjen tilalle Ristisaareen täydennyshenkilöstöä Vanhankylänmaasta. Patteri (3+9+43, kapt. P Salakka) oli 4.7. ampumavalmiina.

Teikarin taisteluun osallistunut iskujoukkue palasi 13.7. Ristisaareen. Joukkueesta kaatui kaksi, haavoittui 6 ja katosi 6 henkilöä.

Suursaaresta evakuoiduista yksiköistä Ristisaareen syyskuun lopussa saapunut 201.Kev. Ptri liitettiin 17.Rask.Rt.Ptriin. Kotiuttamisen yhteydessä 25.10. kapt Salakka luovutti patterin päällikön tehtävät kapt. V Arposelle.

Uusi patteri evakuoidaan

Uusi 44.Rask.Rt.Ptri Limosaaressa purettiin 20.–21.6., kuljetettiin 21./22.6. Solomannin satamaan ja edelleen autoilla Kontupohjaan.

Patterin henkilöstö liitettiin 23.6. hevosvetoiseen kenttäpatteristoon (uusi III/RTR 4, Psto Rauhaniemi). Tykit kuljetettiin Laat.RPr:lle Laatokan pohjoisosaan 43.Rask.Rt.Ptriksi. Patteri sai miehistönsä talvella 1944 Laatokan itärannikolta Kannakselle siirretyn 3.Mt.Rask.Ptrin henkilöstöstä, joka menetti suurhyökkäyksen alettua tykkinsä, osallistui RTR 2:n taisteluihin Kannaksen eteläarannikolla ja Koiviston saarilla sekä palasi heinäkuun alussa Laat.RPr:iin.

Kun Laat.RPr:n joukot Välirauhan tultua voimaan ryhmitettiin Salpa-asemaan järvialueelle, 43.Rask.Rt.Ptri sijoitettiin II Lsto/RTR 13:n 39.Rask.Rt.Ptrina Höytiäisen rannalle Kuorevaaraan.

Teuvo Rönkkönen

Kirjoitussarja päättyy tähän.

Tambitsan kunnostettu kirkko Reskan kohdalla (TRnen 1996).

JUHA VAUHKONEN ja TOMMY HÖGSTRÖM

RANNIKKOJÄÄKÄRIT OSANA RANNIKKOPUOLUSTUSTA

Komentajakapteeni
Tommy Högström

Komentaja
Juha Vauhkonen

Komentaja Juha Vauhkonen toimii Uudenmaan Prikaatissa Vaasan Rannikkojääkäripataljoonan komentajana, komentajakapteeni Tommy Högström toimii saman joukkoyksikön pataljoonaupseerina.

Rannikkojalkaväkeä, sellaisena kuin olemme sen oppineet tuntemaan, ei ennen talvisotaa puolustusvoimiin kuulunut. Talvisodan aikana alistettiin rannikkolohkojen komentajille kuitenkin maavoimien perustamia erillisiä pataljoonia. Koulutukseltaan ja varustukseltaan nämä pataljoonat eivät kuitenkaan nykyisessä mielessä olleet vielä rannikkojalkaväkeä.

Rannikkojääkäritaistelijapari rantautumisen jälkeen.

Uisko 600 -luokan (Jurmo-luokan) alus.

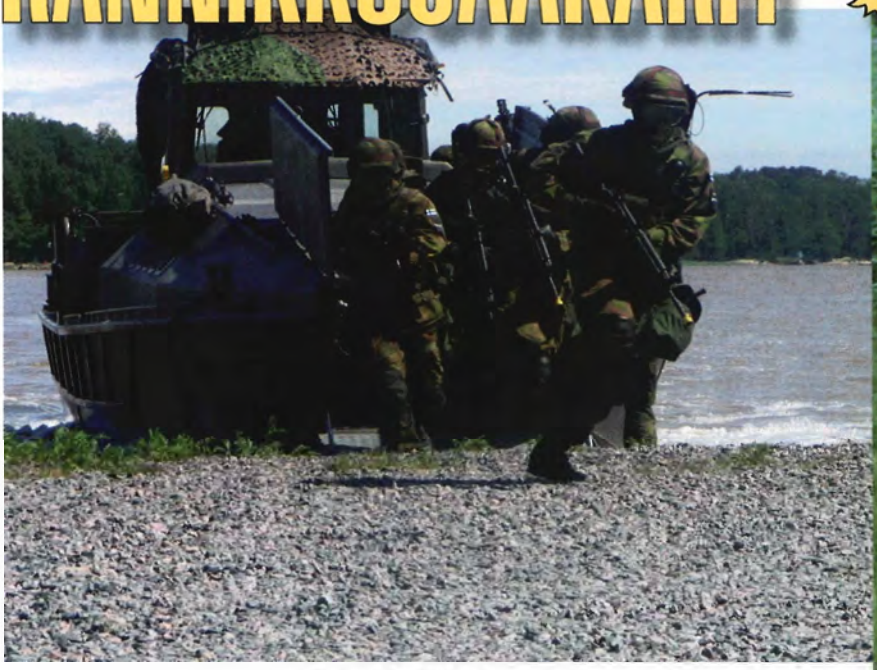
Rannikkojalkaväestä rannikkojääkäreihin

Rannikkotykistön yksi tärkeimmistä talvisodan kokemuksista olikin se, että rannikkolinnakkeiden suojaamiseen ja niiden välimaastossa oleviin tukikohtiin tarvittiin orgaanista, tehtävien edellyttämällä tavalla koulutettua ja varustettua jalkaväkeä. Välirauhan aikana tätä puutetta ryhdyttiin poistamaan perustamalla rannikkotykistörykmenteihin erillisiä torjuntakomppanioita. Torjuntakomppaniat ovat oletettavasti olleet käyttöperiaatteiltaan ja tehtäviltään nykyisiin linnakekomppanioihin verrattavia. Jatkosodan alettua todettiin kuitenkin, että näillä torjuntakomppanioilla on liian vähän todellista iskuvoimaa. Merivoimien Esikunnan kesäkuussa 1941 antamalla käskyllä aloitettiin ns. rannikkoiskukomppanioiden perustaminen. Komppanioita oli tarkoitus käyttää ensimmäisenä portaana linnoitettujen saarten valtaamiseen. Rannikkoiskukomppaniat ovat todennäköisesti olleet innoittajina seuraaville sukupolville rannikkojääkärikomppanioiden kehittämisessä. Samoihin aikoihin, kun rannikkoiskukomppanioita perustettiin, todettiin jo niitä suuremmankin rannikkojalkaväkiyksikön, rannikkopataljoonien kehittämisen tarve. Rannikkojalkaväen merkitys ja tarve tulikin todistettua lukuisissa jatkosodan aikaisissa rannikko- ja saaristotaisteluissa, joista kuuluisimmat käytiin Teikarissa, Bengtskärissä, Somerilla ja Suursaaressa.

Rannikkojalkaväen tarve oli sotakokemusten perusteella ilmeinen. Sodan ajan joukot 1940-luvun lopulla käsittivätkin 12 rannikkopataljoonaa sekä muita rannikkojalkaväkijoukkoja. Rauhan ajan organisaatioon ei kuitenkaan sisällytetty ainoatakaan varsinaisesti rannikkojalkaväkeä kouluttavaa joukko-osastoa. Puolustusvoimain komentaja teki kuitenkin vuonna 1952, Merivoimien Esikunnan esityksestä, päätöksen perustaa silloisen RT 1:n II Patteriston henkilökunnasta rannikkopataljoonan rungon rannikkojalkaväkikoulutuksen käynnistämiseksi. Puolustusvoimien uudelleenjärjestelyt joulukuussa 1952 johtivat rannikkotykistön siirtymiseen merivoimista maavoimiin. Samalla myös rannikkojalkaväen koulutus- ja kehittämisvastuu siirtyi maavoimille. Puolustusvoimain komentaja teki vuonna 1958 periaatepäätöksen, että Rannikkopataljoona muutetaan jalkaväkeen kuuluvaksi itsenäiseksi joukko-osastoksi. Rannikkojalkaväen koulutus ja kehittäminen osana rannikkotykistön toimintaa päättyi vuoden 1960 toukokuun lopussa jatkuen 2.6.1960 itsenäisessä Rannikkojääkäripataljoonassa Upinniemessä.

Rannikkojääkäripataljoonan alkuvuosikymmeninä kiisteltiin yleisesti siitä, oliko se maavoimien joukko-osastona vain yksi itsenäinen maavoimakoulutusta antava jääkäripataljoona, vai oliko sen koulutuksessaan keskityttävä myös rannikko- ja saaristotaistelujen kouluttami-

RANNIKKOJÄÄKÄRIT

Rannikkojääkärit rantautumassa Jurmo-aluksesta.
Ruotsalainen tiedustelupartio tehtävässä Siiri-harjoituksessa.

sen. Esitettiinpä vuonna 1974 jopa koko pataljoonan lakkauttamista. Myöhemmin 1980-luvulla Rannikkojääkäripataljoonalle käsketty merellinen tehtävä kuitenkin selkeytti toimintaympäristöä. Yhteisharjoitukset ja kaikkinainen muu kanssakäyminen rannikkotykistön ja merivoimien kanssa muodostui arkipäivän rutiiniksi.

Rannikkojääkäripataljoonan itsenäinen taival päättyi vuoden 1989 lopussa. Lähes 30 vuoden ajan tehty ansiokas työ rannikkojalkaväen hyväksi loi hyvän pohjan toiminnan jatkamiseksi Uudenmaan Prikaatin Vaasan Rannikkojääkäripataljoonassa vuoden 1990 alusta. Keskeisintä täässä muutoksessa ei ehkä sitenkään ollut se, että koulutuskieli muuttui suomesta ruotsiksi, vaan se, että uusi organisaatio alkoi tuottaa kokonaisia rannikkojääkäriyksiköitä. Rannikkojääkäripataljoona oli 80-luvulta alkaen keskittynyt lähes kokonaan sodan ajan rannikkojääkärijoukkojen johtajien koulutukseen. Vaasan Rannikkojääkäripataljoonassa alettiin sitävastoin tuottaa kokonaisia rannikkojääkäriyksiköitä, miehistö mukaan lukien. Rannikkojääkärien kehittämiselle varsinaisen "piristysruiskeen" antoi kuitenkin vuonna 1998 toteutettu Uudenmaan Prikaatin liittäminen merivoimiin. Yhteenliittämisen myötä alkoi oloissamme varsin merkittävä rannikkojääkärien toiminnan kehittäminen. Merivoimien Esikunnan johdolla toteutettu SA-rannikkojääkäripataljoonan kehittämisprojekti on saattanut rannikkojääkärien orgaanisen venekaluston ja muun sotavarustuksen aivan uudelle tasolle.

Organisaatio ja varusmieskoulutus

Tällä hetkellä kaikki sodan ajan rannikkojääkäriyksiköt koulutetaan Uudenmaan Prikaatissa (UudPr) sekä Kotkan Rannikkoalueella (KotRa). Puolustusvoimien rakennemuutoksen seurauksena KotRa:n rannikkojääkärien tuotantotehtävät siirtyvät vuoden 2007 alusta UudPr:lle.

Uudenmaan Prikaati tuottaa tällä hetkellä merivoimien kaikki

sodan ajan rannikkojääkäripataljoonat, osan erillisistä rannikkojääkärikomppanioista, merivoimien kaikki pioneeri- ja kranaatinheitinyksiköt sekä muita merivoimien jalkaväkiyksiköitä. Pääosa em. yksiköistä tuotetaan Vaasan Rannikkojääkäripataljoonassa (VaaRannJP), jossa ne jakaantuvat kolmen perusyksikön; Rannikkojääkärikomppanian, Pioneerikomppanian ja Kranaatinheitinkomppanian välille. Osa rannikkojääkäriyksiköihin koulutettavista taistelijoista (mm. veneenkuljettajat ja sotilaspoliisit) sekä muiden yksiköiden ajoneuvojen kuljettajat saavat peruskoulutuksensa Tammisaaren Rannikkopataljoonassa (TammRannP).

Rannikkojääkäriyksiköihin koulutettavien varusmieskoulutus noudattaa puolustusvoimissa yleisesti noudatettavaa jakoa peruskoulutus-, erikoiskoulutus- ja joukkokoulutuskausiin. Joukkokoulutuskaudesta noin 50% toteutetaan maasto-olosuhteissa. Ryhmänjohtajakoulutus annetaan Prikaatin omassa aliupseerikoulussa, Amfibiokoulussa. Pääosa rannikkojääkärijoukkoihin sijoitettavista joukkueenjohtajista saavat koulutuksensa RUK:ssa Haminassa

Miehistön 6 kk:n palvelusaika asettaa eräitä rajoituksia koulutuksen sisällölle. Kaikkea ei ole mahdollista kouluttaa, vaan on keskityttävä oleellisiin kokonaisuuksiin ja "säästettävä" tiettyjä erikoistaitoja myöhempiin kertausharjoituksiin. Joukon ensimmäinen suunniteltu kriisin ajan tehtävä antaa kuitenkin selkeät suuntaviivat varusmieskoulutuksen sisällölle.

Rannikkojääkärien selkeästi tärkein koulutusaihe on taistelutekniikka. Varusteiden tarkoituksenmukaisen käytön lisäksi on yksittäisen miehen ja joukon hallittava maaston käyttö sekä kyettävä ylläpitämään taisteluvalmiutta ja –kykyä pitkiäkin aikoja. Rannikkojääkäreiden koulutukseen erityispiirteen luo toiminen saaristossa ja rannikon erikoisolosuhteissa alkaen ulkosaariston puuttomilta luodoilta aina välisaariston metsäisiltä saarilta rantamaan satamiin, len-

tokentille ja pienempiin asutuskeskuksiin asti. Rannikkojääkärien tehtävissä ja taidoissa korostuvat mm. kyky liikkua merellä, toimiminen ja selviytyminen saariston usein vaikeista sää- ja keliolosuhteista, kyky johtaa saaristoon hajaryhmitettyä joukkoa usein ilman suoraa yhteyttä muihin joukon osiin, kosketuksen saaminen ja ylläpito saaristossa hajallaan olevaan vastustajaan sekä yhteistoiminta muiden rannikkojoukkojen - ja laivastoyksiköiden kanssa.

Rannikkojääkärien perusharjoitukset toteutetaan pääosin Tammisaaren saaristossa. Jokainen saapumiserä harjoittelee myös Saaristomerellä tai muualla Suomenlahden alueella joko pataljoonan omissa harjoituksissa, merivoimien yhteisissä meripuolustusharjoituksissa tai puolustusvoimien pääsotaharjoituksissa. Tärkeä ja oleellinen osa rannikkojääkärien harjoitustoimintaa on osallistuminen Läntisen Maanpuolustusalueen jalkaväkileireille, jossa ammutaan komppanian puolustus- ja hyökkäysammunta kranaatinheittimistön ja tykistön tukemana. Jalkaväkileirin yhteydessä mitataan myös rannikkojääkärien suoritustaso. Puolueeton mittausorganisaatio seuraa yksikköä noin vuorokauden ajan ja arvostelee näkemäänsä. Rannikkojääkärit ovat menestyneet näissä suoritustason mittauksissa säännöllisesti erittäin hyvin.

Kuusi kuukautta palveleva rannikkojääkäri viettää palvelusajastaan noin 45 vuorokautta maastossa erilaisissa harjoituksissa. Tähän voidaan lisätä vielä 20–25 sellaista vuorokautta, jolloin taistelija viettää vuorokauden tunneista ainakin 10 maastossa erityyppisissä harjoituksissa.

Rannikkojääkärien käyttö ja toimintaperiaatteet

Erilliset rannikkojääkärikomppaniat ovat perinteisesti muodostaneet rannikkopuolustuksen liikkuvan reservin. Päätehtävänä näillä komppanioilla on ollut vastahyökkäykset linnakkeille. Tämä tehtävä ei ole juurikaan muuttunut merkittävästi tähän päivään asti. Vaikka näiden komppanioiden liikkuvuus onkin moniin muihin rannikkojoukkoihin verrattuna varsin hyvä, on se kuitenkin operatiivisessa mielessä varsin vaatimatonta ja rajoittunut varsin suppealle alueelle. Komppanioiden tulivoima koostuu lähinnä suora-ammunta-aseiden ja kevyen kranaatinheittimistön tulesta. Alueellisena, rajallisella alueella toimivana joukkona erillisten rannikkojääkärikomppanioiden merkitys on edelleen tärkeä. Vastahyökkäystehtävien ohella rannikkojääkärikomppaniat soveltuvat hyvin saaristoetsintään, meriliikenteen suojaamiseen toiminta-alueensa saariston läpi sekä kohteiden suojaamiseen.

”.....vihollinen edessä....ASEMAAN!”

Koulutus, joka näille rannikkojääkärikomppanioille annetaan, on lähestulkoon yhdenmukainen rannikkojääkäripataljoonien rannikkojääkärikomppanioiden kanssa. Suurin ero on sotavarustuksessa ja venekalustossa.

Uusin rannikkojääkäriyksikkö on Rannikkojääkäripataljoona, jonka kehittäminen alkoi vuonna 1998. Projekti saatettiin päätökseen vuoden 2005 loppuun mennessä. Rannikkojääkäripataljoona on merivoimien ns. operatiivisiin joukkoihin kuuluva isku- ja tulivoimainen jalkaväkiyksikkö. Luokituksensa mukaisesti sitä valmistaudutaan käyttämään missä tahansa valtakunnan rannikkoa. Rannikkojääkäripataljoonien toiminnassa korostuu yhteistoiminta merivoimien muiden, niin laivasto- kuin rannikkojoukkojenkin kanssa sekä maavoimien joukkojen kanssa. Rannikkojääkäripataljoonille suunnitelluissa tehtävissä korostuvat joukon monikäyttöisyys ja käyttö kaikissa uhkamalleissa. Pataljoonaa, tai sen osia voidaan käyttää mm. satamien puolustamiseen, tärkeiden kohteiden haltuun ottoon ja pitämiseen, meriliikenteen suojaamiseen ja/tai laivastoyksiköiden tukeutumisen suojaamiseen. Vaikka rannikkojääkäripataljoona soveltuukin käytettäväksi kaikkiin taistelulajeihin, on sen päätehtävä kuitenkin hyökkäys saaristossa ja rannikolla. Varustuksensa ansiosta se soveltuu taisteluun niin valoisalla kuin pimeässäkin. Rannikkojääkäripataljoonaa voidaan käyttää tarvittaessa myös erikoisjoukkojen torjuntaan.

Rannikkojääkäripataljoonaa johtaa komentaja apunaan pieni esikunta. Pataljoonaan kuuluu esikuntakomppania, kolme ran-

Rannikkojääkäriryhmä G-veneessä.

nikkojääkärikomppaniaa, kranaatinheitinkomppania (6 x 120 mm krh) sekä huoltokomppania. Pataljoonan kokonaisvahvuus nousee yli 1000:n mieheen.

Rannikkojääkäripataljoonan varustus

Rannikkojääkäripataljoonan sotavarustus on, kuten aiemmin todettiin varsin korkealla tasolla. Tällä hetkellä voidaan sanoa Rannikkojääkäripataljoonien sotavarustuksen olevan täysin verrattavissa maavoimien valmiusyhtymien jääkäripataljoonien sotavarustukseen. Rannikkojääkäripataljoona-projektin tavoitteena oli kehittää sekä organisaatioltaan että varustukseltaan joukko, jolla on hyvä liikkuvuus, riittävä tulivoima, kyky taistella lähietäisyyksillä, riittävä kuljetuskapasiteetti sekä kyky toimia myös pimeällä. Tähän tavoitteeseen on pääosin päästy.

Pataljoonan liikkuvuus perustuu uuteen venekalustoon. Rannikkojääkäreille kehitetty kotimainen nk. Jurmo-luokka mahdollistaa iskevien osien nopean siirtymisen suojassa sään vaikutuksilta. Veneiden rungossa on ballistinen suoja. Jurmojen lisäksi käytössä on myös pienempiä, nopeita ryhmäveneitä, nk. G-veneitä. Osa huollosta liikkuu vanhemmilla, mutta saman nopeuden omaavilla Rannikkouiskoilla. Kranaatinheitinkomppania liikkuu maastokuorma-autoilla, ja toistaiseksi tulijoukkueiden mahdollinen siirtäminen meritse joudutaan hoitamaan erikoisjärjestelyin muiden yksiköiden veneillä tai ylemmän johtoportaan tukemana. Esikuntakomppania liikkuu pääosin venekalustolla.

Pataljoonan aseistus on nykyaikaista. Henkilökohtaisena aseistuksena on taittoperäinen rynnäkkökivääri (uusin versio) valovahvistimineen, uudet tarkkuuskiväärit, PKM-konekiväärit ja Heckler & Kochin valmistamat konepistoolit. Ryhmä- ja joukkokohtaiseen aseistukseen kuuluu mm. kranaattikonekiväärit ja -pistoolit, 12,7 mm:n ilmatorjuntakonekiväärit sekä kevyet ja raskaat kranaatinheittimet.

Kaikissa ryhmissä on useampi pimeänäkölaite/-tähtäin. Myös veneenkuljettajat sekä osa ajoneuvonkuljettajista kyetään varustamaan pimeätoimintalaitteilla. Tiedustelijoiden ja tulenjohtajien tarpeita varten on hankittu lämpökameroita.

Rannikkojääkäreiden vaativa toimintaympäristö asettaa myös viesti- ja johtamisvälineille erityisvaatimuksia. Viestivälineillä on kyettävä johtamaan partioita, veneitä, erillisiä tulitukiaseita saaristossa ja rakennuksissa, pitkienkin välimatkojen päästä sekä liikkeessä. Puolustusvoimien uuden kenttäviestijärjestelmän hyppivätaajuksiset radiot mahdollistavat tämän. Lähiradiot joita käytetään ryhmätasolla asti helpottavat johtamista hankalissa olosuhteissa.

Taistelijoiden henkilökohtaisen suojan parantamiseksi on rannikkojääkäreille kehitetty kelluttavat sirpaleliivit. Taistelu kivikkoisella ja kallioisella rantamaalla sekä saarilla korostaa sirpalesuojan tarvetta. Myös polvi- ja kyynärsuojat sekä suojalasit parantavat joukon taistelukestävyyttä.

Kansainvälinen yhteistyö

Rannikkojääkäripataljoona-projektin yhtenä tavoitteena oli kehittää pataljoonan taktista käyttöä sekä joukon eri osien taistelutekniikkaa. Tätä varten on pyritty keräämään tietoa ja kokemuksia myös muualta. Koska Ruotsissa on jo 1980-luvulta alkaen koulutettu korkeatasoisia rannikkojääkäriyksiköitä, tuntui luonnolliselta hakea kokemuksia ja ajatuksia myös sieltä. Suomalainen ja ruotsalainen ajattelutapa on hyvin samankaltaista ja rannikkopuolustus on perustunut hyvin pitkälle samantapaisiin ratkaisuihin. Uudenmaan Prikaatin tärkein yhteistyökumppani on ollut Amfibiorykmentti 1 Tukholman lähistöllä.

Hyvin pian heräsi ajatus yhteisestä kriisinhallintajoukosta, jota kyettäisiin käyttämään operaatioissa rannikko- tai jokisuistoalueilla. Yhteinen kriisinhallintajoukko sai myös poliittisen siunauksen ja sen suunnittelu- ja kehittämistyö alkoi 2000-luvun alkupuolella, tavoitteena on noin pataljoonan vahvuinen Amphibious Task Unit (ATU).

Kahden valtion yhteinen joukko edellyttää yhteisen kielen lisäksi mm. yhteisiä toimintatapamalleja, yhteistyöhön tottuneen johtoportaan sekä yhteensopivaa materiaalia. Työ näiden tavoitteiden saavuttamiseksi aloitettiin vuonna 2001 Ruotsissa järjestetyssä harjoituksessa. Harjoitukseen osallistui reserviläisistä koostunut rannikkojääkärijoukkue. Seuraavan vuoden Nordic Peace harjoitukseen, niin ikään Ruotsissa, osallistui kaksi rannikkojääkärijoukkuetta ja esikuntaupseereita kouluttajineen. Vuonna 2003 Uudenmaan Prikaatilla oli johtovastuu harjoituksesta ja harjoitus toteutettiin Hankoniemen alueella. Ruotsista harjoitukseen osallistui kak-

si rannikkojääkärijoukkuetta. Vuoden 2004 Sammarin -harjoitukseen Tukholman saaristossa osallistui suomalainen, vapaaehtoisista reserviläisistä koottu rannikkojääkärikomppania sekä esikuntaupseereita. Yhdessä ruotsalaisten kanssa joukosta muodostettiin n. 350 miehen vahvuinen rannikkojääkäripataljoona. Uudenmaan Prikaati oli järjestelyvastuussa vuoden 2005 FinSwe 05 harjoituksesta ja se toteutettiin osana merivoimien Siiri-harjoitusta Hankoniemi – Helsinki alueella. Yli 700 miehen vahvuisesta pataljoonasta Ruotsin osuus oli n. 250 miestä ja 25 eri kokoluokan alusta. Aluksia pataljoonalla oli käytössään yhteensä noin 60.

Yllä mainittujen harjoitusten lisäksi on Uudenmaan Prikaatin henkilökuntaa osallistunut muutamaan PfP -harjoitukseen ruotsalaisessa rannikkojääkäripataljoonan esikunnassa. Uudenmaan Prikaatin henkilökuntaa on lisäksi koulutettu Ruotsissa amfibiojoukkojen pataljoonan komentajakursseilla. Osoituksena kansainvälisen yhteistyön tärkeydestä, käskettiin vuonna 2005 Uudenmaan Prikaatia aloittamaan kansainvälinen koulutus vapaaehtoisille varusmiehille. Ruotsin kanssa toteutettu yhteistyö ei ole vienyt pelkästään kriisinhallintajoukon koulutusta eteenpäin vaan on antanut myös runsaasti virikkeitä ja ajattelemisen aihetta kansallista rannikonpuolustusta ajatellen.

Tulevaisuuden haasteet

Vaikka nykyinen rannikkojääkäripataljoona onkin hyvin, osillaan jopa erittäin hyvin varustettu, on tulevaisuudelle jätetty vielä kehittämisen tarpeita. Käytännön harjoituksissa saatujen kokemusten ja näkemysten perusteella tulisi jatkossa harkita vakavasti mahdollisuuksia siirtää pataljoonan raskas kranaatinheitinkalusto veneisiin. Siihen, millaiselta mahdollinen uusi kranaatinheitinjärjestelmä näyttäisi, ei tässä oteta kantaa. Sen ratkaisee lopunperin käytössä olevien resurssien ja asiantuntijoiden laatimien teknisten suoritevaatimusten yhdistelmä tai paremminkin kompromissi. Veneisiin sijoitetulla raskaalla heittimistöllä saavutettaisiin kuitenkin nykyisin käytössä olevaan "perinteiseen" järjestelmään verrattuna selkeitä etuja. Kranaatinheitinyksikön henkilöstövahvuutta ja samalla koko pataljoonan henkilöstövahvuutta kyettäisiin keventämään. Ryhmitysmuutokset ja tulenaloittamiskyky nopeutuvat merkittävästi (vrt. maavoimien AMOS-järjestelmä) ja samalla mahdollisuudet tukea iskevää osaa paranevat ratkaisevasti. Kranaattien kantamakaan ei tule ongelmaksi, koska pataljoonan raskas kranaatinheitti-

Ruotsalaiset Stridsbåtit Tammisaaren saaristossa Siiri-harjoituksen aikana.

mistö kykenee liikkumaan ja tukemaan tarvittaessa ja ainakin teoriassa samalta tasalta iskevän portaan ryhmityksen kanssa suora-ammunnalla tai heti sen takaa ja sivulta epäsuoralla tulella. Raskaan epäsuoran tulen ulottuvuus ei muodostu missään tilanteessa ongelmaksi tai rajoittavaksi tekijäksi.

Toinen keskeisesti materiaalihankkeisiin liittyvä haaste on rannikkojääkäripataljoonan huollon kehittäminen niin, että se kokonaisuudessaan olisi vesitse liikkuva. Tämä tarkoittaisi mm. nopeita "ambulanssiuiskoja" haavoittuneiden evakuoimiseksi etulinjasta pataljoonan joukkosidontapaikalle tai mantereelle edelleen sairaaloihin/vast kuljetettavaksi. Pataljoonan joukkosidontapaikan tulisi kyetä toimia myös aluksella ja sen varustuksen ja henkilöstön tulisi kyetä myös vaativampienkin leikkausoperaatioiden suorittamisen. Pataljoonan polttoaine- taisteluväline ja taloushuollonkin tulisi perustua alussijoitteisiin polttoaineenjakopaikkoihin, ampumatarvikkeiden jakopaikkoihin ja korjaamoihin sekä elintarvikkeiden jakopaikkoihin. Keskeinen suoritusvaatimus on, että pataljoonan huolto kykenee kuljettamaan mukanaan 3–4 vuorokauden kulutusta ja tarvetta edellyttävän materiaalin ja kykenee samaan marssinopeuteen muun pataljoonan kanssa.

Taktiikan ja koulutuksen saralla keskeisimmät tulevaisuuden haasteet liittyvät rannikkojääkäritoiminnan ja rannikko-ohjustoiminnan yhteensovittamiseen. Tähän on hyvät mahdollisuudet, koska molempien koulutus ja taktiikan kehittäminen tapahtuu Uudenmaan Prikaatissa. Rannikkojääkäri- ja rannikko-ohjustoiminta tulisikin nähdä selkeästi toisiaan tukevina ja täydentävinä toimintoina.

Lopuksi

Merivoimien, rannikkotykistön ja Uudenmaan Prikaatin yhdistyessä vuonna 1998 moni rengas kiertyi umpeen. Rannikkojalkaväen kehittäminen ja koulutus siirtyi osana tehtyä rakennemuutosta takaisin yhden johdon alaisuuteen. Työn jako on selkeä. Rannikkojääkäreiden kehittämislinjauksista, suoritusvaatimusten määrittelystä, resurssien hankinnasta ja varustamisesta vastaa Merivoimien Esikunta. Uudenmaan Prikaati vastaa siitä, että sen kouluttamat rannikkojääkärit ovat jatkossakin koulutukseltaan ja hengeltään korkealuokkaisia niin kansallisen puolustuksen asettamiin vaatimuksiin kuin mahdollisesti myös kansainvälisten operaatioiden asettamiin toisenlaisiin haasteisiin ja vaatimuksiin.

Lähteet:
- Niilo Lappalainen: Rannikkojääkäripataljoona 1960-1985
- Antti Juutilainen: Rannikkojääkärit-Kustjägarna
- Urho Myllyniemi ja Eino Räihä: Suomenlinnan Rannikkorykmentti 1918-1998
- Rannikon Puolustaja 1/1999

Taistelijapari komppanian puolustusammunnassa pimeällä.

OVE ENQVIST

rt-tykit

43

57 mm:n 48 kaliiperin merikanuuna mallia Nordenfelt (57/48 No)

Nortti

57 mm:n Nordenfelt ja Hotchkiss-tykit otettiin maailmalla käyttöön samoihin aikoihin kuin vastaavat 47 mm:n tykit, ja olivat kokoa lukuun ottamatta hyvin samanlaisia kuin pienemmät versiot. Niiden käyttö oli myös samantapainen, ensin laivatykkinä ja sitten rannikkotykkinä sekä lopuksi harjoituskalustona.

Eri maissa tehdyissä Nordenfelt-tykeissä oli pieniä eroja. Esimerkiksi englantilainen Nordenfeltin putken pituus oli 46.5 kaliiperia, mutta venäläisen vastaavan tykin 47.8 kaliiperia (57/48 Nordenfelt). Venäjällä 57/48 No-tykki otettiin tiettävästi käyttöön vuonna 1892.

57/48 No-tykkiä voidaan Suomessa pitää 57 mm:n tykkien eräänlaisena perusmallina, koska sitä oli jäänyt vuonna 1918 Suomeen eniten eli noin 40 kpl. Kaikkien 57 mm:n tykkien patruunapesät modifioitiin 57/48 No -mallisiksi. Ennen modifiointia mallit olivat käytössä eri rannikon osilla ampumatarvikehuollon takia.

57/48 No-tykin alalavettina oli rannikkokäytössä teräslieriö, jonka päällä pyöri tykkipronssista valettu ylälavettihaarukka. Kaksi keinuvipua oli keskipiteistään laakeroitu haarukkaan. Laukaistaessa putki heilahti taaksepäin ja jännitti palautinjousen. Jousi palautti putken alkuasentoon. Tämän vipulavetin ansiosta palautusliike oli vain noin 100 mm.

Vanhempien 57/48 No-tykkien asettaminen tuliasemaan tapahtui siten, että alalavettina oleva huomattavan korkea teräslieriö kaivettiin maahan yli puolelta korkeudelta. Lieriö tietysti liikahti ammunnassa, mutta tällä seikalla ei katsottu olevan sanottavaa merkitystä. Kun rannikkotykistö sijoitti Nordenfeltit kallioon louhittuihin asemiin, alalavettina toimiva teräslieriö katkaistiin ja sen alareuna varustettiin laipalla johon oli porattu reiät kiinnityspulteille.

57/48 No-tykit osallistuivat talvisotaan ja jatkosotaan etulinjan tykkeinä. Niillä ammuttiin useita tuhansia taistelulaukauksia. Tykki oli kaikissa olosuhteissa toimintavarma ja helppohoitoinen. Sotien jälkeen sitä käytettiin monien vuosien ajan koulutustykkinä. Ampumatarvikkeet, useita kymmeniä tuhansia laukauksia, ammuttiin loppuun ja tykit romutettiin.

Suomessa 57/48 No -tykkejä käytettiin myös linnoitustykistön sulkulinnakkeissa, kunnes niihin saatiin muuta kalustoa. 57 mm:n kaluston loppuun kuluminen 1950-luvulla johti ongelmaan, sillä muuta kalustoa ei juuri ollut. 1960-luvulla jouduttiin ottamaan käyttöön jo poistettuja tykkimalleja kuten 57/55 J-tykit.

Teksti: ANTS VAADRE
Käännös: Ravo Sarmet

MENNEITÄ AIKOJA MUISTELLEN... MÖÖDUNUD AEGU MEENUTADES...

Kansojen historiallisen kehityksen korkein saavutus on valtiollinen itsenäisyys. Hallitsemalla itseään voi kansa luoda parhaiten mahdollisuudet kulttuuri- ja talouselämänsä kehitykselle.

Kirjoittaja on Suomen Merivoimissa Palvelleiden Virolaisten Killan puheenjohtaja

Viron kansan murtumattomasta vapaudenkaipuustaja valmiudesta puolustaa sitä loppuun saakka kertovat parhaiten taistelut itsenäisyyden puolesta jo ikiajoista alkaen. Äärimmäisellä sitkeydelläja uhrimielellä puolustivat esivanhempamme noina aikoina vapauttaan ja maitaan lukuisia saksalaisia, ruotsalaisia, tanskalaisia ja venäläisiä vastaan. Viron kansan taloudellisen ja kulftuurillisen uudestisyntymisen alku oli maan vapautuminen täysorjuudesta 19. vuosisadan ensimmäisellä neljänneksellä.

Sammumattomalla periksi antamattomuudella kehittyi tämä taistelu koko 19. vuosituhannen ja loppui vasta Viron vapaussotaan. 19. vuosituhannen kehityksen tuloksena syntyi entisestä, oikeuksia vailla olevasta talonpoikasluokasta nopeasti taloudellisesti varakas, kulttuurillisesti itsenäinen Viron kansa, käyden läpi sinä aikana kansallisen heräämisen. 20. vuosituhannen alussa auttoi merkittävästi kansainvälisten suhteiden kehittämisessä vuonna 1905 puhjennut Venäjän vallankumous. Ensimmäinen askel kohti Viron valtiollista itsenäisyyttä oli itsehallinnollisen autonomian saavuttaminen vuonna 1917. Venäjän vallankumous synnytti tilanteen, jota Viron poliittiset johtajat käyttivät välittömästi hyväkseen säätämällä ja laillistamalla maan itsehallinnollisen autono-

mian. Silloin vallinneessa sekavassa ja vallankumouksen pyörteiden täyttämässä tilanteessa oli sillä Viron tulevan kohtalon kannalta erittäin merkittävä rooli.

Kuudentena maaliskuuta vuonna 1917 oli Venäjän hallitus pakotettu palauttamaan Suomelle vanhan perustuslain ja 17. maaliskuuta tunnustamaan Puolan itsenäisyyden. Venäjän valtio hajosi, uhaten peittää allensa myös valtakuntaan kuuluvat vähemmistökansallisuudet. Viroa uhkasi sinä aikana vielä yksi vaara. Lokakuussa vuonna 1917 alkoi Saksan armeijan hyökkäys, jonka tarkoituksena oli vallata Baltian maat. Bolsevikkien ja saksalaisten väkivaltaa ja oman käden oikeutta vastaan nousivat päättäväisesti myös Venäjän vähemmistökansallisuudet, kuten suomalaiset, puolalaiset, virolaiset ja monet muut kansallisuudet. Huomatessaan, että Venäjän valtiosta oli hävinnyt täysin laillinen valta ja järjestys, päätti Maaneuvosto 15. marraskuuta vuonna 1917 irrottaa Viron Venäjästä julistaen maan itsenäiseksi 23. helmikuuta vuonna 1918 Pärnussa ja 24. helmikuuta Tallinnassa. Suuri kiitos kuuluu Vapaussotaan apuun kiirehtineille Suomen Pohjanpojille, joita johti majuri Martin Ekström, Tanskan ja Ruotsin vapaaehtoisille, sekä Englannin laivastolle, jota johti amiraali Sinclair. Myös majuri Hans Kalmin suomalaisilla vapaaehtoisilla oli suuri merkitys hyökkäävän vihollisen torjunnassa.

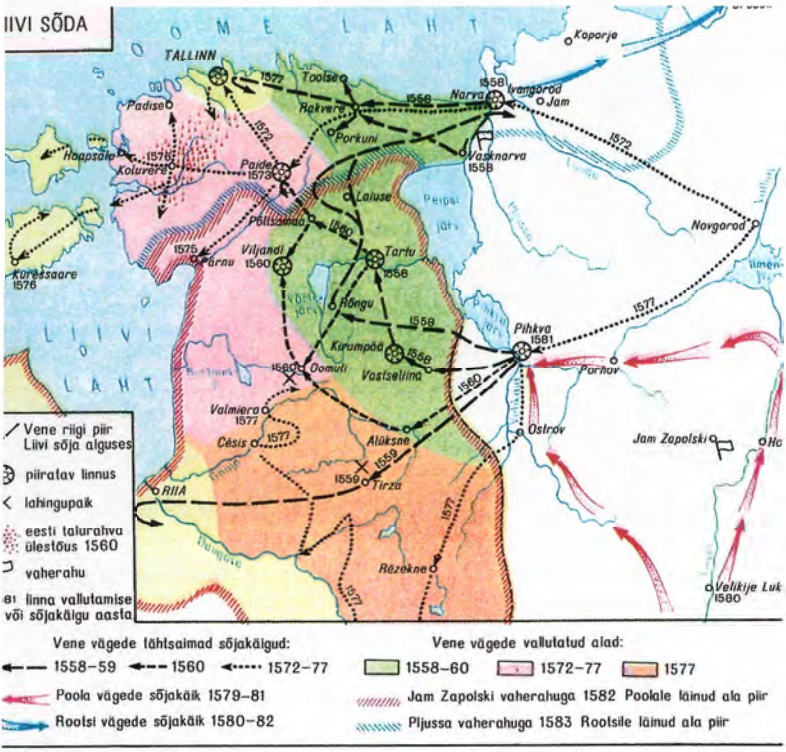

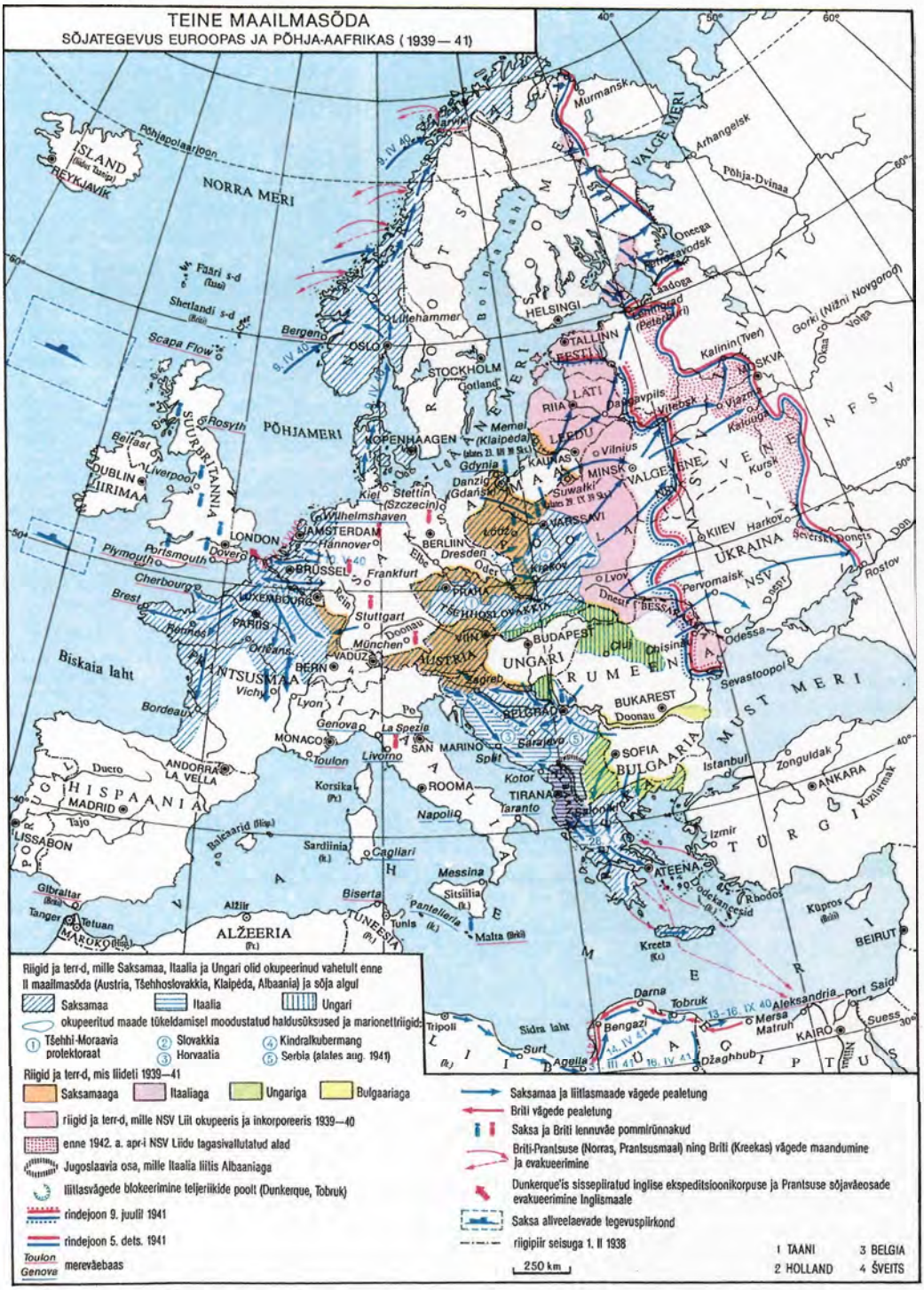
Neuvostoliiton sotilasdelegaatio kenraali K. A. Meretskovin johdolla saapui Tallinnaan 2.10.1939. Kuvassa kenraali Reek (oik.) tervehtii Meretskovia.

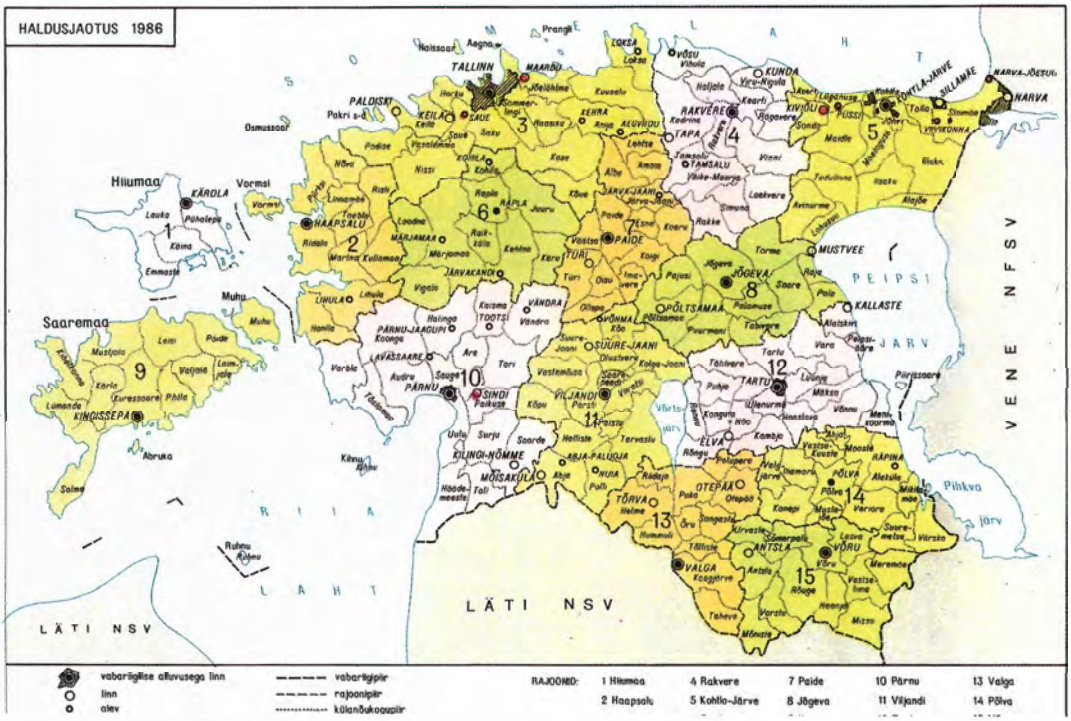
Ensimmäisen maailmansodan jälkeinen rauhan aika jäi lyhyeksi. Versaillesin ja eräillä muillakin rauhansopimuksilla luoduissa poliittisissa järjestelmissä oli siemen uudeksi maailmansodaksi. Aina löytyi paikkoja jossa riehui joko sisällis- tai maitten välinen sota.

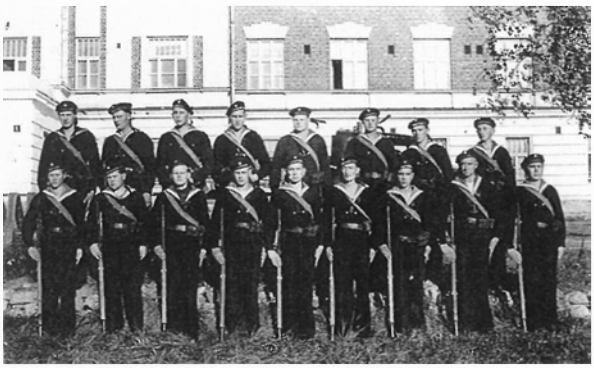
Toinen Maailmansota alkoi 1. syyskuuta vuonna 1939. Saksan ja Neuvostoliiton salaisella asiakirjalla myytiin Baltia Neuvostoliitolle ja sodan aikana vaihtelivat Virossa "pelastajat". Alussa Neuvostoliiton tukikohdat, sitten miehitys, sitten taas uudet "pelastajat" saksalaisten muodossa ja uudestaan Neuvostoliiton miehitys 50 vuodeksi.

Suomen ja Neuvostoliiton välinen ns. talvisota alkoi 30.11. 1939. ja päättyi 105 päivää kestettyään. 25.6.1941 alkoi uusi Neuvostoliiton hyökkäys, ns. jatkosota, joka päättyi 19.9.1944.

TEINE MAAILMASÕDA
SÕJATEGEVUS EUROOPAS JA PÕHJA-AAFRIKAS (1939—41)
NORRA MERI
ISLAND
REYKJAVÍK
Põhjapolaarjoon
Fääri s-d
Shetlandi s-d
Scapa Flow
Bergen
OSLO
Ulvehammer
Rosyth
PÕHJAMERI
SUURBRITANNIA
Belfast
Liverpool
DUBLIN
IIRIMAA
LONDON
Portsmouth
Plymouth
Dover
AMSTERDAM
Hannover
Wilhelmshaven
BRÜSSEL
Cherbourg
Brest
LUXEMBOURG
PARIS
Rouen
Orleans
Biskaia laht
PRANTSUSMAA
Vichy
Bordeaux
Lyon
Genova
MONACO
Toulon
ANDORRA LA VELLA
Ducro
HISPAANIA
MADRID
Tajo
LISSABON
Gibraltar
Tanger
Tetuan
MAROKO
Frankfurt
Stuttgart
München
Donaau
Rein
Elbe
Oder
Kiel
Stettin (Szczecin)
Danzig (Gdańsk)
Lódź
Dresden
BERLIIN
PRAHA
TŠEHHOSLOVAKKIA
AUSTRIA
WIIN
Salzburg
Innsbruck
Zagreb
UNGARI
BUDAPEST
Graz
Klagenfurt
Ljubljana
Trieste
Venezia
Po
La Spezia
Livorno
SAN MARINO
ROOMA
Napoli
Taranto
Sardiinia
Cagliari
Messina
Sitsiilia
Biserta
Tunis
Pantelleria
Malta (Brit)
ALŽEERIA
TUNEESIA
Sarajevo
Split
Kotor
TIRANA
Saloonik
ATEENA
Rhodos
Dodekanesid
Kreeta
Kõpros
BEIRUT
Izmir
Istanbul
Zonguldak
ANKARA
Kõzilirmak
BULGAARIA
SOFIA
BELGRAAD
Doonau
BUKAREST
RUMEENIA
Sevastopol
Odessa
Chisinau
Dnestr
Pervomaisk
Lvov
KIIEV
Harkov
UKRAINA
Kursk
Rostov
Don
Donets
Severski
Kaluga
Vjazma
MOSKVA
Kalinin (Tver)
Gorki (Nižni Novgorod)
Volga
Oka
Tambov
Saratov
Penza
Kuibõšev
Ufa
Orenburg
Tšeljabinsk
Magnitogorsk
Kurgan
Omsk
Tjumen
Irtõš
Barnaul
Novosibirsk
Tomsk
Krasnojarsk
Irkutsk
Jakutsk
Habarovsk
Vladivostok
Sahhalin
Kamtšatka
Beringi meri
Alaska
Kanada
Jaapan
Hiina
Mongoolia
Kasahstan
Usbekistan
Turkmenistan
Iraan
Afganistan
Pakistan
Indoneesia
Filipiinid
Austraalia
Uus-Meremaa
Indoonesia
Põhja-Dvinaa
Arhangelsk
Murmansk
VALGE MERI
Onega
Petroskoi
Laadoga
Leningrad (Peterburi)
HELSINGI
TALLINN
EESTI
LÄTI
RIIA
Daugavpils
Vitebsk
LEEDU
Vilnius
KAUNAS
MINSK
Suwałki
VALGEVENE
VARSSAVI
Memel (Klaipeda)
KOPENHAAGEN
Gotland
STOCKHOLM
Ulvehammer
Bottenlahe
Põhja-Jäämeri
NFSV
Kaspia meri
Must meri
Sevastopol
Kertš
Feodosia
Jalta
Simferopol
Mariupol
Taganrog
Rostov
Stalingrad (Volgograd)
Astrahan
Kaspia meri
Baku
Tbilisi
Batumi
Kutaisi
Sotši
Groosnõi
Maikop
Krasnodar
Armeenia
Gruusia
Aserbaidžaan
Kreeka
Albaania
Makedoonia
Bulgaaria
Rumeenia
Ungari
Austria
Tšehhoslovakkia
Poola
Saksamaa
Taani
Norra
Rootsi
Soome
Leedu
Läti
Eesti
Valgevene
Ukraina
Venemaa
Türgi
Iraak
Süüria
Liibanon
Iisrael
Jordaania
Saudi Araabia
Egiptus
Liibüa
Alžeeria
Tuneesia
Maroko
Prantsusmaa
Hispaania
Portugal
Suurbritannia
Iirimaa
Island
Gröönimaa
Kanada
USA
Mehhiko
Kuuba
Jamaica
Haiti
Dominikaani Vabariik
Puerto Rico
Trinidad ja Tobago
Venezuela
Kolumbia
Ecuador
Peruu
Brasiilia
Boliivia
Tšiili
Argentina
Uruguay
Paraguay
Austraalia
Uus-Meremaa
Indoonesia
Filipiinid

ka yhdessä saksalaisten kanssa emme halunneet taistella. Siihen oli monia syitä, niin poliittisia kun myös taloudellisia. Palveliko talvisodassa eestiläisiä Suomen merivoimissa, siitä minä en tiedä, mutta kuusikymmentä vuotta sitten, vuosina -42–44 palveli kaikilla Suomen sotalaivoilla vähintään yksi virolainen. Kaikille ei ollut osoittaa laivaa ja siksi palveli virolaisia myös rannikkopuolustuksessa, rannikkotykistössä, ilmatorjunnassa, autokomppanioissa sekä myös korjaamoilla ja telakoilla. Siten meitä virolaisia palveli kaikissa aselajeissa antaen joka tilanteessa parhaansa. Olkapäätuntumassa sukulaiskansan joukossa käytiin taistelua niin merellä kuin maalla. Sodan lopputuloksena oli raskas välirauha Suomen kansalle. Luovutettiin Karjalan maat ja järvet, kaupungit sekä kylät. Tulivat maksettavaksi suuret sotakorvaukset. Kaikki nämä vääryydet eivät murtaneet sitkeää Suomen kansaa, koska säilyi tärkein; oma maa ja vapaus. Ennen välirauhan allekirjoittamista saavutettu sopimus Saksan ja Suomen korkeimman sotilasjohdon välillä mahdollisti JR 200 : n miesten paluun puolustamaan kotimaatansa. Tämä sopimus koski myös merivoimissa palvelleita. Kun kuitenkin vielä merellä taisteltiin, muun muassa Suursaaren taistelu suomalaisten ja saksalaisten välillä, niin pääsivät virolaiset merisotilaat lähtemään vasta silloin kuin laiva rantautui.

Laivojen saavuttua satamaan demobilisoitiin virolaiset merisotilaat ja he jotka pääsivät vielä kotimaahan olivat hyvinkin onnekkaita. Tutkimukset ovat osoittaneet, että merisotilaista kotimaahan palasi 138 ja suurin osa heistä lähti suoraan rintamalle puolustamaan kotimaatansa. Koska Neuvostoliiton laivasto sulki laivaväylät, niin myöhemmin satamiin saapuneiden laivojen merisotilaat eivät päässeetkään takaisin kotimaahansa, vaan heidän piti löytää muu reitti Suomesta poistumiseksi, jotta eivät jäisi odottamaan päätös-

tä venäläisille luovuttamisesta. Kiitos silloisen vänrikin Paavo Loosbergin ja kenraalin Väinö Valveen hullun rohkeille järjestelyille, laitettiin miehet, 184 sotilasta, eräänä yönä junaan, vietiin rannikolle ja lähetettiin Ruotsiin. Palanneet uskoivat, että ehkä tulee samankaltainen tilaisuus kuin vuonna 1918, vaikkakin olosuhteet olivat hyvin epäilyttävät. Siitä huolimatta tultiin kotimaahan ja mentiin sinne, jossa isät ja isoisät aikaisemmin, Narvan ja Tarton rintamalle. Mikä ei toistunut, on historiaa. Viro miehitettiin ylivoiman turvin. Saksalaiset jättivät taistelijat ilman taistelumateriaalia, veivät tykit ja panssarivaunut. Eihän panssareita vastaan käsiaseilla tee mitään.

Meidän vapaussodassamme suomalaiset menettivät n. 186 miestä kuolleina. Me virolaiset jatkosodassa n. 184 miestä, niistä 16 merisotilasta. Ero on ainoastaan siinä, että suomalaiset veivät kaatuneensa kotimaahan, mutta meidän miehemme lepäävät Suomen maaperässä. Kuinka paljon kotimaan rintamilla miehiä kaatui, sitä minä en tarkkaan tiedä. En tiedä myöskään niiden miesten lukumäärää, jotka ehtivät paeta rintamien hajoamisen jälkeen Suomeen ja Ruotsiin. Arvellaan, että niitä saattoi olla parikymmentä, enemmistö meni Ruotsiin, koska suomenpuolinen meritie oli tiukan valvonnan alaisena. Vankileirille päätyi 20–30 miestä niin sotavankeina kuin ns. "rikollisina". Rintama -ja sotapakolaisten laivojen mukana lähti Saksaan n. 15–20 miestä. Siellä he joutuivat taas rintamalle. Monta miestä jäi kadonneeksi metsäveljeilyn aikana. lukumäärä lienee siinä kymmenen paikkeilla. Merisotilaita riitti taas kaikkialle. Kukaan ei eräöinyt tai katunut paluuta kotimaahan. Paluu oli täysin vapaaehtoista ja jokaisen miehen omantunnon kysymys.

Kilta syntyy

Jos lasketaan kolmen entisen merisotilaan tapaaminen sattumalta tarttolaisessa kahvilassa myöhään syksyllä tai tammikuussa 1985 killan perustamisajankohdaksi, on kilta jo ohittanut pikkupojan iän ja voisi kantaa kunnialla pitkiä housuja. Kuitenkin se oli silloin vielä maanalaista laitonta toimintaa, kuitenkin tehokasta toimintaa. Laskemme kuitenkin toiminnan aloittamisvuodeksi 1992, jolloin kaikki viralliset asiakirjat olivat kunnossa. Leimat papereissa sekä allekirjoitukset olemassa, kuten kunnialliseen asioitten hoitamiseen kuluu. Myös Tallinnan kaupungin hallitus myönsi virallisen todistuksen, jolla meidän syntymäpäiväksemme tuli 23. helmikuuta 1992. Killan toiminnan käynnistäminen oli aluksi hyvin raskasta ja monimutkaista, koska demokratia oli vielä kaukana, 50 vuotta olivat tehneet tehtävänsä. Hyvin paljon oli epäröijäja pinnoihin kapulan heittäjiä, mutta periksi antamattomuusja luja tahto vei perille. Oli tullut meidän aika näyttäytyä ja toimia. Koska aloitimme täysin nollasta,

syntyi paljon kysymyksiä: Kuinka paljon meitä palveli merivoimissa? Kuinka paljon miehiä palasi kotimaahan? Kuinka monta jäi Suomeen ja mitkä olivat heidän kohtalonsa? Kuinka monta on kotimaassa vielä hengissä ja missä he asuvat? jne. jne. Oli tarve koota kaikki merisotilaat yhteisen lipun alle.

Parin vuoden kuluttua oli tiedossa, että meitä palveli Suomen merivoimissa yli 400 miestä. Myös kotimaassa asuvat miehet alkoivat kokoontua. Ensimmäisenä vuonna täydensimme olemassa olevaa nimilistaa. Koska aika ja ikä painoivat päälle, pidimme kiirettä, jotta voisimme hankkia mahdollisimman paljon tietoa. Kotimaassa saimme kerättyä luetteloon 52:n elossa olevan miehen nimet, mutta neljän miehen kohtalot ovat tuntemattomia, koska heidät oli pidätetty ja lähetetty vankileirille. Myös muutaman jo kuolleen miehen tiedot löysimme. Jotta emme enää joutuisi aikapulaan ja jotta emme enää myöhästyisi, olimmehanjo muutenkin 50 vuotta myöhässä, toimintaamme leimasi ripeys ja päättäväisyys. Kilta sai ensimmäisenä toimintavuotenaan kulkuelipun, pöytälipun, jäsenmerkin sekä muun tarpeellisen materiaalin.

Aina ja uudestaan on meidän tärkein tehtävämme löytää jokaisen Suomen merivoimissa palvelleen henkilön tiedot. Heitä löytyy vieläkin ja meidän tehtävämme on heidän elämänkertansa kirjoittaminen. Tämä työ on laaja sekä paljon aikaa vaativa. Työ on vaikeaa, koska arkistoissa tutkimusten suorittaminen vaatii aikaa ja rahaa, joita meillä ei ole. Jokainen päivä, viikko, kuukausi ja vuosi on paljastanut meille uutta olosuhteistamme ja kohtalostamme.Pidämme velvollisuutenamme kertoa meidän merivoimissa palvelustamme ja siihen liittyvästä historiasta kansalle sekä haluamme ikuistaa sen kirjana tuleville sukupolville. Olemme vuosia olleet yhteistyössä nykyisen Viron tasavallan merivoimien kanssa ja ottaneet killan jäseniksi ne nykyiset merisotilaat, jotka ovat käyneet Suomessa merisotakoulun sekä myös muita yksityishenkilöitä, jotka haluavat tehdä yhteistyötä kansamme ja rakastavat vapaana lainehtivaa merta. Emme myöskään ole unohtaneet aseveljiämme lahden toisella puolella, jo alkuvuosista lähtien olemme olleet tiiviissä yhteydessä sikäläisten kiltojen ja muiden tahojen kanssa, jotka tunnustavat kiltamme laillisena yhteisönä. Meri on yhdistänyt meitä aikojen kuluessa ja tulee yhdistämään meitä myös tulevaisuudessa. Jatkossa olkoon katseemme suunnattuna tulevaisuuteen, etsien sieltä uusia haasteita. Menneisyyttä muistelemme siksi, että emme unohtaisi taistelukavereita, menneisyyttä ja esivanhempiamme.

TAMMISAAREN KAUPUNKI

EKENÄS STAD
puh./tel. 020 775 2200
www.ekenas.fi
www.tammisaari.fi

Western Shipyard Oy LTD

Telakkatie 67
25570 TEIJO
puh. 02 736 6050
fax 02 736 6077

■ ■ ■ **P. M. Melnikov**
"Imperatritsa Marija" –tyyppiset linjalaivat
Gangut-kustantamo, Pietari
2003, A4, 48 sivua

Rannikon Puolustajassa 2/2005 oli artikkeli niin sanotuista Bizertan tykeistä, eli niistä 12 tuuman tykeistä jotka saatiin Suomeen välirauhan aikana vuonna 1940. Koska niistä vielä jokunen on tallella Kuivasaaressa ja Örössä, ja tykkien tarina edelleen kiinnostaa ainakin rannikkotykkimiehiä, kannattaa lisätietoja haluavien hankkia itselleen esimerkiksi otsikossa mainitun teoksen, vaikka se on jo pari vuotta vanha. Teos kertoo kaikista "Imperatritsa Marija" -tyyppisistä linjalaivoista, myös Imperator Aleksandr III:sta (myös nimellä General Alekseejev ja Volja), jonka tykit saatiin Suomeen pois lukien niitä neljää, jotka saksalaiset kaappasivat ja pystyttivät Atlantinvallin Mirus-patteriin.

Teos on painettu hyvälle kiiltävälle paperille, ja sisältää pal-

jon valokuvia ja piirustuksia kyseisen luokan aluksista. Vaikka kieli on venäjä, kuvat on varustettu myös englanninkielisillä teksteillä. Lisäksi taulukot on helppo ymmärtää kielestä huolimatta.

Kirjaa myydään melkein kaikissa Pietarin kirjakaupoissa (tilanne joulukuussa 2005), joilla on militaria-osasto. Kirjan hinta oli joulukuussa 2005 noin 200 ruplaa eli hieman alle 6 euroa.

Ove Enqvist

■ ■ ■ **Altti Holmroos**
Saarilla sattuneita
Ulkosaariyhdistys ry 2005, 189 sivua

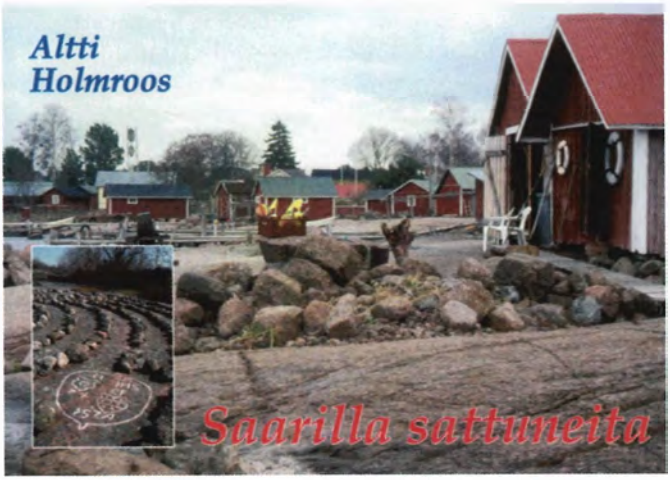
Altti Holmroosilta on jälleen ilmestynyt kirja tutussa Ulkosaariyhdistyksen sarjassa. Kirja on jo neljäs tässä sarjassa. Kirja "Saarilla sattuneita" pyrkii tekstin lisäksi myös kuvin esittelemään mielenkiintoisia saaristonähtävyyksiämme. Formaatti on tuttu A5 poikittain, joka kieltämättä on näppärä koko veneilijälle, mutta kirjahyllyssä hieman hankala.

Esitellyt kohteet on jaettu sijaintinsa mukaan Suomenlahteen, Saaristomereen, Ahvenanmereen ja Pohjanlahteen. Tarkemmin Holmroos ei suostu paikkoja määrittelemään lukijoiden pyynnöistä huolimatta, koska eräät kohteet voivat olla sellaisia ettei niitä kirjoittajan mukaan voi suositella käyntikohteiksi. Jokainen kohde on esitelty yhdellä aukeamalla. Kaiken kaikkiaan kirjassa esitellään runsaat 80 kohdetta.

Tämä kirja, niin kuin Ulkosaari ry:n muut tuotteet, on saatavissa suurimmista kirjakaupoista, sekä tilattavissa suoraan yhdistykseltä, altti.holmroos@luukku.com, sakari.lindstrom@alfaristeilyt.fi, 0400-824437 sekä 0400-826522.

Ove Enqvist

■ ■ ■ **Ove Enqvist**
Kuivasaari
Suomenlinnan Rannikkotykistökilta 2006, 64 sivua.

Vuonna 1990 alkanut Kuivasaaren 12" tykkitornin kunnostus museotarkoituksiin sekä siihen liittyvät linnakkeen esittelyt ja muut tapahtumat herättivät ihmisten kiinnostuksen Kuivasaareen. Huimalla vauhdilla edennyt työ olisi vaatinut myös kunnon tiedottamista eri tilanteissa. Aluksi elettiin kuitenkin osittain kädestä suuhun -menetelmällä, kunnes Sotamuseo vuonna 1995 julkaisi Ove Enqvistin kirjoittaman Kuivasaari -kirjasen. Suuresta kiinnostuksesta johtuen kirjanen oli myynnissä noin kymmenen vuotta, vaikka sen tiedot osittain ehtivät vanheta.

Kun Suomenlinnan Rannikkotykistökilta päätti uusia Kuivasaaren historiikin, voidaan sanoa, että Kuivasaaren eräs vaihe oli tullut päätökseen. Tykkinäyttely oli saatu melkein valmiiksi ja linnakkeen esittely sujui jo rutiininomaisesti. Toisaalta tiedossa olleet muutokset merivoimien toiminnassa sekä Kuivasaaren ylläpitovaikeudet antoivat viitteitä siitä, että linnakkeen käytössä ja museotoiminnassa tulevaisuudessa tulisi tapahtumaan muutoksia. Päivitetty historiikki nähtiin tarpeelliseksi.

Nyt päivitetty historiikki sisältää pääosin saman tekstin kuin aikaisempi kirjanen. Muutamat virheet on korjattu, ja tiedot on päivitetty vastaamaan tilannetta vuonna 2005. Vanha luku tykkikalustosta on poistettu ja vuosia 1995-2005 kuvaava luku on lisätty. Kirjasta myydään ainakin Suomenlinnan Rannikkotykistökillan tilaisuuksissa Kuivasaaressa ja muualla, sekä suoraan postitse, Kristiina Slotte kristiina_slotte@yahoo.com, Merivirta 16 as.7, 02320 ESPOO, puh 09-801 1116, gsm 050 525 0022.

Ove Enqvist

■ ■ ■ **Thure Malmberg (toim.)**
Borgånejden i krig och kris,
Borgånejdens krigsveteraner, 242 sivua, Porvoo 2005

Erilaisten yhdistysten julkaisemat historiikit ja vastaavat teokset ovat hyvin eri tasoisia, joten odotin mielenkiinnolla Borgånejdens krigsveteraner – yhdistyksen julkaisemaa kirjaa Porvoon seudun miesten, naisten ja lasten vaiheista talvi- ja jatkosodassa, varsinkin kun kannessa on kuva Söderskärin majakkasaaren rannalla seisovasta rannikkotaistelijasta. Lisäksi Porvoon alueen joukoista ja tapahtumista on julkaistu vähän kirjallisuutta verrattuna niihin alueisiin, joissa oli enemmän "toimintaa" sotien aikana.

Kirja yllätti lähinnä positiivisesti. Teos kertoo itse asiassa ennen kaikkea pääosin ihan muusta kuin Porvoon seudusta. Yhteinen tekijä on lähinnä se, että kirjan kirjoittamiseen osallistuneet sotaveteraanit joko asuvat alueella tai muuten ovat jotenkin kytköksissä Porvoon seutuun. Kirja kostuu noin 45 tarinasta, ja sen on toimittanut kokenut toimittaja Thure Malmberg. Ammattitoimittajan työjälki näkyy. Kovakantinen kirja on poikkeuksellisen hyvin toimitettu ja taitettu, mikä tekee sen lukemisen helpoksi. Teos on kuvitettu musta-valkoisilla ja värivalokuvilla sekä erilaisilla muilla kuvilla. Teoksen lopussa on suhteellisen hyvä lähdeluettelo sekä henkilöstö- ja paikkahakemisto.

Kirjan kirjoitukset on valittu monelta eri alalta ja alueelta. Tarinoita on Porvoon-Loviisan alueelta, Pirttisaaresta, Helsingistä, Suursaaresta ja Hangon rintamalta, vain muutamia mainitakseni. Erityisesti korostuvat Karjala ja Syväri-Äännien –alue, jossa moni Porvoon seudun veteraani taisteli. Myös tarinoiden aiheet vaihtelevat kovasti. Kirjan ainoa huono puoli, jos sitä siksi voi sanoa, onkin se, ettei Porvoon seutua kovin paljon käsitellä kirja nimestä huolimatta, mikä voi johtaa joitakin ostajia harhaan.

Kirja on myynnissä ainakin Akateemisessa kirjakaupassa Helsingissä, Söderströmin kirjakaupassa ja Suomalaisessa kirjakaupassa Porvoossa sekä muissa Helsingin, Sipoon, Loviisan, Karjaan, Tammisaaren, Paraisten, Hangon ja Maarianhaminan kirjakaupoissa. Lisäksi noin 30 euron kirjaa voi tiedustella suoraan Kaj Petrelliltä, 019-575 3560.

Ove Enqvist

RESERVILÄISTEN ASUT JA MERKIT

Rannikon Puolustajan numerossa 4/2005 oli Suomenlinna Rannikkotykistökillan tekstiin tullut maininta, jonka mukaan kiltamerkkiä ja -barettia käytetään ohjesäännön mukaan maastopuvun m/91 kanssa. Selvyyden vuoksi, ja jottei tekstistä syntyisi väärinkäsityksiä, on asiaa täydennettävä sotilaallisten harjoitusten osalta.

Puolustusvoimien vapaaehtoisissa ja kertausharjoituksissa joukko varustetaan puolustusvoimien materiaalilla. Tällöin käytetään sotilas- ja virkapukuohjesäännön mukaisia asukokonaisuuksia arvomerkein. Asusteisiin eivät kuulu muut kuin vahvistetut koulutus- ja arvomerkit. Päähineinä käytetään asukokonaisuuksiin kuuluvia päähineitä. Jaettavat asustekokoonpanot käskee harjoituksesta vastaava joukko-osasto.

Kiltapäähineet ja -merkit on tarkoitettu järjestötoiminnassa käytettäviksi. Niitä voidaan käyttää itse ostettujen maastopukujen ja muiden asusteiden kanssa yhdistyksen määrittämällä tavalla. Arvomerkkejä ei näissä tilaisuuksissa silloin käytetä.

Merivoimien joukkojen järjestämissä paraatitilaisuuksissa maanpuolustusjärjestöt esiintyvät yhtenäisessä varustuksessa. Varustus käsketään joukko-osaston paraatikäskyssä ja sovitaan etukäteen järjestöjen kanssa.

Komentaja Pentti Villanen
Merivoimien Esikunta,
henkilöstöosasto,
apulaisosastopäällikkö

Sami Sorri toistamiseen vuoden sotilasurheilijaksi

Luutnantti **Sami Sorri** on vuoden 2005 sotilasurheilija. Suomenlahden Meripuolustusalueella liikuntakasvatusupseerina palveleva Sorri palkittiin jo toistamiseen, edellisen kerran vuonna 1999.

Sami Sorri voitti viime vuonna neljännen kerran meri-5-ottelun maailmanmestaruuden sekä viidennen peräkkäisen pohjoismaiden mestaruuden.

Vuoden varusmiesurheilijaksi valittiin alikersantti (reservissä) **Toni Närvänen**. Hän oli vuoden 2005 Rovaniemellä pidettyjen hiihdon nuorten MM-kilpailujen ainoa suomalaismitalisti. Lisäksi hän voitti arvostetun rynnäkkökivääriampumahiihdon mestaruuden sotilas-SM-kilpailuissa. Hän oli kansallisesti ikäsarjassaan ylivoimainen vuonna 2005.

Vuoden sotilasvalmentajaksi valittiin yliluutnantti **Jarmo Hokkanen**, jonka valmentamat pistooliampujat saavuttivat 15 henkilökohtaista mitalia sekä neljä joukkuevoittoa sotilas-PM-kilpailuissa vuosina 2001–2004. Vuonna 2005 hänen valmennettavansa saavuttivat sotilas-MM-kilpailussa 4. sijan joukkuekilpailussa sekä EM-kilpailuissa joukkuepronssia.

Jyväskylän yliopiston liikuntabiologian laitos palkittiin vuoden liikuntavaikuttajana ansioinaan esimerkillinen toiminta vuoden 2005 kansainvälisen Sotilaan fyysisen suorituskyvyn -kongressin järjestäjänä sekä pitkäaikainen ja ammattitaitoinen yhteistoiminta puolustusvoimien kanssa tutkimus- sekä koulutustoiminnassa.

Tilaisuudessa jaettiin ensi kertaa "Puolustustusvoimien liikunnan ja sotilasurheilun kilpi". Sen saivat kenraaliluutnantti **Esa Tarvainen**, voimistelunopettaja **Kauko Palvalin** (puolulustusvoimien edellinen liikuntapäällikkö) sekä ampumahiihtäjä **Heikki Ikola**, reservin luutnantti, joka sai vuoden sotilasurheiljan palkinnon vuosina 1975, 1977 ja 1981.

Tilaisuudessa vietettiin samalla Pääesikunnan liikuntakasvatustoimiston 40-vuotisjuhlaa sekä sotilasurheilijoiden valintatilaisuuden 30-vuotisjuhlaa.

(Puolustusvoimien tiedote)

Harri Kainulainen Maanpuolustuskoulutus ry:n puheenjohtajaksi

Lähivakuutuksen toimitusjohtaja, vakuutusneuvos **Harri Kainulainen** (58) on valittu Maanpuolustuskoulutus ry:n (MPK) puheenjohtajaksi 1.1.2006 lukien. Vakuutusalaan liittyvien lukuisten luottamustehtävien lisäksi Kainulainen on toiminut mm. useissa maanpuolustusjärjestöjen, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) ja Suomen Punaisen Ristin luottamustehtävissä.

Yhdistyksen puheenjohtajana vuodesta 2002 toiminut vuorineuvos Esko Muhonen luopuu tehtävästä nelivuotiskautensa päättyessä.

Lisätietoja antavat:

Puheenjohtaja Harri Kainulainen puh. 050 62 411, harri.kainulainen@lahivakuutus.fi

Toiminnanjohtaja Pekka Majuri puh. 040 755 8554, pekka.majuri@mpkry.fi

Vuonna 1993 perustettu Maanpuolustuskoulutus ry (MPK) on valtakunnallinen koulutusorganisaatio, joka kouluttaa kansalaisia selviytymään paremmin arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa.

MPK tukee koulutuksellaan puolustusvoimien ja muiden viranomaisten valmiutta normaali- ja poikkeusoloissa. Viranomaisten lisäksi MPK tekee yhteistyötä maanpuolustusjärjestöjen sekä muiden turvallisuuskasvatusta, -valistusta ja -koulutusta harjoittavien vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Vuosittain MPK:n noin 1300 kurssille osallistuu noin 35 000 henkilöä.

Kontra-amiraali Jorma Eliel Haapkylä
(1920–2005)

In memoriam

Kontra-amiraali Jorma Eliel Haapkylä kuoli 20. marraskuuta 2005 Helsingissä 85-vuotiaana. Hän oli syntynyt 21. tammikuuta 1920 Hyerés'ssä Etelä-Ranskassa.

Jo nuorena Haapkylä päätti, että hänestä tulee meriupseeri. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Helsingin Norssista 1938. Varusmiespalvelun jälkeen hän aloitti 19-vuotiaana 14. Merikadettikurssin lokakuussa 1939, mutta jo parin viikon päästä kurssi keskeytyi ja kadetit komennettiin joukko-osastoihin.

Talvisodan Haapkylä palveli rannikkotykkipatterissa Laatokalla, josta myös elämänkumppani, Aili-lotta löytyi. Välirauhan aikana kadettikurssi jatkui, mutta jatkosota vei kurssilaiset jälleen tositoimiin rintamalle. Jatkosodan pääosan Haapkylä toimi moottoritorpedoveneiden päällikkönä ja ryhmäpäällikkönä itäisellä Suomenlahdella, jossa TK-piirtäjä Kari Suomalainen ikuisti serkkunsa moottoritorpedoveneen komentosillalla.

Sotien jälkeen Haapkylä palveli muun muassa merivoimien esikunnassa ja laivastoyksiköissä ja suoritti yleisesikuntaupseerin tutkinnon Sotakorkeakoulussa 1951. Sodan ajan kokemustaan hän pääsi hyödyntämään 1957, kun hänet määrättiin Iso-Britanniasta ostettujen Vasama-luokan moottoritykkiveneiden viirikön päälliköksi. Veneiden päällikköinä oli kaksi muutakin tulevaa merivoimien komentajaa. Hän oli koululaiva Matti Kurjen päällikkö 1967–69, Turun Laivastoaseman päällikkö 1969–70, Merivoimien esikunnan esikuntapäällikkö 1970–74, Laivastolippueen komentaja 1974–77 ja Merisotakoulun johtaja 1977–78.

Monipuolista kielitaitoaan hän hyödynsi muun muassa Pääesikunnan ulkomaaosastolla, kadettien englannin kielen opettajana sekä 1964–67 apulaissotilasasiamiehenä Yhdysvalloissa ja Kanadassa ja sotilasneuvonantajana YK-edustustossamme New Yorkissa.

Haapkylän vajaan kahden vuoden mittainen kausi merivoimien komentajana 1978–80 kontra-amiraaliksi ylennettynä alkoi komeasti, kun 15 maan merivoimien komentajat kohtasivat hänen johdollaan vajaan viikon ajan Helsingissä. Yhteinen ystävä ja vihollinen, meri, yhdisti hienosti idän ja lännen johtajat. Hän johti puolustushaaran kehittymiselle tärkeitä hankkeita. Jo tuolloin, edelläkävijänä puolustusvoimissa, alettiin tarkistaa merivoimien niukkojen voimavarojen kohdentamista toimialarationalisoinnin keinoin. Miinalaiva Pohjanmaan valmistuminen kesällä 1979 poisti koululaivan puutteen. Helsinki-luokan ohjusveneen prototyypin tilaus avasi pään kotimaisen ohjusvenesarjan hankinnalle. Telakkateollisuuden työllisyyden tukemiseen osoitetuilla varoilla saatiin alulle useita muitakin taistelu- ja apualushankkeita.

Lapsuudessaan Jorma Haapkylä oli paljon isovanhempiensa kuvanveistäjä Emil Wikströmin luona Visavuoressa ja professori Eliel Aspelin-Haapkylän kotona Eirassa. Tuolloin saadut monipuoliset kulttuurivaikutteet ohjasivat myöhemmin vahvasti hänen harrastuksiaan ja mieltymyksiään.

Haapkylä oli hyvin kiinnostunut historiasta. Hän oli Suomen Merihistoriallisen yhdistyksen puheenjohtaja 1979–97. Hän myös suomensi merisotakirjallisuutta ja arvioi kadettiupseerien kirjallista tuotantoa lähes 30 vuotta Kenraali Hannes Ignatiuksen kadettisäätiössä. Hän oli pitkään Meriliiton hallituksessa ja vuosikymmenen ajan sen innostunut 1.varapuheenjohtaja. Meriupseeriyhdistyksen jäsen- ja ansiomerkin suunnittelukilpailun 1946 voitti hänen ehdotuksensa, jonka perusteella merkit valmistettiin ja yhdistyksen tunnus vahvistettiin.

Haapkylä oli huumorintajuinen, oikeamielinen ja seurallinen suomalainen meriupseeri. Hän oli todellinen meri-ihminen, jonka nuoruusvuosien purjehdukset Vaasan saaristossa ja kesät Vanajaveden rannalla Visavuoressa sytyttivät elinikäisen rakkauden mereen. Vanajavedellä kummastusta herättänyt tasaperäinen merikäyttöön rakennettu venekin sai aikanaan oikean ympäristön Pellingin saaristossa. Saariston rauha ja meri olivat hänelle erittäin tärkeitä viimeiseen iltahuutoon asti.

Jukka K. Pajala

Meriupseeriyhdistyksen jäsentiedote 2 / 2006

VUODEN TEEMAEHDOTUS

■ Hallitus esittää vuosikokoukselle vuoden 2006 teemaksi seuraavaa: "Itämeri – kansainvälinen toimintaympäristömme".

TIEDOTTAMINEN

■ Vuoden ensimmäinen jäsentiedote lähettiin jo tammikuun alkupuolella, sillä ensimmäinen kuukausikokous oli jo 18. tammikuuta. Noin 200 jäsenelle tiedote meni perinteisesti postitse, mutta valtaosa, reilut 360 jäsentä sai tiedotteen sähköpostitse. Sihteeri kerää edelleen jäsenten sähköpostiosoitteita, sillä sähköposti on edullinen ja vaivaton tapa lähestyä jäsenistöämme.

Seuraava tiedote ilmestynee huhtikuun lopulla vuosikokouksen jälkeen. Silloin postitettavassa tiedotteessa on mukana myös vuoden 2006 jäsenmaksulomake.

Meriupseeriyhdistyksen tiedote on luettavissa myös Rannikon Puolustajan Internet-sivuilla, osoitteen www.rannikonpuolustaja.fi kautta.

Suomi Merellä -julkaisu postitettiin jäsenistölle juuri ennen joulua, mutta mikäli yhdistyksen vuosijulkaisu ei ole tavoittanut sinua jostakin syystä, niin ota yhteyttä sihteeriin, jotta saat oman kappaleesi.

VUODEN 2006 JÄSENTOIMINTA

■ Vuoden ensimmäisessä kuukausikokouksessa vuoden teeman alustajana oli komentaja Lauri Helaniemi, joka kertoi Merivoimien kansainvälisestä toiminnasta. Komentaja Heikki Mahlamäki kertoi kansainvälisestä tehtävästään Afganistanissa. Merivoimien tutkimuslaitoksen edustaja, komentajakapteeni Timo Korpela kertoi laitoksen kansainvälisestä tutkimusyhteistyöstä. Kiitokset illan esitelmöitsijöille mielenkiintoisista aiheista.

Hallitus on linjannut 83. toimintavuoden ohjelmaansa. Se tulee noudattamaan vuosikokouksessa ehdotettavaa teemaa: "Itämeri – kansainvälinen toimintaympäristömme".

Myös perinteinen yhdistyksen syysmatka on valmisteilla. Matkakohteeksi on valittu Pietari–Kronstadt, matkan ajankohtana tullee olemaan syyskuun lopulla. Ohjelma tarkentuu kevään kuluessa ja siitä seuraavissa tiedotteissamme.

HELMIKUUN KUUKAUSIKOKOUS

■ Helmikuun kuukausikokouksessa vierailimme Helsingin rajatarkastusosaston yksikössä Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Illan aiheena oli Rajavartiolaitoksen jatkuvasti lisääntyvä kansainvälinen yhteistoiminta. Suuret kiitokset isännillemme mielenkiintoisesta vierailusta.

MAALISKUUN KUUKAUSIKOKOUS TURUSSA 16.3.

■ Maaliskuun kuukausikokous on perinteisesti järjestetty Turussa. Kokous pidetään Turun Meriupseerikerholla torstaina 16.3. klo 18.00 alkaen. Illan esitelmien aiheet ovat Saaristomeren Meripuolustusalueen kansainvälinen toiminta sekä Merivoimien Materiaalilaitoksen (entisen Varikon) kansainvälinen materiaaliyhteistyö.

Helsingistä pyritään järjestämään kuljetus, joten ilmoittautumisen yhteydessä ilmoittakaa kuljetustarpeestanne. Kuljetuksen tarkemmat tiedot selviävät ilmoittautumisten jälkeen. Esitelmien jälkeen tarjotaan iltapala. Ilmoittautumiset sihteerille to 9.3. mennessä.

VUOSIKOKOUS SUOMENLINNAN UPSEERIKERHOLLA 20.4.

■ Yhdistyksemme sääntömääräinen vuosikokous pidetään Suomenlinnan Upseerikerholla torstaina 20.4.2004 klo 18.15 alkaen.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 12 §:n mukaan vuosikokouksessa käsiteltävät asiat. Valtakirjat, kahden henkilön varmentamana, voi lähettää ennakkoon sihteerille tai ottaa mukaan kokoukseen. Valtakirjan malli oli vuoden ensimmäisessä tiedotteessa.

Vuosikokouksen jälkeen prikaatinkenraali Arto Räty puolustusministeriöstä on alustavasti lupautunut pitämään vuoden teemaan sopiva esitel-

mä. Kokouksen jälkeen yhdistys tarjoaa jäsenilleen iltapalan.

Osallistuminen kokoukseen pyydetään ilmoittamaan sihteerille 13.4. mennessä.

Lautat Kauppatorilta lähtevät klo 16.40 ja 17.40. Kaikki yhdistyksemme jäsenet ovat lämpimästi tervetulleita!

MAJA-ASIAA

■ Kesäkauden (viikot 22–39) majavuorojen varaukset tulee tehdä sihteerille 31.3. mennessä. Hallitus jakaa kesäkauden vuorot halukkaiden kesken vuosikokousta valmistelevassa kokouksessaan huhtikuun alussa. Hakeneille ilmoitetaan päätöksestä.

Kesäkauden ulkopuoliset vuorot ovat vapaasti haettavissa, tilaa on runsaasti. Majamaksut jäsenkäytössä ovat 100 €/viikko, 60 €/viikonloppu ja 25 €/vuorokausi. Majavuoroja voi varata sihteeriltä. Majan varaustilanne pyritään päivittämään myös EJ:hin, mutta viimeisin tilanne löytyy sihteeriltä.

Majalla pidetään talkoot ennen kesäkauden alkua. Osallistumishalukkuuden voi ilmoittaa suoraan majajaoston vetäjälle kaptl Pasi Puoskarille (gsm: 050 373 8909), häneltä saa myös talkoiden aikataulun. Mikäli jäsenistöllä ja etenkin majaa käyttäneillä on ideoita ja parannusehdotuksia, niin hän ottaa niitä mielellään vastaan.

SYYSMATKA – RIIKA 8.–10.9.

■ Yhdistyksen perinteisen syysmatkan kohteeksi on päätetty Latvian Riika. Matka-ajankohta on viikonloppuna syyskuun 8.–10. päivänä. Lähtö Helsingistä on perjantaiaamuna ja paluu takaisin on sunnuntai-iltana. Matkan tarkempi ohjelma ja ohjeet ilmoittautumiselle ilmoitetaan kevään seuraavassa tiedotteessa huhtikuun lopulla.

SEURAAVA JÄSENTIEDOTE

■ Seuraava jäsentiedote postitetaan jäsenistölle huhtikuun lopulla vuosikokouksen jälkeen. Tiedotteessa mm. seuraavia asioita:

- syysmatkan ohjelma ja ilmoittautuminen
- toukokuun ja kesäkuun kuukausikokous
- Kaapparilaiva Itämeren kauhu ja Ilmarin Pytty-ammunnat
- Kemiön majan talkoot
- vuoden 2006 jäsenmaksulomake

JÄSENTUOTTEITA

■ **Kirjat:**

- Uhka lännestä, Suomen meripuolustus autonomian aikana, 20 €
- Suomen laivaston rakentaminen itsenäisyyden alkutaipaleella 1918–1939, 17 €
- Suojattu merenkulku elinehtonamme, miinoitusten ja miinanraivauksen vaikutus meriliikenteeseemme vuosina 1939–1950, 20 €
- Baltian kuvernementtien ja Suomen merkitys Venäjän keisarilliselle laivastolle v. 1856–1914, 20 €

■ **Videot:**

- Suomen laivasto 1918–1993, 17 €
- Meripuolustus ennen itsenäisyyden aikaa, 17 €

■ **Muut tuotteet, kankaat brodeeratulla MY:n merkillä**

- pikee-paita, 30 €, tumman sininen
- t-paita, 23 €, tumman sininen
- lippalakki, 17 €, tumman sininen
- klubitakkimerkki, 8 €, mustaa huopaa
- jäsenmerkki, 5 €, kullattu

Hintoihin lisätään postituskulut. Kirjat ja videot myös yhdistykseen kuulumattomien ostettavissa.

Meriupseeriyhdistyksen hallitus toivottaa jäsenilleen aurinkoista kevättä!

YHTEYSHENKILÖT

■ **Pääkaupunkiseutu:**
Sihteeri, kapteeniluutnantti Jyrki Myllyperkiö
Huvilakatu 20–22 C 25, 00150 Helsinki
työpuhelin: 09-453 4117
gsm: 050-552 0244
sähköposti: jyrki.myllyperkio@tapiola.fi

■ **Turku:**
Yliluutnantti Henri Kummala
Saaristomeren Meripuolustusalue
02-181 42111, gsm 0400-416 769
sähköposti: henri.kummala@mil.fi

■ **Majajaosto:**
Kapteeniluutnantti Pasi Puoskari,
majan kehitysesitukset jne.
Saaristomeren Meripuolustusalue
02-181 42111, 050-373 8909
sähköposti: pasi.puoskari@ppl.inet.fi tai
pasi.puoskari@mil.fi
(majavaraukset edelleen sihteeriltä)

Rannikkotykistön Opistoupseerien syyskausi

Kesän viimeinen hellepäivä

Haapasaaren Pookista avautuva näköala on vertaansa vailla. Merivalvontamiesten suurin huomio kiinnittyy kuitenkin Suomenlahden meriliikenteeseen.

Kesälaitumilta palattuamme oli jälleen aika järjestää perinteinen kesäretki. Edelliskesäinen Isosaari–Kuivasaari -alueelle sijoittunut retkemme oli vielä hyvin muistissa, ja halusimme järjestää jotain yhtä mukavaa ja mielenkiintoista tälläkin kertaa.

Teksti: Tatu Vartiainen
Kuvat: Esa-Marko Puittinen ja Jari Andersson

Retkeä suunniteltaessa ehkä tärkein asia on valita sopiva retkikohde. Tässä suhteessa merellinen toimintaympäristömme ei tuota ongelmia, vaan valinnanvaraa löytyy. Lopulta päädyimme Kotkan suunnalle, jossa varsinkin Haapasaaret ainutlaatuisena retkikohteena oli monelta vielä kokematta.

Retkihän ei ole itsessään mitään, ilman hyvää retkiseuraa. Siksi halusimme tälläkin kertaa kutsua mukaamme jäsenten lisäksi heidän perheitään ja tuttaviaan. Kutsua noudatettiin edellisvuosien tapaan aktiivisesti, voisi sanoa retken olleen ”loppuunmyyty”. Niinpä me kirkkaassa aamuauringossa kokoonnuimme Kuusisen satamaan, odottaen mielenkiinnolla, mitä päivä toisi tullessaan. Jo aamuinen sää enteili helteistä päivää, mikä myöhemmin osoittautui oikeaksi arvioksi.

Hitailla linnakeveneillä hieman palveluspaikasta riippuen joko viikkoja, kuukausia tai vuosia elämästämme viettäneinä halusimme vaihteeksi kiitää meren aalloilla. Merivoimien Jurmo-luokka tarjosi tähän hyvän mahdollisuuden saavuttaessaan yli kolmenkymmenen solmun nopeuden. Siispä keula kohti merellisiä kohteita.

Rankin kautta liikenteeseen

Koska Rankin linnake oli ikään kuin puolimatkan krouvina reitillämme Haapasaareen, oli aiheellista käydä katsomassa, mitä linnakkeelle kuuluu. Ra-

kennemuutosten ratkaisujen valossa ei tietenkään kovin hyvää kuulunut, mutta linnake eli kuitenkin normaalia elämäänsä. Yliluutnantti Pekka Liukkosen opastuksella tutustuimme saareen kävelykierroksen merkeissä. Matkalla kävimme tarkastamassa säätilan Rankin sääasemalla. Ohutta yläpilveä tuntui olevan ilmassa.

Saaren pääaseistukseen tutustuttuamme olikin aika nauttia maittavasta lounaasta Rankin linnakkeen ruokalassa. Lohikeitto jälkiruokavohveleineen teki kauppansa.

Sivistyneen maailman äärilaidalla

Harvoin kokee tulleensa niin totaalisesti sivistyneen maailman äärilaidalle kuin nyt Haapasaareen saavuttuamme. Siihen loppuu kaakonkulman saaristovyöhykkeemme eikä sen jälkeen ole muuta kuin aavaa merta. Venäjälle nykyisin kuuluvat Suomenlahden saaret siintävät horisontissa, niistä merkittävimpinä Suursaari.

Yliluutnantti Riku Lehtinen otti ryhmämme komentoonsa ja "vähäsanaiseen" tapaansa lähti johdattelemaan meitä saaren historiaan ja nykypäivään. Rikun Haapasaari-tietämys lienee maailman huippuluokkaa, eikä ihme; emme olleet edes kyseisenä päivänä ensimmäinen luotsattava ryhmä.

Päivän kuntoiluannos tuli suoritettua kiipeämällä Haapasaaren Pookin huipulle. Jos kiipeäminen ottikin voimille, se kannatti – näköala oli ainutlaatuinen. Pookilta olikin hyvä laskeutua arkisempien harrastusten pariin Haapasaaren Osuuskaupalle.

Jotta totuus ei unohtuisi, Riku vei meidät vielä Haapasaaren kappeliin, jossa Rikun kertoman mukaan järjestetään jouluna palveluksessa oleville merivalvontamiesten omaisille jouluaaton hartaustilaisuus. Voin kuvitella, millainen tunnelma silloin on pienessä kirkossa.

Paluumatkalla kaksi käytössämme ollutta Jurmoa näyttivät vähän mallia liikkuvuudestaan. Välitän yhdistyksen kiitokset Kotkan Rannikkoalueen komentajalle myötämielisestä suhtautumisesta

Virtasen Reino lienee lohkaissut taas jotain tilanteeseen sopivaa. Näin voisi päätellä ainakin iloisista ilmeistä Rankin linnakkeen pääväylällä.

Syyskokouksen osallistujat ryhmittyivät perinteiseen ryhmäkuvaan PvKK:n päärakennuksen eteen.

Pasi Pirkkalainen pääsi leffanteon makuun tuotanto-osastolla.

retkipäivämme järjestelyjä kohtaan.

Syyskokous Tuusulassa

Yhdistyksen jatkokoulutus- ja syyskokoustilaisuus pidettiin joulukuun alussa Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksessa Tuusulassa. Isäntänämme toimi kapteeniluutnantti Risto Kettunen.

Riston johdolla tutustuimme vuoden 2006 alussa osaksi Maanpuolustuskorkeakoulua liitettävän laitoksen toimintaan. Lyhyellä kävelylenkillä PvKK:n campuksella Risto loi katsauksen alueen historiaan sekä mielenkiintoisiin naapureihin, olimmehan Tuusulan kuuluisan Rantatien varrella.

Olimme erikseen pyytäneet, että pääsisimme tutustumaan elokuvistaan kuuluisaksi tulleeseen Tuotanto-osastoon ja näin myös tapahtui. Monia kansainvälisiä palkintoja voittanut Tuotanto-osasto oli saanut juuri valmiiksi Merivoimien esittelytrailerin. Saimme kunnian olla ensimmäinen tekijäteamin ulkopuolinen taho, joka pääsi katsomaan, miten puolustushaaraamme markkinoidaan. Rannikkotykkimiehinä huomasimme tietysti oitis yhden asejärjestelmän poissaolon elokuvasta. Muuten täytyy rehellisesti todeta tuotanto-osaston korkea ammattitaito tämänkin elokuvan teossa.

RANNIKKOTYKISTÖN PERINNEYHDISTYS RY – KUSTARTILLERIETS TRADITIONSFÖRENING RF

Rannikkotykistön Perinneyhdistys ry:n varsinainen sääntömääräinen vuosikokous (8.§):
Perjantaina 31.3.2006 klo 1400, SLRRe:n neuvotteluhuone, Santahamina.
Ilmoittautuminen 28.3. mennessä: <anu.vuorinen@mil.fi> tai 040-5025926.
Jäsenmaksu €20 tilille 157230-379024.
Tervetuloa!

POHJANLAHDEN LAIVASTOKILTA RY.

TOIMINTAA POHJANLAHDELLA

Pohjanlahden Laivastokillan syyskokous pidettiin Vaasan Vapaaehtoisen Palokunnan talossa Vaasan Vaskiluodossa lauantaina 29.10.2005. Ennen varsinaisia kokousasioita palokunnan päällikkö, kiltaveli Juha Dahlbo piti kiintoisan esityksen vapaaehtoisen palokunnan synnystä, historiasta ja nykytilanteesta. Sen jälkeen killan puheenjohtaja luovutti kiltaveljille Mikael Pasto ja Jorma Kuntsi Sinisen Reservin puheenjohtajan myöntämän ansiomerkin.

Kokous hyväksyi yksimielisesti hallituksen esityksen vuoden 2006 toimintasuunnitelmaksi. Vaasan osasto aloittaa tammikuussa Pohjanmaan Syöpäyhdistyksen vieraana, helmikuussa tutustutaan Vaasan uudistettuun uimahalliin. Maaliskuussa matkustetaan oululaisten kiltaveljien vieraiksi ja pidetään kevätkokous siellä, huhtikuussa retki joko Uudenmaan Prikaatin vieraaksi tai Hämeenlinnan tykistömuseoon, toukokuussa on perinteinen merimatka Merivartioston aluksella, kesäkuussa tutustutaan kuunari Vegan ja Nanoq -museoon Pietarsaaressa.

Syyskausi alkaa elokuussa, jolloin vaativimpana tehtävänä on järjestää valtakunnalliset kiltapäivät Vaasassa. Samassa kuussa on tarkoitus osallistua Vaasan 400-vuotisjuhlan tapahtumiin, sekä miinalaiva Pohjanmaan vierailuun Vaasassa. Syyskuussa tutustutaan saaristotila Varppiin, joka liittyy Suomen itsenäistymisen historiaan, ja aselaiva Equityn muistomerkkiin. Lokakuussa on esitelmäilta Sotilaskodissa. Syyskokous pidetään marraskuussa Vaasassa. Joulusauna lämpiää entiseen tapaan Uimahallilla joulukuussa.

Oulun osasto aloittaa perinteisillä jäänsärkijäi-

Hallitus kävi onnittelemassa 7. joulukuuta 80 vuotta täyttänyttä kunniajäsentä, pitkäaikaista varapuheenjohtajaa Åke Thurenia. Kuvassa killan puheenjohtaja ilmoittaa päivänsankarille tälle myönnetystä Laivaston Killan ansiorististä. Kuva: Erkki Lehtimäki.

sillä, helmikuussa käydään NK Cablessa tehdasvierailulla, maaliskuussa osaston vastuulla on killan kevätkokouksen järjestäminen, huhtikuussa harjoitellaan itsepuolustuksen alkeita kuntosalilla. Toukosauna lämpiää Virpiniemen merivartioasemalla ja osallistutaan Kiltakilpailuun Hiukkavaarassa. Elokuussa matkustetaan kiltapäiville Vaasaan sekä järjestetään perheretki. Syyskauden täyttävät suunnittelukokoukset ja laitosvierailut, Syyskokoukseen Vaasaan matkustetaan marraskuussa ja joulusauna lämpiää Merikillassa.

Syyskokous hyväksyi myös keskustelujen jälkeen 3300 euroon päättyvän talousarvion vuodelle 2006. Erovuorossa olleet hallituksen jäsenet Ilmo Kilpi, Erkki Lehtimäki ja Timo Hissa Vaasasta sekä Tuomo Kujala Haukiputaalta valittiin uudelleen. Syyskokoukseen osallistui 26 % Vaasan alueella olevista jäsenistä eli yhteensä 24 henkeä, mitä määrää hallitus piti varsin hyvänä.

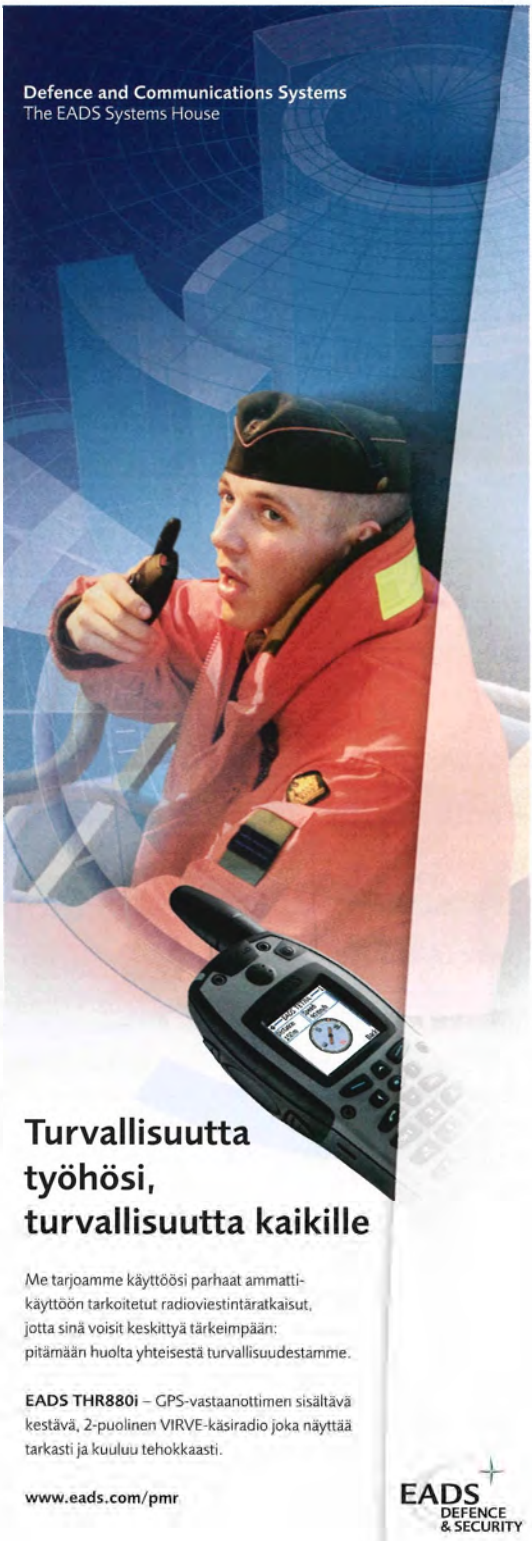
Kuukausitapahtumista saa tietoja lehtien maanpuolustuspalstoilta, sekä puhelimitse Vaasassa puheenjohtajalta (0500 665 413) tai sihteeriltä (0500 163 752), Oulussa Esko Pekamalta (040 516 1220).

Valtakunnalliset kiltapäivät Vaasassa

Laivaston Killan jäsenkiltojen 2. valtakunnalliset kiltapäivät pidetään 12.–13.8. Vaasassa. Alustavasti on ohjelmaan suunniteltu laivanvarustaja Carl Gustav Wolffin reliefin paljastustilaisuus, kaupungin vastaanotto sekä lauantai-illan iltajuhla. Sunnuntaina on tutustuminen Kuntsin modernin taiteen museoon sekä kiertoajelu Vaasassa. Samaan viikonloppuun sisältyy Vaasan kaupungin 400-vuotisjuhlaan liittyvä teemapäivä ”Merellinen Vaasa”. Vaasan Marssin 10-vuotisjuhlakävely suoritetaan samoin samana viikonloppuna.

Tapahtumia siis on, joten minulla on ilo jo tässä vaiheessa kutsua kiltaveljiä ja -sisaria merelliseen Vaasaan. Tarkka ohjelma julkaistaan tämän lehden seuraavassa numerossa, joka ilmestyy kesäkuussa. Lisätietoja saa allekirjoittaneelta, puh. 0500 665 413 ja killan sihteeriltä Mikael Pastolta.

Teuvo Roden

Turun Laivastokillan hallitus Turun Upseerikerhon holvien alla. Vasemmalta lukien Kai Ilmanen, Ulpu Honkasalo, puheenjohtaja Reino Varinowski, Eno Kostian, Jarmo Holm, Helena Korpi, Pekka Raunio, Jouko Andstöm ja Seppo Kaila.

Turun Laivastokillan hallitus 2006

Turun Laivastokillan hallituksessa on tapahtunut henkilövaihdoksia ja samalla vähän nuorennustakin. Ravintola Turun Kasarmilla 27.10. Kauko Kottosen puheenjohdolla kokoontunut syyskokousväki valitsi erovuoroisten tilalle kaksi uutta henkilöä. Useille kokouksistamme ja retkiltämme tuttu aktiivi Helena Korpi ja hieman uudempana kasvona hallitukseen valittiin Kai Ilmanen. Hallituksessa jatkoivat Jouko Andström, Ulpu Honkasako, Seppo Kaila, Eino Kostian ja Pekka Raunio.

Syyskokous vaihtoi killan puheenjohtajistoa. Viime kauden varapuheenjohtaja Reino Varinowski nostettiin puheenjohtajaksi ja hänen tilalleen yhden vuoden kaudeksi varapuheenjohtajan tehtäviin valittiin Mika Hirvonen.

Uudet henkilövalinnat pudottivat sopivasti myös hallituksen keski-ikää. Helena Korven valinta hallitukseen lisännee päätöksenteossa myös naisnäkökulmaa. Nyt hallituksessamme on kaksi naisjäsentä.

Nuorentuneella hallituksella onkin nyt avaimet käsissään suunnata toimintaa nuorempiin ikäluokkiin vetoavilla aktiviteeteilla. Nuorten rekrytointi vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön onkin vuosi vuodelta tärkeämmäksi käyvä haaste. Toisesta päästä luonnollinen poistuma tekee määrätietoista ja peruuttamatonta tehtäväänsä.

Vuosikokouksessa kuultiin totuttuun tapaan mielenkiintoinen esitelmä. Paikalle oli tätä tarkoitusta varten kutsuttu Merenkulkupiirin väyläpäällikkö Peter Lindberg. Kokousesitelmän kuulimme aiheesta "merenkulun väylät ja niiden turvalaitteet". Peter Lindberg kertoili miten ihmiset ovat

aina kautta aikojen pyrkineet merkitsemään vesiväyliään, turvaten siten veneillään ja laivoillaan liikkuvien matkantekoa. Aluksi merkkeinä ovat Itämerellä olleet pelkät kivet, kalliot ja merkittävät puut. Tästä on edetty kivikummelien ja pookien kautta vuoden 1753 ensimmäisestä Utön majakasta kattavan majakkaverkoston myötä nykyiseen digitaaliseen kartastoon ja -merenkulun valvontaan.

Tutustumassa Varsinais-Suomen hätäkeskukseen

Retkeily- ja huvitoimikunta järjesti jäsenistöllemme viimevuoden lopulle retken täysin uuteen hätäkeskukseen. Hätäkeskuslaitos on uusi organisaatio ja koko rakennuskin Turun pääpaloaseman takana Puistokadunpuoleisessa reunassa on aivan uusi .

Varsinais-Suomen hätäkeskuksen päällikkö Veli-Matti Frantti oli isäntänämme ja kertomassa hätäkeskusuudistuksesta. – Uudistus on lähtenyt aikanaan liikkeelle sisäasiainministeriön päätöksellä. Hätäkeskuslaitos on perustettu vuonna 2001 ja koostuu 15 valtiollisesta hätäkeskuksesta sekä hallinnollisesta hätäkeskusyksiköstä. Päätös on toteutettu nyt myös Varsinais-Suomen hätäkeskusalueen 54 kunnan osalta. Saman katon alla toimii nyt pelastus- ja poliisilaitoksen hälytystoiminnot sekä sosiaalitoimen kiireelliset tapaukset. Veli-Matti Frantti kertoi myös hälytysnumerouudistuksesta, joka jättää vähitellen poliisin erillisen hälytysnumeron pois käytöstä. Tämän jälkeen ainoana valtakunnallisena hälytysnumerona toimii numero 112, jossa jokaiseen puheluun vastaa auttamisen ammattilainen - kertoi Frantti. V-S hätäkeskus on Helsingin jälkeen Suomen vilkkain alue, jossa eivät kesäillatkaan ole enää mitään hiljaisia eikä kiire lopu vielä aamuyöstä, vaan menoa riittää varsinkin viikonloppuisin aivan aamuun asti. Oma erityinen haasteensa tälle hätäkeskukselle on ison saaristoalueen hälytysten hoito.

Turun Laivastokillan retkeläiset kuuntelevat V-S hätäkeskuksen tiloissa korvat tarkkoina Veli-Matti Frantin esitystä, nauttien siinä samassa kupposen kahvia.

7 oikein
www.ravia.fi

Tutustu 7 oikein -lehteen ja
www.ravia.fi -portaaliin!
Niistä löydät kaiken tiedon,
mitä ravipelien pelaamiseen
tarvitaan!

75 V5 V4 TOTO

TOTO VOITTAJA
TOTO SIJA
TOTO KAKSARI
TOTO TROIKKA

High quality repairs
and conversions

TURKU REPAIR YARD LTD
P.O.Box 212, FI-21101 NAANTALI, FINLAND
Tel. +358 2 445 11, Web: www.turkurepairyard.com

RANNIKKOJÄÄKÄRIKILTA

Toivotan kaikille lukijoille hyvää uutta vuotta, vaikka lehteä lukiessanne olemmekin jo aika pitkällä keväällä.

Ennen kuin menen katsastamaan tulevaisuutta, palatkaamme hiukan ajassa taaksepäin.

Aluksi joudun kertomaan ikävän viestin. Teikarin taistelijoiden ja killan aktiivinen puuhamies Antti Laitakari on poissa. Hän kuoli 26. lokakuuta 2005 kotikaupungissaan Turussa. Kuten monet kiltalaiset muistavat, Antti oli vuosikaudet erittäin aktiivinen kiltalainen. Hän osallistui moniin killan tapahtumiin, niin Teikarin päivän tapahtumiin Dragsvikissa kuin killan infoiltoihin Turussa. Niihin hän toi aina nuoria kannustavan veteraanitervehdyksen. Varsinainen Antin mielitapahtuma oli Turussa vuosittain järjestetty "Teikarin muistojen iltapäivä"-nimen saanut tapahtuma. Viime vuodet hän järjesti niitä yhdessä toisen aktiivisen kiltalaisen, eversti Martti Kuivalan kanssa. Mieliinpainuvia olivat muiden muassa Antin itse tekemät kynttilänjalat, joita iltapäivän juhlapöydissä oli runsaasti ja joita vieraat saivat vapaasti viedä koteihinsa. Muistoihin jää myös Antin välitön esiintyminen. Reippaasti ja turhia kainostelematta hän kiersi pöydästä pöytään juttelemassa kaikkien vieraitten kanssa.

Rannikkojääkärikilta jää kaipaamaan aktiivista jäsentään ja kunnioittaa hänen poismenoaan.

Marraskuussa Rannikkojääkärikilta vietti 40-vuotisjuhliaan. Juhlat menivät upeasti. Kuten Rannikon Puolustaja -lehden edellisessä kolumnissani totesin, tässä lehdessä kerron tapahtumasta menneessä aikamuodossa. Juhlasta on tässä lehdessä kirjoittamani juttu sekä killan hallituksen jäsenen Antti Rautiaisen ottamiin kuviin perustuva kuvakavalkadi. Juhlasta ei siis tässä sen enempää. Kymmenen vuoden kuluttua vietämmekin sitten killan puolivuosisataista taivalta, vai mitä?

Syyskokouskin mennä hurahti. Kokous päätti, että sama puheenjohtaja jatkaa edelleen. Samoin majaisäntämme ja myyntituotteista vastaava hallituksen jäsen Juha Karvonenkin sai kahden vuoden lisäpestin. Killan sihteeri Jyrki Härkki halusi vapautusta hallitustehtävistä keskittyäkseen enemmän perheeseensä. Killan monivuotinen monialainen aktiivi ja entinen puheenjohtaja Olli Ollila toivoi myös parin "jäähdyttelyvuoden" jälkeen pääsyä "eläkkeelle". Täydellisesti hän ei siinä onnistunut, sillä hänet valittiin varatilintarkastajaksi. Hallituksesta siirtyi reserviin myös Harri Kalaja. Kaikki hallituksesta poissiirtyneet ovat edelleen killan projekteissa mukana. Kiitän heitä tässä aktiivisesta toiminnasta hallituksessa.

Uusina jäseninä killan hallitukseen valittiin Olli Haapaniemi ja Markus Markelin. He molemmat ovat olleet jo vuosikausia aktiivisesti mukana killan erilaisissa tapahtumissa, muiden muassa barettimarsseilla. Toivotan heidät molemmat tervetulleiksi "hallitushommiin" vastaamaan toimintasuunnitelman mukaisista tapahtumista. Tosin joudun heti toteamaan, että Markuksen osalta hommiin tulee vuoden katkos, sillä hän on kevään kuluessa lähdössä vuodeksi Afganistaniin. Onnea hänelle niissä haasteissa. Toivomme tietysti, että hän lähettää Afganistanista lehtemme palstoille, vaikkapa juttua rannikkojääkäritoiminnasta Afganistanissa! Mahtaakohan siellä sisämaassa rannikkojoukkoja ollakaan? Hauska kuulla!

Seuraavaksi onnittelen kiltamme toimintaa moninaisesti avustanutta jäsentämme ja Rannikkojääkäripataljoonan entistä komentajaa Antti Juutilaista hienosta palkinnosta. Hänhän voitti Tieto-Finlandia -kirjallisuuspalkinnon yhdessä Jari Leskisen kanssa tekemällään teoksella "Jatkosodan pikkujättiläinen". Onneksi olkoon, Antti! Koska tuon teoksen tulee kuulua kaikkien kiltalaisten kirjahyllyn varustukseen, niin ei muuta kuin kirjakauppaan, jos kirja ei vielä ole "himassa".

Tulee tässä esiteltyä niin paljon mennyttä, että meinaa tulevaisuus ihan unohtua. Toimintasuunnitelma hyväksyttiin killan syyskokouksessa. Tapahtumat ilmestyvät killan nettisivuille, joten toivon, että kaikki kiltalaiset seuraavat niitä. Yhdestä asiasta kuitenkin muistuttaisin tässä ja se on meidän killan maja. Olkaa innokkaita ja käyttäkää tilaisuutta hyväksenne ja varatkaa vuoronne ajoissa. Viime vuosina maja on ollut niin ahkerassa käytössä, että kesän korvalla olemme joutuneet myymään "ei oota".

Ei muuta kuin hyvää kevättä ja alkukesää!

Aarne Krogerus
Puheenjohtaja

Kokouskutsu

Rannikkojääkärikilta ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidetään maanantaina 27.3.2006 klo 18.00 Maanpuolustuskiltojen liitto ry:n auditoriossa, Töölöntorinkatu 2, Helsinki.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Virallisen kokouksen jälkeen ajankohtaiseen aiheeseen liittyvä esitelmä.

Tervetuloa!

Rannikkojääkärikilta ry:n hallitus

Killan Maja

Rannikkojääkärikillan Maja on killan jäsenten ja heidän ystäviensä vapaa-ajanviettokeskus. Majaa voidaan vuokrata myös ulkopuolisille Suomen kansalaisille ja yrityksille.

Maja varataan majan isännöitsijältä **Juha Karvoselta,** (09) 795 528, 040 501 0843 tai juha.karvonen@sanomamagazines.fi.

Tilattaessa ilmoitetaan vuokraajan ryhmän koko ja nimet sekä mahdollinen killan jäsenyys. Ulkomaalaisten tuonti alueelle vaatii erikoisluvan varuskunnan päälliköltä.

Vuokra-aika alkaa ensimmäisenä vuokrauspäivänä klo 16 ja päättyy viimeisenä klo 14. Majan vuokra on oko kesän ajan 30 euroa/vrk. Maja on suljettuna 31.10.–31.4. välisenä aikana

Rannikkojääkärikillan myyntiartikkelit

Tunnuksia	
Barettimerkki	17 €
Solmioneula	17 €
Jäsenmerkki	8,5 €
Julkaisuja	
Rannikkojääkärit-historiikki	17 €
Rannikkojääkäripataljoonan historiikki	7 €
Veren kostuttamat saaret	8,5 €
Asusteita	
Lippis	12 €
T-paita	12 €
Kassi	26 €

Tuotteita voi tiedustella Juha Karvoselta, puhelin 040-501 0843 ja sähköpostitse juha.karvonen@sanomamagazines.fi

Kotiuttamistilaisuus 6.1.2006 Dragsvikissa

Rannikkojääkärikilta osallistui Dragsvikissa tammikuun kotiuttamistilaisuuteen palkiten erinomaisesti varusmiespalveluksestaan suoriutuneita rannikkojääkäreitä.
Rannikkojääkärikillan plaketin saivat: Kersantit Oscar Widén ja Erik Kietz, alikersantit Johan Holm ja Anders Lillqvist sekä rannikkojääkärit Stefan Stranden ja Dick Ahlö.
Rannikkojääkärikillan plaketin diplomilla saivat alikersantti Karl Lönnberg ja rannikkojääkäri Kimmo Klemetti.
Palkitsemistilaisuudessa olivat UuudPr:n komentajan, kommodori Henrik Nystenin ja VaaRannJP:n komentajan, komentaja Juha Vauhkosen lisäksi Tammisaaren Rannikkopataljoonan komentaja, komentajakapteeni Manu Tuominen sekä Rannikkojääkärikillasta, palkinnot luovuttaneet hallituksen jäsenet Antti Rautiainen ja Markus Markelin. Kuvassa kiltamme edustajat luovuttamassa palkintoja.

Rannikkojääkärien Barettimarssi

■ Perinteinen barettimarssi järjestetään Dragsvikin lähimaastossa **3.–4.5.2006**. Pyydämme marssista kiinnostuneita seuraamaan killan tapahtumakalenteria, osoitteessa www.mpkl.fi/kilta_esittely.php?id=216.

Barettimarssi on vapaaehtoinen harjoitus eli VEH. Marssille voivat osallistua vain Rannikkojääkärikillan jäsenet ja osallistujien määrä on rajoitettu. Mukaan otetaan myös muutamia henkilöitä rastitehtäviin.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset: Killan hallituksen jäsen Antti Rautiainen, email: antti@rautiainen.cc tai GSM 050 5561825.

Kanoottivaellus MPK ry:n kurssina

■ Rannikkojääkärikillan perinteinen kanoottivaellus järjestetään **25.–27.8.2006**, Maanpuolustuskoulutus ry:n kurssina. Tarkka ajankohta ilmoitetaan myöhemmin.

Kanoottivaelluksesta kiinnostuneita pyydämme seuraamaan killan tapahtumakalenteria, osoitteessa www.mpkl.fi/kilta_esittely.php?id=216. Kurssi löytyy myös MPK r.y:n kurssiluettelosta sen ilmestyttyä.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset: Killan hallituksen jäsen Antti Rautiainen, email: antti@rautiainen.cc tai GSM 050 5561825

Syyskokous valitsi uuden hallituksen

Teksti: Aarne Krogerus

Rannikkojääkärikillan sääntömääräinen syyskokous pidettiin Maanpuolustuskiltojen liitto ry:n auditoriossa Helsingissä marraskuun 28. päivänä 2005. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat, joista tärkein oli hallituksen jäsenten vaali.

Syyskokous päätti, että hallituksen jäsenmäärää pienennetään yhdellä. Killan puheenjohtajana jatkaa Aarne Krogerus, joka vastaa edelleen myös killan tiedottamisesta. Varapuheenjohtajana ja rahastonhoitajana jatkaa Viljo Lehtonen. Vuoden 2005 hallituksesta erovuorossa olivat Jyrki Härkki, Harri Kalaja, Juha Karvonen ja Olli Ollila. Heistä Juha Karvonen valittiin uudelleen, muiden kolmen halutessa "lepovuoroon" hallitustyöskentelystä. He kaikki jatkavat kuitenkin killan projekteissa aktiivisesti. Uusina jäseninä hallitukseen valittiin Olli Haapaniemi ja Markus Markelin, jotka molemmat ovat jo vuosia olleet aktiivisesti mukana killan toiminnoissa, muiden muassa barettimarsseilla ja muissa action-tapahtumissa. Killan hallituksessa jatkavat edelleen Sami Kivilähde ja Antti Rautiainen, jotka eivät siis olleet nyt erovuorossa.

Kokouksessa vahvistettiin killan toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2006 hallituksen esittämässä muodossa. Toimintasuunnitelman mukaan vuoden aikana toteutetaan kaksi tutustumisvierailua, joista toinen suuntautuu Uttiin tutustumisena Utin Jääkärirykmenttiin ja sen helikopterikalustoon. Toisen vierailun kohde on vielä avoinna. MPK ry:n kanssa on sovittu, että killan perinteisesti järjestämä kanoottivaellus toteutetaan vuonna 2006 MPK ry:n kurssina.

Yhteistyö Vaasan Rannikkojääkäripataljoonan kanssa jatkuu tiiviinä ja killan joukkue tulee osallistumaan barettimarsseille. Rastien suunnitteluun ja toteutukseen kilta tulee myös osallistumaan. Yhteistyötä pohjoismaisten veljesjärjestöjen kanssa tullaan myös kehittämään kuluvan vuoden aikana. Jäsenmaksu on edelleen sama 30 € varsinaisilta jäseniltä ja 10 € Teikarin veteraaneilta.

Killan hallituksen jäsenten yhteystiedot löytyvät killan Internet-sivuilta, www.mpkl.fi/kilta_esittely.php?id=216. Killan tapahtumakalenteri löytyy myös samasta osoitteesta ja myös Sinisen Reservin nettitapahtumakalenterista osoitteessa www.sininenreservi.fi.

MERENKULUN KOULUTUSTA KOTKASSA

Meri on myös ammatti. Kotkassa opiskelet merta edemmäs!

Valmistu ammattiin:

- merikapteeni
- merenkulkualan insinööri
- venealan insinööri

tai täydennä osaamistasi:

- merenkulkualan täydennyskoulutukset
- merenkulun hallinnon ja johtamisen erikoistumisopinnot 30 op
- erilaiset lyhytkurssit: mm. satama- ja alusturvallisuuskurssit, radio- ja EA-kurssit
- merijuridiikan teemakoulutukset
  - Kuljetus-, huolinta- ja ahtaustoiminnan vakiosopimukset 23.3.
  - Irtolastidirektiivi 27.4.
  - Kemikaalidirektiivi 18.5.

Kevään yhteishaku tutkintoon johtavaan koulukseen 20.3.–7.4.2006. Lisätietoja **www.kyamk.fi** tai **hakutoimisto**, puh. (05) 220 8890, hakutoimisto@kyamk.fi. Nettihaku hakuaikana **www.amkhaku.fi.**

Merenkulun täydennyskoulutuksista lisätietoja antavat:
- Erikoistumisopinnot/Pirjo-Liisa Vaittinen, puh. (05) 220 8596
- Koulutuspalvelut/Pia Paukku, puh. (05) 220 8510

http://plaza.kyamk.fi/Resource.phx/yritys/koulutus/koulutus-meren.htx

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Merenkulku • Kotka • www.kyamk.fi

Eversti Heikki Luostarinen esitelmöi aiheesta "Taistelu Suursaaresta".

Teikarin muistojen iltapäivä

Teksi ja kuva: Aarne Krogerus

Teikarin Taistelijoiden ja Rannikkojääkärikillan yhteistä itsenäisyyspäivän ajan juhlaa eli niin sanottua Teikarin muistojen iltapäivää vietettiin taas kerran Turussa, Kylpylähotelli Holiday Club Caribian Eurooppa-kabinetissa lauantaina 3. joulukuuta 2005. Tilaisuuteen oli saapunut viitisenkymmentä osallistujaa, mukana viisi Teikarin veteraania.

Tällä kertaa tilaisuus oli murheellinen, koska tilaisuuden toinen organisaattori, Antti Laitakari oli poissa. Teikarin muistojen iltapäivän monivuotinen puuhamies ja Teikarin taistelujen veteraani Antti Laitakari kuoli 26. lokakuuta 2005 kotikaupungissaan Turussa. Iltapäivässä muistelimmekin poismennyttä monin tavoin. Muuten iltapäivän ohjelma noudatti perinteisiä muotoja.

Teikarin Taistelijoiden puheenjohtajan Paavo Teikarin tervetulotoivotusten jälkeen nautittiin alkuglögi sekä jouluateria. Musiikista vastasi Taina Laiho ja laulusta Outi.

Tilaisuuden esitelmöitsijä oli Rannikkojääkäripataljoonassakin vuosina 1961–71 palvellut eversti Heikki Luostarinen. Hänen esitelmänsä "Taistelu Suursaaresta" liittyi jatkosodan rannikkopuolustukseen.

Kiitokset jälleen kerran tapahtuman järjestäjille ja erityisesti Martti Kuivalalle ja myös Antti Laitakarille, vaikkeivät kiitokset häntä enää tavoitakaan. Toivottavasti kaikesta murheesta huolimatta Teikarin muistojen iltapäivän perinne jatkuu tulevinakin vuosina ja tapaamme jo ensi vuonna.

www.kewatec.fi
KewaTec AluBoat Oy Ab
✆ +358 (0)6 830 1770

Raepuhalluskaapit ja -laitteet, singot sekä rakeet
ROWEMA OY
Kultasepänkatu 8, 04250 Kerava
Puh. 09-274 7440, Fax 09-2747 4430

JALASJÄRVEN KUNTA
PL 12, 61601 Jalasjärvi
Puh. (06) 458 0111
www.jalasjarvi.fi

Juhlavieraat vasemmalta: puolustusvoimain entinen komentaja, kenraali Jaakko Valtanen, Rannikkojääkärikillan puheenjohtaja Aarne Krogerus, Teikarin taistelijoiden puheenjohtaja Paavo Teikari, MPK ry:n toiminnanjohtaja, eversti Pekka Majuri, rouva Raija Majuri, MPKL ry:n puheenjohtaja, teollisuusneuvos Erkko Kajander, rouva Airi Krogerus ja Rannikkojääkärimitalin veljeskunnan suurmestari, Vaasan Rannikkojääkäripataljoonan ensimmäinen komentaja, kenraaliluutnantti Heikki Tilander.

Rannikkojääkärikilta 40 vuotta

Teksti: Aarne Krogerus
Kuvat: Antti Rautiainen

Rannikkojääkärikillan perustajajäsen, kenraali Jaakko Valtanen tuo tervehdyksensä killan vuosijuhlaan. Oikealla killan puheenjohtaja Aarne Krogerus ja Teikarin taistelijoiden puheenjohtaja Paavo Teikari.

Rannikkojääkärikillan 40-vuotisjuhlia vietettiin 12. marraskuuta 2005 Helsingissä Ravintola Motissa. Täsmällisesti ottaen kyseisenä päivänä kilta oli jo pari päivää vanhempi, sillä killan perustava kokous pidettiin Hotelli Helsingin kokoushuoneessa 7. marraskuuta 1965, jolloin läsnä oli 50 rannikkojääkäriä.

Tälläkin kertaan, siis 40 vuotta myöhemmin, juhlaan oli saapunut viitisenkymmentä juhlavierasta, joista yksi oli killan perustajajäsen ja alkuaikojen kantava voima, puolustusvoimain ja Rannikkojääkäripataljoonan entinen komentaja, kenraali Jaakko Valtanen. Mukana olivat edustajiensa voimin muiden muassa niin Vaasan Rannikkojääkäripataljoona, Maanpuolustuskiltojen liitto ry, Sininen Reservi ry. kuin Rannikkojääkäripataljoonan Perinneyhdistys ry.

Juhla alkoi rannikkojääkärimaljan siivittämänä ja killan puheenjohtajan Aarne Krogeruksen tervetulotoivotuksin. Rannikkojääkäripäivällisen ruokalista heijasteli rannikon ”tuntoja”, ankanrintaa ja

Rannikkojääkärimitalin veljeskunnan edellinen suurmestari ja Rannikkojääkäripataljoonan entinen komentaja, eversti Tapio Partanen (vas.) ja Sininen Reservi r.y:n puheenjohtaja, Rannikkojääkärikillan entinen puheenjohtaja Matti Kaskeala.

maksaa sekä lohiröstiä hummerikastikkeessa. Jälkiruokana tarjoiltiin Mocca pannacotta ja kahvia. Illan musiikista ja laulusta vastasi everstiluutnantti Matti Orlamon johtama Helsingin Faktorilaulajat. Ensimmäisenä he esittivät – kuinkas muuten – Rannikkojääkärimarssin.

Juhlaesitelmän piti Maanpuolustuskoulutus ry:n toiminnanjohtaja, eversti Pekka Majuri, aiheenaan "Vapaaehtoinen maanpuolustus murroksessa". Juhlassa tuli siis myös aimo annos tuoreinta tietoa vapaaehtoisen maanpuolustuksen haasteista ja uhkista.

Tilaisuudessa palkittiin niin ansioituneita kiltalaisia kuin henkilöitä, jotka ovat toiminnallaan avustaneet ja tukeneet ansiokkaasti Rannikkojääkärikillan työtä vapaaehtoisen maanpuolustuksen hyväksi. Rannikkojääkärimitalin veljeskunnan suurmestari, kenraaliluutnantti Heikki Tilander oli myöntänyt mitalitoimikunnan esityksen mukaisesti seuraavat rannikkojääkärimitalit, jotka hän myös henkilökohtaisesti jakoi: kultainen rannikkojääkärimitali Suomenlahden Meripuolustusalueen komentajalle, kommodori Antero Karumaalle sekä killan hallituksen monivuotiselle ja aktiiviselle

Keskustelemassa kenraali Jaakko Valtanen (oik.), rouva Leena Vauhkonen ja Vaasan Rannikkojääkäripataljoonan nykyinen komentaja, komentaja Juha Vauhkonen.

Rannikkojääkäripataljoonan entinen komentaja, everstiluutnantti Antti Juutilainen (vas.) keskustelee Rannikkopataljoonassa, Miessaaressa varusmiespalveluksensa 1950-luvulla suorittaneen, kiltalaisen Reijo Hasun kanssa.

Vasemmalta rannikkojääkärit, everstiluutnantti Raimo Riikonen ja eversti Heikki Hult sekä MPK ry:n toiminnanjohtaja, eversti Pekka Majuri.

Vasemmalta Rannikkojääkärikillan varapuheenjohtaja Viljo Lehtonen, MPKL ry:n puheenjohtaja, teollisuusneuvos Erkko Kajander ja Rannikkojääkärimitalin veljeskunnan suurmestari, kenraaliluutnantti Heikki Tilander.

Maanpuolustuskoulutus ry:n toiminnanjohtaja, eversti Pekka Majuri kertoo vapaaehtoisen maanpuolustuksen murroksesta.

le jäsenelle Juha Karvoselle, hopeinen rannikkojääkärimitali Rannikon Puolustaja-lehden päätoimittajalle, lääkintöneuvos Kai Masalinille sekä pronssinen mitali killan hallituksen entiselle, mutta edelleen killan aktiiviselle jäsenelle Tero Mäkiselle.

Illan ohjelmaan kuului myös "vapaan sanan" aika. Kenraali Jaakko Valtanen palautti omassa puheessaan mieliin killan perustamisen vaiheet sekä muisteli aikaansa Rannikkojääkäripataljoonan komentajana. Hän totesikin kuulijoita sykähdyttäen, että "kerran rannikkojääkäri – aina rannikkojääkäri". Puheessaan hän kosketteli myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen tulevaisuuden näkymiä omien kokemustensa taustaa vasten. Puheesta kävi hyvin esille kenraalin syvällinen paneutuminen ja tietämys tämän hetken tilanteesta vapaaehtoisen maanpuolustuksen alalla.

Juhlassa Rannikkojääkärikilta ry. sai vastaanottaa lukuisia onnitteluja, joita oli saapunut myös sähkeitse ja kirjeitse. Kaukaisin tuli Indonesian Acehista, josta aseriisuntapäällikkö, killan jäsen, eversti Kalle Liesinen lähetti onnitteluviestinsä. Rannikkojääkärikilta haluaa kiittää näin lehden sivuillakin kaikkia niitä tahoja, jotka muistivat kiltaa sen juhlapäivänä.

Rannikkojääkärimitalin veljeskunnan suurmestari, kenraaliluutnantti Heikki Tilander kiinnittää rannikkojääkärimitalia Suomenlahden Meripuolustusalueen komentajan, kommodori Antero Karumaan rintaan.

Rannikon Puolustaja -lehden päätoimittaja, lääkintöneuvos Kai Masalin vastaanottaa rannikkojääkärimitalin kenraaliluutnantti Heikki Tilanderilta.

Jäsenistöä herätellen parempaan huomiseen?

Rannikkojääkärikillan hallitus päätti selvittää viime syksynä killan jäsenistön tuntoja tekemällä jäsenkyselyn, johon liitettiin vielä osalle jäsenistöä suunnattu jäsenistön "Tulevaisuusilta" Turussa, josta kerroimmekin jo edellisessä Rannikon Puolustaja -lehdessä. Näillä toimilla pyrittiin saamaan parempi selko jäsenistön toiveista ja odotuksista, joita voitiin hallituksessa vain arvailla. Samalla yritettiin saada kiinni vanhempia Upinniemen rannikkojääkärikoulutuksen saaneita reserviläisiä ja saada heidät kiinnostumaan killan tarjonnasta.

Kysely lähetettiin kaikille jäsenille, joko sähköpostitse tai kirjeitse (niille, joiden sähköpostiosoitetta ei ollut tiedossa) ja vastaaminen tehtiin mahdollisimman helpoksi. Syyskuussa lähetettyyn kyselyyn vastasi muutaman kuukauden aikana kohtalaisesti kiltalaisia eli vastausprosentti oli noin 20 %. Osa vastaajista kiitteli kyselyä, joku kritisoi huonosti tehtyä kyselyä, mutta suurimmalle osaa jäsenistöä tuntuu olevan sama, mitä killassa tapahtuu. Sinällään tässä ei ole mitään uutta, näin taitaa olla yleinen käytäntö tämänlaisten kyselyiden osalla. Paras tapa saada jäsenistöltä palautetta lienee järjestää mahdollisuus netissä jonkinlaiseen keskustelupalstaan, jossa jäsenet voivat ottaa kantaa toimintaan, kun se heille sopii.

Toisaalta varsinkaan jäsenilta, muttei jäsenkyselykään turhia olleet, vaikka osanotto kummassakin jäi valitettavana pieneksi. Niissä saatiin arvokasta tietoa, jonka avulla killan hallitus voi suunnata resurssejaan ja killan toimintaa jäsenistön toivomaan suuntaan. Tyytyväisimpiä vastanneet olivat olleet killan perinteiden vaalimiseen ja jäsenlehtiin. Kriittisimpiä olivat aktiivisimmat nuoret keski-ikäiset (heitä nuoremmat loistivat vastaamattomuudellaan), jotka valittelivat reippaan reserviläistoiminnan puutetta. Rannikkojääkäritoimintaan liittyvät harjoitukset, mahdollisuus päästä kertausharjoituksiin sekä ammunnat olivat suurimmalla osalla vastaajista toiveena killan toiminnassa. Pääosalla vastanneista oli kuitenkin "se normaali tilanne" eli he "ovat kiinnostuneita killan toiminnasta, mutta heillä ei ole aikaa osallistua siihen aktiivisesti. He haluavat kuitenkin edelleen pysyä jäseninä".

Varsinkin vanhemmat kiltalaiset olivat erittäin tai melko tyytyväisiä killan toimiin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Olipa eräs, joka muistutti, että killan on tehtävä "lisää perinnetyötä, joka on kiltojen päätehtävä". Hän myös kyseenalaisti kyselyn sisällön antamalla palautetta, että "kyselijä selvästi sekoittaa kiltatyön ja reserviläistoiminnan keskenään!". Tässä onkin selvitettävää hallitukselle, mitä jäsenistö sitten haluaa.

Antti Rautiainen, 5.RannjK ja edelleen mukana

LAIVASTON KILTA RY

KUTSU

LAIVASTON KILTA RY **VUOSIKOKOUKSEEN**

Laivaston Kilta pitää sääntömääräisen vuosikokouksen

Aika 1.4.2006 klo 13.00

Paikka Taidehalli klubi
Ainonkatu 3
HELSINKI

Lisätietoa Lars Eklund/sihteeri 050-5522756

Helsingin Miinanraivaajakilta kokoontuu nykyisin
Ravintola White Ladyssä
joka kuukauden toinen tiistai klo 13.00

Terveisin
Helsingin Miinanraivaajakilta ry
Erik Erwes pj
0400-503 099

Kulta- ja kellosepänalan erikoisliike

J.A.Tarkiainen Oy

Perustettu 1918 Viipurissa

Antiikkihopea sekä antiikkikorut
Arviointipalvelu
Yrityslahjat
Yrityslahjojen suunnittelu ja valmistus
Koru- ja hopeaesineet, kellot
Palkinnot, mitalit
Kaikki alan korjaukset

TARKIAINEN

Mikonkatu 3, 00100 HELSINKI
Puh. 686 0430 Fax 656 015

SININEN RESERVI RY

Tutustuminen Suomenlahden Merenkulkupiiriin ja meriliikennekeskukseen

Sininen Reservi ry:n hallituksen kokous 18.1.2006 pidettiin Suomenlahden meriliikennekeskuksen tiloissa. Suomenlahden Merenkulkupiirin johtaja Seppo Virtanen toivotti kokousväen tervetulleeksi osuvin sanoin: "Meren ystävät ovat tervetulleita vieraita".

Virtanen piti laajan esitelmän Merenkulkulaitoksen ja erityisesti Suomenlahden Merenkulkupiirin toiminnasta. Hän kertoi että Merenkulkulaitos on itsenäisen Suomen ikäinen, sillä se on perustettu 6.12.1917. Historia ulottuu kuitenkin aina 300 vuoden päähän, Ruotsin vallan ajalle, jolloin tehtävää hoiti Luotsi- ja majakkalaitos.

Virtanen kertoi myös merikarttojen syvyystiedoista, joiden tiedot ovat perimätietoa aikaisemmista kartoista Venäjän vallan ajalta. Kaikki aluevedet tullaan kuitenkin mittaamaan nykytekniikalla aikaa myöten. Tällä hetkellä mittaustieto kattaa enintään 10–15% aluevesistä, mutta on hyvä muistaa, että väyläalueiden mittaustiedon kattavuus on 100%.

Seppo Virtasen esitelmän jälkeen kokousväki siirtyi tutustumaan meriliikennekeskukseen.

Alusliikenneohjaaja, merikapteeni Raimo Kiiski esitteli Helsingissä sijaisevan Suomenlahden meriliikennekeskuksen, jossa toimivat Suomenlahden alusliikenteen pakollinen ilmoittautumisjärjestelmä (GOFREP) ja Helsingin VTS-keskus.

Meriliikenteen valvonta on ammattilaisten vakaissa käsissä. Paikalla olleiden puolesta parhaat kiitokset Suomenlahden Merenkulkupiirille!

Sininen Reservi ry palkitsee varusmiehiä Sinisen Reservin plaketilla:

Kotiuttamisjuhlassa 4.1.2006 palkittiin Suomenlahden Meripuolustusalueella saapumiserissä I/2005 ja II/2005 palvelleita varusmiehiä. Sinisen Reservin plaketti "Hyvästä varusmiespalveluksesta" luovutettiin upseerikokelas Miika Tilukselle (5. Miinalaivue/Miinalaiva Pohjanmaa), alikersantti Jani Nymanille (5. Miinalaivue /Miinaviirikkö) ja tykkimies Antti Ruokaselle (Merivoimien Koulutuskeskus/2.K). Toivottavasti palkitsemiset kan-

Suomenlahden meriliikenneksekus

VTS eli Vessel Traffic Service tarkoittaa alusliikennepalvelua, jonka tarkoituksena on parantaa merenkulun turvallisuutta, edistää alusliikenteen sujuvuutta ja tehokkuutta sekä ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja niistä mahdollisesti syntyviä ympäristöhaittoja.

Suomessa toimii tällä hetkellä kuusi VTS-keskusta: Helsingissä, Kotkassa, Nauvossa, Porissa, Vaasassa ja Lappeenrannassa. Niiden valvonta-alueet kattavat kaikki rannikon kauppamerenkulun väylät sekä Saimaan syväväylän.

Suomenlahden alusliikenteen pakollinen ilmoittautumisjärjestelmä (GOFREP) aloitti toimintansa 1.7.2004. Järjestelmä kattaa kansainvälisen merialueen Suomenlahdella ja sitä valvovat Suomi, Viro ja Venäjä yhteistyössä. Suomen osuuden hoitaa Suomenlahden merenkulkupiirin Suomenlahden meriliikennekeskus Helsingissä.

Suomenlahden kansainväliset vedet on jaettu yhteisellä sopimuksella kahteen valvonta-alueeseen: Viro (Tallinn Traffic) valvoo eteläistä sektoria ja Suomi (Helsinki Traffic) pohjoista sektoria. Suomenlahden itäistä aluetta, joka kuuluu Venäjän kansallisiin aluevesiin, valvovat venäläiset VTS-keskukset. Venäjä (St. Petersburg Traffic) tekee yhteistyötä Viron ja Suomen keskusten kanssa.

Aluksen ilmoittauduttua alusliikenneohjaaja ottaa aluksen seurantaansa ja syöttää saamansa tiedot Suomen, Viron ja Venäjän yhteiseen tietokantaan, jolloin tarvittaessa kaikkien maiden viranomaisilla on tiedot niistä aluksista ja lasteista, joita Suomenlahdella on. Alusten seuranta perustuu tutka-, kamera- ja AIS-järjestelmiin.

Aluksen edetessä Suomenlahdella alusliikenneohjaaja voi tarvittaessa informoida alusta, jos sen reitillä on turvallisuuden tai liikenteen sujuvuuden kannalta huomioitavia asioita. Reittijakoalueiden rikkomuksia seurataan ja tarvittaessa aluksia kehotetaan noudattamaan meriteiden sääntöjä. Vastuu alusten ohjailusta säilyy järjestelmän käyttöönotonkin jälkeen aluksen henkilökunnalla.

Lisätietoja: http://fma.fi/toiminnot/meriliikenteenohjaus/

Lähde: Merenkulkulaitos

Tilaisuudessa palkitut varusmiehet

nustavat osaltaan mahdollisimman monen tammikuussa kotiutuneen mukaan Sininen Reservi ry:n ja sen jäsenyhdistysten toimintaan!

Sininen Reservi ry aloitti uuden perinteen yhteistyössä Merisotakoulun Reserviupseerikurssin kanssa. 25.1.2006 päättyneellä Merivoimien reserviupseerikurssi 148:lla palkittiin Sinisen Reservin plaketilla "erinomainen johtaja". Valintaperusteena on kurssin aikana osoitettu erinomainen johtamistoiminta. Ensimmäisellä palkittu oli kurssinjohtajan esityksestä upseerikokelas Reidar Udd (Uudenmaan Prikaati). Toivotamme upseerikokelas Uddille onnea ja menestystä tuleviin haasteisiin sotilasjohtamisen parissa.

Teksti ja kuvat: Mika Kuutti

Upseerikokelas Reidar Udd ja Sinisen Reservin plaketti

NIKLASHIPPING OY LTD
Itätuulentie 1, 02100 ESPOO
Puh. 09-478 29 300

MASTSYSTEM
Teleskooppimastojen asiantuntija
Mastsystem Int'l Oy
www.mastsystem.com

MERELLE

Lauttasaaren Marinaltamme:

- uudet moottorit
- vaihtomoottorit
- moottoriasennukset
- huollot
- varaosat ja tarvikkeet
- telakointi ja talvisäilytys

PENCENTRA
MARIN CENTER
VOLVO PENTA

Veneentekijäntie 9, 00210 Helsinki
Puh. 0207 314 042, fax 0207 314 050
www.pencentra.fi

Satakunnan ammattikorkeakoulu

MERENKULUN KOULUTUSOHJELMA

Suuntautumisvaihtoehdot:
* merikapteeni AMK (270 op)
* merenkulkualan insinööri (270 op)
* aikuiskoulutuksena vahtikonemestarista merenkulkualan insinööriksi (153 op)

TÄYDENNYSKOULUTUS

ISPS - turvapäällikkökoulutus 3 pv
Varustamoiden, satamien ja alusten turvajärjestelmän suunnittelijoille ja järjestelmän toiminnasta vastaaville. Täyttää IMO:n ISPS mallikurssien vaatimukset US Coast Guardin edellyttämällä tavalla.

Lisätiedot koulutusohjelmasta SAMK/ Merenkulku Rauma puh. (02) 620 3670 ja täydennyskoulutuksesta SAMK/Täydennyskoulutuskeskus p. (02) 620 3141

www.samk.fi

OFA

Suomen Puolustusvoimatkin luottaa OFA-liukuesteketjuihin

OFA Oy Ab, PL 16, 32201 LOIMAA
Puh. 020 144 2360, Fax 020 144 2379

www.ofachain.net

International.

Laiva- ja korroosionestomaalit

Oy International Paint Ab
Malmarintie 20, 01300 VANTAA
Puh. 0207 501 501
Fax. 0207 501 507
www.international-marine.com

Kuivasaareen pääsee jälleen tulevan kesän yleisöretkillä. Kuvan tykki on syksyllä Kuivasaareen asennettu 130 mm:n 50 kaliiperin merikanuuna mallia Nikolajev (130/50 N).

GLÖGITILAISUUDESSA PALKITTIIN ANSIOITUNEITA

■ Kiltamme perinteikkäässä ja lämminhenkisessä glögitilaisuudessa Satakuntatalossa 15. joulukuuta palkittiin jälleen ansioituneita kiltalaisia ja valittiin vuoden kiltalainen. Vuoden kiltalaiseksi valittiin Matti Hiltunen ansioistaan mm. Järvön isäntänä sekä toiminnastaan Kuivasaaren talkoissa.

II luokan barettimerkki myönnettiin kiltaveljille Arto Ollikainen ja Jukka Tienhaara. Myös viisi kunniakirjaa jaettiin ja ne vastaanottivat Sirpa Holma, Timo Liusvaara, komentaja Heikki Rauhala, Katariina Siimeslehto sekä Nina Toivonen.

KUIVASAAREN YLEISÖRETKET KESÄLLÄ 2006

■ Kuivasaaren yleisöretket jatkuvat taas tulevana kesänä. Edellisvuosien toiminnan tapaan yleisöretkiä on neljänä viikonloppuna. Kesällä 2006 järjestettävien yleisöretkien päivämäärät ovat: 17.–18.6., 22.–23.7., 5.–6.8. sekä 26.–27.8.

Retkipäivät ovat entiseen tapaan lauantai ja sunnuntai. Kuljetus Kuivasaareen lähtee Merisatamasta ravintola Caruselin rannasta kolmesti päivässä klo 10.00, 12.00 ja 14.00. Elokuun viimeisenä retkiviikonloppuna on pääsy saareen myös muillakin kuin Suomen kansalaisilla. Ulkomaalaiset vieraat toivotetaan tervetulleeksi yleisöretkille sunnuntaina 27.8.

Retken hinta on 25 euroa per aikuinen sekä 10 euroa per lapsi (5–16 -vuotias). Hinta sisältää merikuljetukset ja opastuksen museotykkikierroksella sekä luontokierroksella Kuivasaaressa. Kuivasaaressa toimii retkiviikonloppuina Rannikkosotilaskotiyhdistyksen sotilaskoti, josta saa ostaa kahvia, munkkeja ja virvokkeita sekä RT-killan oma myyntikoju, josta voi hankkia mm. rannikkomme puolustamiseen liittyvää kirjallisuutta.

JÄRVÖN TOIMINTAA VUONNA 2006

■ Järvön saari Porkkalanniemen edustalla tarjoaa tulevanakin kesänä sekä kiltalaisille että muille vierailijoille merihenkisen mahdollisuuden ulkoiluun ja virkistäytymiseen. Järvön kiltamajassa voi yöpyä isommallakin porukalla sekä grillata ja saunassa pääsee kunnon löylyihin. Järvön kiltamajan varaushinnasto kaudelle 2006:

- Kiltamaja, sauna, grilli, muut tilat, yöpyminen 200,- € + 20,- €/henk/vrk.
- Ulkotilat, grilli, yhteissauna 50,- € + 10,- €/henk/päivä.
- Kiltamaja, ulkotilat, grilli, päiväsauna 100,- € + 10,- €/henk/päivä.
- Yksittäiset ei yöpyvät vieraat 10,- €/henk/päivä.

Järvön varauksien yhteyshenkilönä toimii Kale-

vi Hilli, jonka kautta myös tiedot kuljetuksien järjestämisestä hoituvat. Yhteystiedot: puhelin 050-5659029, e-mail *laatukonsultointi@bckhilli.com*

KAJANUKSEN SAUNA LÄMPIÄÄ

■ Suomenlinnan Rannikkotykistökillan jäsenet perheineen voivat käyttää Kajanuksen saunaa 70 euron hintaan. Käytä hyväksesi, mutta muista jättää paikat vähintään siihen kuntoon kuin ne olivat ennen saunaan tuloasi. Näin voimme jatkossakin pitää kiltalaisten saunamaksun edullisena.

Kajanuksen saunaa käyttävät myös yritykset ja muut upean löylypaikan tarvitsijat. Yrityksille, yhdistyksille ja muille yhteisöille hinta on 420 euroa. Ei-kiltalaisten perheille, puolustusvoimien yksiköille ja muille sidosryhmille hinta on 120 euroa. Kaikki hinnat ovat kertamaksuja. Perhe tarkoittaa tässä todellakin perhettä (jossa on enintään seitsemän jäsentä) eikä esim. urheiluseuraa tai työkavereita.

Sauna sijaitsee Upinniemen varuskunnan alueella ja sinne tarvitaan kulkuluvat. Jos seurueeseen kuuluu ulkomaalaisia vieraita, heillekin on anottava kulkuluvat vähintään viikkoa ennen vierailua. Kajanuksen saunan hoitaja on sotilasmestari evp Mauri Harju (puhelin 0400 443 749), jolta varataan kaikki saunavuorot. Häneltä saa myös lisätietoa mm. kulkulupamenettelystä.

MUUT KILTA-ASIAT

Kirjallisuutta

■ Ove Enqvist: Mäkiluoto. Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ja Forteca 2004. Viides täydennetty ja korjattu painos, 64 sivua, musta-valkokuvia ja piirroksia, sammandrag på svenska, summary in English. Hinta 3,50 euroa + postikulut. Tilaukset Kristiina Slottelta.

Kristiina Slottelta voi tilata myös neljää Ove Enqvistin kirjoittamaa historiikkia: Järvö, Kuivasaari, Robert Kajanuksen sauna ja huvila sekä Vallisaari ja Kuninkaansaari. Kunkin hinta on 3,50 euroa + postikulut. Muutama kappale Isosaari–Kuivasaari -historiikkiakin vielä löytyy. Hinta on sama kuin edellä.

Lisäksi myydään Ove Enqvistin kirjaa Itsenäisen Suomen Rannikkotykit 1918–1998 ja Markus Mannisen teosta Viapori, Merilinnoitus ensimmäisessä maailmansodassa 1914–1918. Kummankin hinta on 12 euroa + postikulut.

Rt-killan hihamerkki m/91

■ Killan jäsenillä on oikeus lunastaa itselleen kiltamme ikioma hihamerkki, jota käytetään ohjesäännön mukaisesti maastopuvussa m/91 killan mustan baretin kera. Komeasti brodeerattu kangasmerkki tunnustaa rannikkotykistön värejä, jossa merkkiä kiertää punainen reunus ja mustalla pohjalla on kultainen (keltainen) Ehrensvärdin kypärä, kuten barettikokardissa, ristissä olevat tykinputket, sekä teksti: "Suomenlinnan RT-Kilta". Merkki on tarrapohjainen ja mitoitettu maastopuvun m/91hihaan. Merkin hinta on 5 euroa ja sen saa tilattua osoitteesta: Matti Hiltunen, gsm 0400 507 990, *matti.hiltunen7@luukku.com.*

Merkkiä on saatavilla rajoitetusti, joten tilaa omasi heti!

Barettimerkki

■ Kaikilla kiltamme jäsenillä on oikeus käyttää mustaa barettia ja siinä hopeanväristä 3. luokan merkkiä, jossa on killan tunnus (sama kuin tämän kirjeen alussa). Merkin mukana tulee myös pikkutakin kaulukseen kiinnitettävä pinssi, jossa on sama kuvio. Ansioituneille killan jäsenille voidaan myöntää oikeus käyttää 2. tai 1. luokan barettimerkkiä ja vastaavaa pinssiä. Mustia baretteja voi ostaa mm. Maanpuolustusyhtiön MP-myymälästä. Barettimerkkejä (3. lk) ja pinssejä voi tilata yhteishintaan 8 euroa Kristiina Slottelta, gsm 050 525 0022, kristiina_slotte@yahoo.com.

Jussi Wirtanen
tiedottaja
Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ry

Kiltamme hihamerkki

Hollming Oy

HOLLMING ON METALLITEOLLISUUTTA JA VARUSTAMOTOIMINTAA HARJOITTAVA KONSERNI

RANNIKON PUOLUSTAJA
yhteinen julkaisumme

RANNIKKOTYKISTÖN UPSEERIYHDISTYS
PL 160
00131 HELSINKI
• Puheenjohtaja Hasse Rekola
Laurintie 6
02180 ESPOO
GSM 0400 426 099
e-mail: hans-peter.rekola@mil.fi

RANNIKKOTYKISTÖSÄÄTIÖ
• Valtuuskunnan puheenjohtaja
Keijo Tapiovaara
GSM 0400 412 600
• Hallituksen puheenjohtaja
Hanno Strang
GSM 040 557 0313
e-mail: hanno.strang@mil.fi
• Asiamies Jukka Leikos
Merivoimien Esikunta
PL 105, 00201 HELSINKI
GSM 040 828 0384
e-mail: jukka.leikos@milnet.fi

MERIVOIMAT
• Komentaja Pentti Villanen
Merivoimien Esikunta
PL105, 00201 HELSINKI
(09) 181 24213
e-mail: pentti.villanen@mil.fi

MERIUPSEERIYHDISTYS
• Puheenjohtaja Jaakko Savisaari
Merivoimien Esikunta
PL 105, 00201 HELSINKI
Puh (09) 181 24430
e-mail: jaakko.savisaari@mil.fi

RANNIKKOTYKISTÖN OPISTOUPSEERIT
• Puheenjohtaja Markku Kaukoranta
Riukutie 10 M42
00390 HELSINKI
Puh 040-5509707

RANNIKKOSOTILASKOTIYHDISTYS
• Puheenjohtaja Eija Paananen
Tehtaankatu 8 C 54
00140 HELSINKI
GSM 050 300 9819
e-mail: eija.paananen@nordea.com

RT-KERHO JOHTORENGAS
• Puheenjohtaja Kare Vartiainen
Mannerheimintie 128 A 29
00270 HELSINKI
GSM 0400 694 538
e-mail: kare.vartiainen@blickle.fi

SININEN RESERVI
• Puheenjohtaja Matti Kaskeala
Klovinmäki 10 C 5, 02180 ESPOO
GSM 050 598 1271
e-mail: puheenjohtaja@sininenreservi.fi

SINISEN RESERVIN SÄÄTIÖ
• Asiamies Aslak Saviranta
Saunakuja 4, 00730 HELSINKI
GSM 040 503 0875
e-mail: aslak.saviranta@srs.fi

RANNIKKOJÄÄKÄRIKILTA
• Puheenjohtaja Aarne Krogerus
Ukonhauentie 2 D 36, 02170 ESPOO
GSM 040 545 1426
e-m: aarne.krogerus@edu.nurmijarvi.fi

RANNIKKOJÄÄKÄRIPATALJOONAN PERINNEYHDISTYS
• Puheenjohtaja Aimo Laaksonen
Leppäkuja 1, 02460 KANTVIK
GSM 0400 813 603
e-mail: aimo.laaksonen@kolumbus.fi

RANNIKON PUOLUSTAJAIN KILTA
• Puheenjohtaja Esa Terviö
Kotilotie 6, 48310 KOTKA
GSM 0440 837 846
e-mail: esa.tervio@luukku.com

HANKONIEMEN KILTA
• Puheenjohtaja Aimo Forss
Rantakatu 5 A 3, 10900 HANKO
GSM 040 557 8326

KYMENLAAKSON RANNIKONPUOLUSTAJAIN KILTA
• Puheenjohtaja Esa Terviö
Kotilotie 6, 48310 KOTKA
GSM 0440 837 846
e-mail: esa.tervio@luukku.com

MERENKURKUN KILTA
• Puheenjohtaja Timo Koukku
Hietalahdenkatu 29 as 15, 65100 VAASA
GSM 050 558 5987

SELKÄMEREN RANNIKKOKILTA
• Puheenjohtaja Tauno Setälä
Savenvalajanvahe 4 C 25, 26100 RAUMA
GSM 040 510 5547
e-mail: tauno.setala@kolumbus.fi

SUOMENLINNAN RANNIKKOTYKISTÖKILTA
• Puheenjohtaja Martti Holma
Caloniuksenkatu 3 A 10, 00100 HELSINKI
GSM 040 755 4261
e-mail: martti.holma@welho.com

TURUN RANNIKKOTYKISTÖKILTA
• Puheenjohtaja Thomas Eric Blom
Venekuja 6 as 7, 21160 MERIMASKU
GSM 040 732 0137

RANNIKKOTYKISTÖN PERINNEYHDISTYS
• Puheenjohtaja Juhani A. Niska
Keijukaistenpolku 3 A, 00820 HELSINKI
GSM 050 563 6124

HANGON RANNIKKOPATTERISTON PERINNEYHDISTYS
• Puheenjohtaja Veikko-Olavi Eronen
Narvikinkatu 20, 10900 HANKO
GSM 040 824 8679
Puh (019) 248 1163

LAIVASTON KILTA
• Puheenjohtaja Arto Tarvonen
Sallatunturintie 2 C 19, 00970 Helsinki
GSM 050 328 6134
arto.tarvonen@luukku.com

KYMEN LAIVASTOKILTA

• Puheenjohtaja Tapio Riikonen
Hietakatu 7, 49400 HAMINA
GSM 050 540 5417
e-mail: tapioriikonen@surfeu.fi

HELSINGIN LAIVASTOKILTA

• Puheenjohtaja Lars Eklund
Anianpellontie 10 B 17, 00700 HELSINKI
GSM 050 552 2756
e-mail: lars.eklund@starckjohannsteel.fi

TURUN LAIVASTOKILTA

• Puheenjohtaja Reino Varinowski
Nuppulantie 10 E, 20320 TURKU
Puh (02)239 4491, 0400 559 828
e-mail: reino.varinowski@pp.inet.fi

POHJANLAHDEN LAIVASTOKILTA

• Puheenjohtaja Teuvo Roden
Pietarsaarenkatu 2 A 3, 65350 Vaasa
GSM 0500 665 413
teuvo.roden@
pohjanmaansyopayhdistys.fi

HELSINGIN RESERVIMERIUPSEERIT

www.hrmu.fi
• Puheenjohtaja Erik Westerinen
Lappomintie 446, 07900 Loviisa
GSM 050 5119279
erik.westerinen@hrmu.fi

HELSINGIN MIINANRAIVAAJAKILTA

• Puheenjohtaja Erik Erwes
Mannerheimintie 57 A 7,
00250 HELSINKI
GSM 0400 503 099
e-mail: erwes@erwes.com

RANNIKON PUOLUSTAJAn *tapahtumakalenteri*

2006

16.03.	Meriupseeriyhdistyksen maaliskuun kuukausikokous Turun Meriupseerikerholla (sivu77)
27.03.	Rannikkojääkärikilta ry:n kevätkokous, Töölöntorink.2, Helsinki (sivu 88)
01.04.	Laivaston Kilta ry:n vuosikokous, Taidehalli klubi, Ainonkatu 3, Helsinki (sivu 96)
03.–04.05.	Rannikkojääkärien barettimarssi Dragsvikissa (sivu 89)
20.04.	Meriupseeriyhdistyksen vuosikokous Suomenlinnan Upseerikerholla (sivu 77)
31.05.	Suomen Joutsenen kirjoituskilpailu päättyy (RP 4/05 sivu 76)
12.–13.08	Laivastokiltojen kiltapäivät Vaasassa (sivu 83)
25.–27.08.	Rannikkojääkärikillan kanoottivaellus (sivu 89)
08.–10.09.	Meriupseeriyhdistyksen syysmatka Riikaan (sivu 78)
12.09.	27 UK:n vuosilounas Helsingissä Suomalaisella Klubilla (RP 4/05 sivu 89)

Helsingin Miinanraivaajakillan kokous joka kuukauden toinen tiistai (sivu 96)
Kuivasaaren yleisöretket (sivu 100)

Seuraa lehtemme kotisivuilta Merivoimien ja eri yhdistysten tiedotteita:

www.rannikonpuolustaja.fi

RANNIKON PUOLUSTAJA teemat 2006

2/2006 Suojautuminen ja salaaminen
• alus piilossa? • omasuoja • ohjuspatteri piilossa
Ilmestyy viikolla 23

3/2006 Valvonta
• ilmavalvonta • merivoimien tutkavalvonta
• tilannekuva ja verkostokeskeinen sodankäynti
Ilmestyy viikolla 40

4/2006 Rannikkoilmatorjunta
Alusilmatorjunta
Ilmestyy viikolla 50

Rannikkotykistön Upseeriyhdistyksen johto teki jo 20 vuotta sitten aloitteen, että kustakin rannikon joukko-osastosta laadittaisiin oma historia, ja näistä muodostuisi kattava rannikkotykistön historisarja. Rannikkojemme puolustusjärjestelyt ja puolustuksesta vastaavien joukkojen tehtävien luonne ovat vaihdelleet suuresti sotilasmaantieteellisten tilanteiden mukaan. Siksi laadittavissa historiankirjoissa asiain painotteisuus tulisi poikkeamaan toisistaan. Tavoitteena tulisi olemaan ulkoasultaan yhtenäinen kirjasarja, vaikkakin kukin teos voisi olla yksilö sinänsä. Monien käytännön - ennen kaikkea rahoitusjärjestelyiden - takia asia joutui hautumaan lähes vuosikymmenen, kunnes ensimmäinen teos saatiin valmiiksi viisi vuotta sitten. Ja tavallaan kuin historian oikkuna viimeinen teos pääsi julkisuuteen Suomenlinnan Rannikkorykmentin vuosipäivänä 12.5.1998, vajaat kaksi kuukautta ennen kuin rannikkojoukot ja laivastot yhdistettiin uusiksi Merivoimiksi 1.7.1998.

Kivilinnoista karkaistuun teräkseen (yleisosa)
106 s. / 1994

Suomenlinnan rannikkorykmentti 1918–1998
331 s. / 1998

Turun Rannikkorykmentti 1939 –1994
207 s. / 1995

Kotkan Rannikkopatteristo 1918–1993
326 s. / 1994

Hangon Rannikkopatteristo 1921–1998
183 s. / 1998

Vaasan Rannikkopatteristo 1952–1994
180 s. / 1996
(myydään vain koko sarjan ostavalle; varastossa viisi kirjaa jäljellä)

Rannikkotykistökoulu
87 s. / 1995

Hinnat: à 25 euroa + toim.kulut 3,40 euroa
Koko sarja 150 euroa + toim.kulut 6,50 euroa
Isommasta määrästä pyydä tarjous!

Tilaus/välitysmyynti:
Rakennusteollisuuden Kustannus RTK Oy
PL 381, 00131 HELSINKI
puh: (09) 1299 256 / (09) 1299 251
s-posti: eero.sivunen@rakennusteollisuus.fi

www.rannikonpuolustaja.fi